

JAARSTUKKEN 2019
JAARVERSLAG &
JAARREKENING 2019

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2019. In het jaarverslag legt het college inhoudelijk verantwoording af over het gevoerde beleid en in de jaarrekening is de financiële verantwoording opgenomen. De verantwoording leggen we af zodat u als gemeenteraad de controlerende taak goed kunt vervullen. In het jaar 2019 zijn doelen behaald met de financiële middelen die daarvoor beschikbaar waren. Voor het tweede opeenvolgende jaar sluiten we af met een negatief resultaat. Het geeft aan dat gemeentelijke financiën onder druk staan. Die druk op de gemeentelijke financiën neemt toe wanneer de herverdeling van het gemeentefonds wordt doorgezet. Er bestaat dan een risico op het dalen van toekomstige algemene uitkeringen. Gemeenten maken zich sterk in P10-verband om de beoogde herverdeling van tafel te krijgen.

Het college is dit jaar voortvarend doorgegaan op de in 'grensverleggend besturen' ingeslagen weg om ideeën, kennis en initiatieven uit de samenleving de ruimte te geven. We zetten in op het sluiten van samenlevingsagenda's. Voortbordurend op 'Zo Buiten Zo Binnen' is er verder gegaan de samenleving vaker, eerder en intensiever te betrekken bij het gemeentelijk beleid.

Het vertrek van een wethouder heeft de andere collegeleden niet weerhouden om door te gaan stappen te zetten. Na de zomer zijn coalitiebesprekingen gestart wat in november heeft geleid tot het completeren van het nieuwe college. De nieuwe coalitie wil met een aantal veranderingen door en heeft dat vastgelegd in 'grensverleggend besturen 2.0'. Belangrijk daarin was een beperking van de stijging van de onroerende zaakbelasting, het opheffen van een aantal bestemmingsreserves ten einde de algemene reserve te versterken en de doorgaande lijn te verankeren.

Er is een projectplan vastgesteld voor de invoering van de Omgevingswet. Wensen van burgers zijn opgehaald in de participatiecampagne 'Westerveld Natuurlijk'. De samenlevingsagenda's kunnen zo in samenhang met de Strategische Visie en de Omgevingsvisie worden opgesteld.

Er zijn stappen gezet in het verminderen van de kwetsbaarheid en het verbeteren van de kwaliteit door de personeels- en salarisadministratie (PSA) en het technisch beheer ICT te outsourcen bij SSC-ONS. Voor de PSA is het project succesvol afgerond in 2019. Voor het technisch beheer ICT zijn de noodzakelijke voorbereidingen gedaan en kan het project voor de zomer 2020 worden afgerond.

Vergelijken we het resultaat met de primitieve begroting dan is het resultaat over 2019 verslechterd. Het resultaat over 2019 is minder negatief dan het financiële perspectief wat wij u hebben getoond bij de Najaarsrapportage 2019. Dat verschil is grotendeels toe te schrijven aan een vrijval uit de voorzieningen voor voormalige bestuurders, door lagere afschrijvingen door het later gereed komen van investeringen, door lagere uitgaven in het sociale domein, door extra middelen in de algemene uitkering en door verkoop van gronden uit de grondexploitaties.

Tegelijkertijd kent het jaar een negatief resultaat. Ook na correctie van de incidentele baten en lasten blijft het resultaat negatief. Hoewel voor de aankomende jaren de begroting met een positief sluitend meerjarenresultaat is opgesteld, zullen we scherp aan de wind moeten zeilen in het licht van de financiële positie van de gemeente en, mede door recente ontwikkelingen als gevolg van het COVID-19 virus.

Deze uitbraak van COVID-19, eind februari 2020, heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

In het kader van het BBV en om reden van transparantie zien jaarverslag en jaarrekening er anders uit dan vorig jaar. Zo wordt in de bijlagen aanvullende informatie opgenomen en is er aandacht besteed aan begrotingsrechtmatigheid. Wij hopen de gemeenteraad zo een beter inzicht te geven.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van deze jaarstukken.

College van burgemeester en wethouders van Westerveld

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Leeswijzer	6
Deel A Jaarverslag	7
Inleiding	8
Analyse financieel resultaat 2019.....	8
Deel A.1 Programmaverantwoording	15
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	17
Programma 1 Veiligheid	21
Programma 2 Verkeer en vervoer	23
Programma 3 Economie.....	27
Programma 4 Onderwijs.....	30
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	31
Programma 6 Sociaal domein	35
Programma 7 Volksgezondheid en milieu.....	40
Programma 8 VHROSV	45
Overige programma onderdelen.....	48
Overhead	48
Algemene dekkingsmiddelen.....	50
Deel A.2 Paragrafen	53
Paragraaf A Lokale Heffingen.....	55
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	60
Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen	67
Paragraaf D Financiering	72
Paragraaf E Bedrijfsvoering	76
Paragraaf F Verbonden Partijen.....	79
Paragraaf G Grondbeleid	89
Deel B Jaarrekening	93
B.1 Balans per 31 december 2019.....	96
B.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2019.....	98
B.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	99
B.3.1 Algemene grondslagen voor waardering	99
B.3.2 Algemene grondslagen voor resultaatbepaling	101
B.4 Toelichting op de balans per 31 december 2019.....	102
B.4.1 Vaste activa.....	102
B.4.2 Vlottende activa.....	104
B.4.3 Vaste passiva	106
B.4.4 Vlottende passiva.....	114
B.4.5 Waarborgsommen en garanties.....	115
B.4.6 Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen.....	116
B.4.7 EMU-saldo	116
B.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	118
B.5.1 Toelichting financiële afwijkingen programma's	118
B.5.2 Overzicht mutaties reserves.....	121
B.5.3 Overzicht incidentele baten en lasten	124
B.5.4 Verantwoording Wet normering topinkomens (WNT)	127
B.5.5 Analyse begrotingsrechtmatigheid.....	128
Deel C Bijlagen	131
Bijlage 1. Gedetailleerd overzicht reserves	132
Bijlage 2. Gedetailleerd overzicht voorzieningen	133
Bijlage 3. Gedetailleerd investeringsoverzicht	134
Bijlage 4. Taakveldenoverzicht.....	135
Bijlage 5. Overzicht SISA	139
Bijlage 6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	144

Leeswijzer

Deze jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag omvat de inhoudelijke verantwoording, de jaarrekening omvat de financiële verantwoording. De jaarstukken zijn opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna: BBV) en zijn gecontroleerd door accountantskantoor Baker Tilly.

Deel A: Jaarverslag

Dit deel start met de bestuurlijke samenvatting waarin het resultaat over 2019 op hoofdlijnen wordt verklaard.

Deel A - 1: Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat uit de zeven programma's van de gemeente gevolgd door een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

In de cijfermatige financiële overzichten is ten behoeve van het bevorderen van de leesbaarheid aangegeven of er sprake is van een Voordelig **[V]** verschil of van een Nadelig **[N]** verschil.

Per programma wordt aangegeven wat we hebben bereikt, wat we daarvoor hebben gedaan en wat het heeft gekost. Bij het onderdeel 'wat hebben we bereikt' staat een toelichting die ingaat op de visie uit de begroting van dat betreffende programma, daarnaast worden de beleidsindicatoren vermeld. De beleidsindicatoren hebben 31 december 2019 als peildatum en zijn terug te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij het onderdeel 'wat hebben we daarvoor gedaan' worden de doelen uit de begroting en de geboekte voortgang in het jaar 2019 weergegeven. Ten behoeve van een snelle interpretatie van de voortgang, is ervoor gekozen de stoplichtmethode toe te passen. **Rood**: doelstelling niet behaald en nog geen actie ondernomen, **oranje**: er is actie ondernomen, echter is de doelstelling nog niet behaald, **groen**: doelstelling behaald.

Bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' staat het financieel overzicht van alle producten die in 2019 zijn gerealiseerd. Verschillen tussen de 'raming 2019 na wijziging' en de 'realisatie 2019' groter dan € 50.000 worden op productniveau voorzien van een toelichting. Geringe afrondingsverschillen kunnen zich voordoen omdat bedragen worden afgerond op 1.000-tallen. Vervolgens wordt per investering aangegeven hoeveel geld er is uitgegeven en wordt de uitgave toegelicht. Wanneer een project in 2019 is afgerond en in gebruik is genomen, dan worden de kapitaallasten vanaf 2020 ten laste van het exploitatieresultaat gebracht. Van de investeringen die in 2019 niet zijn afgerond wordt het krediet overgeheveld naar 2020. Als de werkelijke kosten lager zijn dan het verstrekte krediet, dan komt het restantkrediet te vervallen. Afwijkingen op de kredieten groter dan 10% of € 50.000 worden toegelicht. Ten einde volledige aansluiting te houden met regelgeving van het BBV zijn programmaonderdelen herschikt en zijn de vergelijkende cijfers over 2018 aangepast.

Deel A - 2: Paragrafen

De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede van alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. De paragrafen betreffen: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Al onze paragrafen zijn voorgeschreven door het BBV.

Deel B: Jaarrekening

Dit hoofdstuk bevat de jaarrekening 2019 en bestaat uit de balans per 31 december 2019 en het overzicht van baten en lasten over het verslagjaar. In de toelichtingen staan de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de toelichting op de balans en het overzicht van baten en lasten.

Deel C: Bijlagen

In het laatste hoofdstuk zijn de verplichte bijlagen opgenomen. Dit deel omvat het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (nieuwe programma indeling), de Single information Single audit (hierna: SiSa) en de controleverklaring van de (onafhankelijke) accountant.

De jaarstukken worden afgesloten met het Vaststellingsblad.

Deel A | Jaarverslag

Inleiding

Gewijzigde systematiek verwerking van voorzieningen

Door nieuwe inzichten zijn we tot de conclusie gekomen dat de administratieve verwerking van de voorzieningen aangepast moet worden. Aanpassing is nodig om te kunnen voldoen aan de wettelijke vereisten rondom het verwerken van voorzieningen (BBV). Om aan de voorschriften te voldoen wordt in deze jaarstukken een andere verwerkingwijze gehanteerd. Voorheen werden de onttrekkingen aan de voorzieningen via de inkomsten (baten) geboekt en de dotaties aan de voorziening via de uitgaven (lasten). Dat loopt nu beide via de uitgaven (lasten). Dus: een dotatie wordt gepresenteerd als lasten en een onttrekking aan de voorziening als negatieve lasten. Deze administratieve wijziging heeft geen invloed op het gepresenteerde resultaat.

Wijziging van de programma indeling

In deze jaarstukken worden de budgetten van de taakvelden overhead, algemene dekkingsmiddelen en VpB conform de vereisten van het BBV afzonderlijk gepresenteerd onder de overige programma onderdelen (pag. 48). De door de gemeenteraad vastgestelde budgetten van de overeenkomstige taakvelden uit programma 0 blijven gelijk en worden herschikt naar de nieuwe indeling. Zie verder deel A.1 Programmaverantwoording.

Analyse financieel resultaat 2019

Bij het opstellen van de primitieve begroting 2019 is uitgegaan van een rekeningssaldo na bestemming van € 183.000 voordelig. Na de wijzigingen in de Najaarsrapportage 2018, de Voorjaarsrapportage 2019, de Najaarsrapportage 2019 en de overige begrotingswijzigingen in 2019 was het te verwachten resultaat € 2.082.000 nadelig. Het werkelijke resultaat 2019 is uitgekomen op € 1.656.000 nadelig. In onderstaande tabel wordt dit verloop weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2018	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil
0 Bestuur en ondersteuning	3.092	1.738	1.926	1.711	215 V
1 Veiligheid	1.300	1.358	1.381	1.374	7 V
2 Verkeer en vervoer	2.615	2.800	2.667	2.977	-310 N
3 Economie	1.523	-298	-315	-324	8 V
4 Onderwijs	1.252	1.366	1.311	1.293	19 V
5 Sport cultuur en recreatie	4.375	3.956	4.486	4.505	-18 N
6 Sociaal domein	15.823	15.204	17.521	17.314	208 V
7 Volksgezondheid en milieu	327	318	592	345	247 V
8 VHROSV	429	1.518	1.242	758	484 V
Totaal saldo programma's	30.736	27.959	30.812	29.952	860 V
Overhead	6.719	6.639	7.079	7.433	-354 N
VpB	-	-	-	0	-0 N
Onvoorzien	-	20	20	-	20 V
Algemene dekkingsmiddelen	33.867	33.560	34.061	34.492	431 V
Saldo lasten en baten	-3.588	-1.058	-3.850	-2.892	957 V
Mutaties in reserves	1.201	1.241	1.768	1.237	-532 N
Resultaat	-2.387	183	-2.082	-1.656	426 V

Het resultaat over 2019 is opgebouwd uit voor- en nadelen op de verschillende programma's. Bij de Voorjaarsrapportage 2020 komen we met voorstellen hoe om te gaan met de structurele doorwerking daarvan.

Analyse van het verschil t.o.v. gewijzigde begroting 2019

Het resultaat wijkt af van de laatste bijstelling in de Najaarsrapportage. Een globale analyse van dat verschil is als volgt:

Omschrijving	Progr./ Taakveld	Bedrag x € 1000	V / N
Extra dotatie aan voorzieningen groot onderhoud wegen op basis van beheersplan wegen (BrinQ)	2.1	380	N
Een voordeel op de lasten in het sociale domein	Progr. 6	208	V
Vrijval voorziening voormalig personeel	0.1	148	V
Op overhead extra lasten voor de inhuur van personeel o.a. voor het invullen van capaciteit door het hoger dan begrote ziekteverzuim	0.4	354	N
Algemene uitkering: septembercirculaire en voorgaande jaren	0.7	129	V
Algemene uitkering: klimaatmiddelen cf. de decembercirculaire	0.7	237	V
Algemene uitkering: kerkenvisie cf. de decembercirculaire	0.7	25	V
Saldo toevallige baten en lasten	0.8	63	V
GREX: Tussentijdse winstnemering	8.2	350	V
Totaal		426	V

De mutatie reserves betreft een lagere onttrekking aan de reserves, omdat in de programma's minder kosten zijn gemaakt dan begroot. Met andere woorden doordat er in de programma's lagere uitgaven zijn gedaan, kan met een lagere onttrekking (€ 532.000) uit de reserves worden volstaan. De mutatie reserves is resultaatneutraal. Het gaat hier bijvoorbeeld om de uitgaven voor de invoering van de omgevingswet, het opstellen van de duurzaamheidsagenda en de sloop van het Dingspilhuis.

Voor een complete analyse van de afwijkingen wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Voorzieningen

Voorzieningen worden onder andere gevormd wegens:

- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren¹;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

In 2019 is voor de onttrekking aan de voorzieningen een bedrag geraamd van € 2.348.000 (in 2018: € 2.034.000) terwijl er in werkelijkheid € 1.601.000 (in 2018: € 1.297.000) wordt onttrokken aan de voorzieningen. Per saldo wordt zowel in 2018 als in 2019 circa € 0,7 miljoen minder onttrokken (ook niet uitgegeven) dan begroot. De toevoeging aan de voorzieningen zijn in deze twee jaren wel conform de begroting. Wanneer onderhoud conform het plan wordt uitgevoerd wordt eerst gekeken of die uitvoering daadwerkelijk noodzakelijk is of dat deze nog kan wachten of kan worden samengevoegd met andere werkzaamheden. Dit geldt met name voor riolering en gebouwen. Voor wat betreft de riolering wordt daarnaast getracht 'werk met werk' te maken. Daarmee wordt bedoeld dat wegonderhoud en het onderhoud van de riolering gecombineerd wordt. In dat geval wordt er binnen de mogelijkheden geschoven in de tijd voor een zo efficiënt mogelijke oplossing.

Sociaal domein

De uitgaven voor het Sociale domein zijn 27% van de totale lasten. Op de uitgaven voor jeugd en WMO (zorgbeleid) is ten opzichte van begroting 2019 € 482.000 meer uitgegeven. Dat wordt overigens gecompenseerd door lagere incidentele bestedingen (€ 628.000) op het onderdeel participatie. De uitgaven voor jeugd en WMO (zorgbeleid) zijn niet verder toegenomen. Ten opzichte van 2018 is er in 2019 € 224.000 minder uitgegeven.

Ten opzichte van de begroting is er voor het sociaal domein als geheel sprake van een voordelig verschil van € 160.000.

¹ Bijvoorbeeld grootonderhoud van gebouwen

De totale (gerealiseerde) uitgaven voor het Sociaal domein zijn € 3,2 miljoen hoger dan dat er via de integratie uitkeringen van het Rijk beschikbaar is. De beschikbare middelen zijn meer dan volledig benut voor de taken in het Sociaal domein. Zie onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1.000

Analyse Sociaal domein	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Vershil 2019	Vershil t.o.v 2018
Jeugdhulp	3.693	4.471	3.972	4.170	-198	-301
Werkvoorziening	3.237	2.866	3.459	3.446	13	580
Participatie	478	722	1.521	892	628	171
Zorgbeleid	5.311	5.870	5.664	5.947	-284	77
Totale uitgaven Sociaal domein	12.719	13.929	14.615	14.456	160	527
Integratieuitkering Sociaal domein	-11.185	-11.125	-11.283	-11.283		
Bijdrage vanuit de algemene middelen	1.534	2.803	3.332	3.173		

Ten opzichte van 2018 is de totale bijdrage uit eigen (algemene) middelen voor het sociale domein in 2019 met € 370.000 toegenomen tot een totaal van € 14,4 miljoen.

Het beheersen van de kosten sociaal domein is van belang om te voorkomen dat deze kosten ten koste gaan van andere programmakosten. Om die reden is in de begroting voor 2020 een ombuiging voorgesteld, waaraan nu uitvoering wordt gegeven.

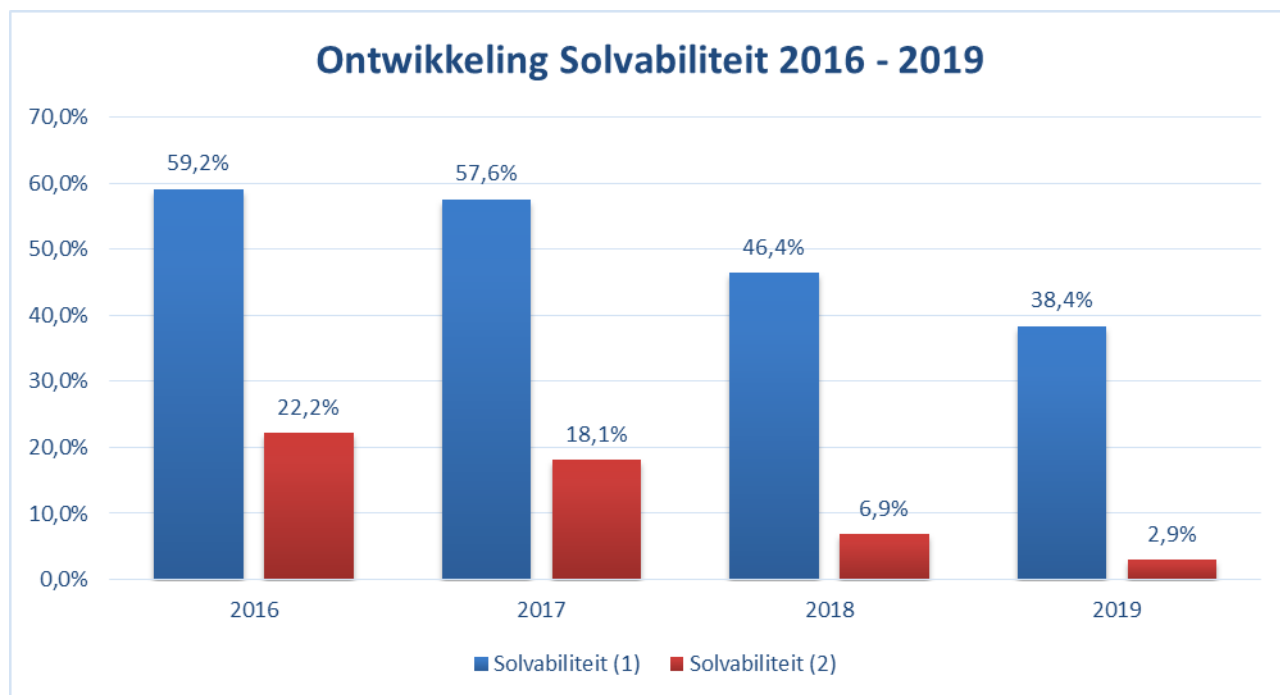
Ontwikkeling Eigen Vermogen en solvabiliteit

De vermogenspositie (het eigen vermogen) van de gemeente daalt met € 2,9 miljoen. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door het rekening resultaat van € 1,7 miljoen negatief en anderzijds daalt het eigen vermogen door mutaties (meer onttrekkingen dan toevoegingen) van de bestemmingsreserve van € 1,2 miljoen. De solvabiliteit daalt daardoor eveneens. Nu tot onder de 40%. Zie voor een nadere toelichting de paragraaf weerstandsvermogen.

Ontwikkeling Eigen vermogen	2018	2019	Mutatie
Som van Algemene reserve en bestemmingsreserve	21.206	18.314	-2.892
Balans totaal	45.704	47.697	
Solvabiliteit	46,4%	38,4%	-8,0%

Ontwikkeling solvabiliteit

Grafisch kan de ontwikkeling van de solvabiliteit als volgt worden gepresenteerd.

Solvabiliteit (1) is het eigen vermogen inclusief de bestemmingsreserves gedeeld door het balanstotaal. Solvabiliteit (2) betreft het eigen vermogen exclusief de bestemmingsreserves gedeeld door het balanstotaal. De laatste geeft een beter inzicht in de solvabiliteit, omdat bestemmingsreserves zijn ingesteld door de raad met als doel bestedingen in de toekomst. De raad kan de inzet van bestemmingsreserves herzien. Tegelijk worden bestemmingsreserves ingezet voor afschrijvingen (bijv. gemeentehuis). Deze bestemmingsreserves zijn 'beklemd' en kunnen niet zonder meer vrijvallen. Daarom laat de Solvabiliteit (2) van 2,9% beter zien dat de ruimte voor het opvangen van tegenvallers gering is. Zie voor verdere toelichting paragraaf B: weerstandsvermogen.

Resultaatbestemming

Het exploitatieresultaat voor bestemming is € 2.892.000 negatief. Na verwerking van de mutaties uit de reserves, waarvoor door de gemeenteraad eerder besluiten zijn genomen, resteert een resultaat van € 1.656.000 negatief.

Resultaatbestemming	2019
Resultaat voor bestemming	-2.892
Af: mutatie reserves uit eerder genomen besluiten (zie voor een toelichting hoofdstuk B.5.1)	1.237
Resultaat 2019	-1.656
<u>Financiële gevolgen voor het boekjaar 2019</u>	
Te onttrekken aan de reserve rekening saldo	750
Te onttrekken aan het weerstandsvermogen	993
Te onttrekken aan bestemmingsreserve huishoudelijk afval	175
<u>Vrijval uit bestemmingsreserves</u>	
Opheffen Fonds Duurzame Landbouw	200
Opheffen Fonds maatsch.initiatieven	200
Gedeeltelijke vrijval uit Fonds innovatieve initiatieven	200
Opheffen reserve Licht- en duisternisplan	318
Per saldo toe te voegen aan de algemene reserve	1.180

Opmerking vooraf

Het negatieve resultaat over 2019 kan niet worden afgeboekt op de algemene reserve. Deze is daarvoor te klein in omvang. Tegelijk zal de algemene reserve tenminste voldoende moeten saldo bevatten (voor toevoeging door vrijval uit andere bestemmingsreserves) om de hierna te noemen onttrekking voor klimaatmiddelen, kerkervisie en facetbestemmingsplan te kunnen dekken. Daarom wordt € 262.000 toegevoegd aan de algemene reserve. Er kan maximaal € 750.000 worden onttrokken aan de reserve rekening saldo. Daarnaast wordt het negatieve saldo van de afvalstoffen verwerkt op de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve. Waardoor het restant² van het negatieve resultaat over 2019 wordt onttrokken aan de reserve weerstandvermogen.

Onttrekking aan reserve rekening saldo

Wij stellen voor om € 750.000 te onttrekken aan de reserve rekening saldo.

In de 'Nota reserves en voorzieningen 2017' is deze reserve ingesteld met een bandbreedte van € 500.000 tot € 1.500.000 en heeft als doel het opvangen van negatieve exploitatieresultaten. Door de voorgestelde onttrekking daalt deze reserve tot het minimum uit de vastgestelde bandbreedte.

Onttrekking aan de reserve weerstandsvermogen

Wij stellen voor om € 993.000 te onttrekken aan de reserve weerstandsvermogen.

De algemene reserve en het weerstandvermogen vormen samen het (incidentele) weerstandsvermogen dat bedoeld is voor het opvangen van risico's. Omdat de algemene reserve niet verder kan (mag) dalen wordt er een substantieel bedrag onttrokken aan de reserve weerstandsvermogen.

Onderdekking afvalverwijdering en –verwerking

Wij stellen voor om € 175.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve huishoudelijk afval.

Op een budget voor van circa € 2 miljoen voor de verwerking van afval is in totaal sprake van hogere uitgaven van € 175.000 dan er aan baten wordt ontvangen. Het betreft een gesloten (dekking)systeem, waarbij de kosten worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Voor de verschillen tussen baten en lasten is een bestemmingsreserve huishoudelijk afval ingesteld. We stellen dan ook voor om de overschrijding te onttrekken aan deze bestemmingsreserve. Door de onttrekking wordt de kostendekkendheid voor 100% hersteld. Het betekent feitelijk dat het tarief voor de afvalstoffen(heffing) te laag is vastgesteld voor 2019. Bij de vaststelling van de tarieven voor 2021 en verder zal opnieuw worden gekeken naar

² Per saldo: $-1.656 - 175 - 750 + 262 = -993$ te onttrekken aan reserve weerstandvermogen.

de kostendekkendheid. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar programma 2 en paragraaf A: lokale heffingen.

Vrijval bestemmingsreserves

Wij stellen voor, conform de afspraken uit het nieuwe coalitieakkoord 'Grensverleggend besturen 2.0' om de bestemmingsreserve 'Fonds duurzame landbouw' en 'Fonds innovatieve initiatieven op te heffen en om de bestemmingsreserve 'Fonds maatschappelijke initiatieven' te halveren. Totaal valt dan € 600.000 vrij waarvan wordt voorgesteld de algemene reserve daarmee te versterken³.

Vrijval bestemmingsreserve Licht- en duisternisplan 2011-2020

Wij stellen voor om € 318.000 vrij te laten vallen uit de bestemmingsreserve Licht- en duisternisplan 2011-2020.

Tot en met 2018 zijn de investeringen in dit project elk jaar direct ten laste van de bestemmingsreserve gebracht. Het betreft echter investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Deze moeten volgens de richtlijnen van het BBV worden geactiveerd en mogen niet meer ineens worden afgeschreven. Dat geeft vanaf 2020 een jaarlijkse lastenverhoging van circa € 11.000. Daar staat tegenover dat het restant van deze bestemmingsreserve, zijnde € 318.000, kan vrijvallen ten gunste van de algemene reserve.

Algemene reserve

Wij stellen voor om het resterende resultaat van € 1.180.000 toe te voegen aan de algemene reserve.

Als resultante resteert dan een aan de algemene reserve toe te voegen bedrag van € 1.180.000. Dat bedrag bestaat uit € 918.000 vrijval uit de bestemmingsreserve en het restant saldo uit het resultaat over 2019 van € 262.000.

Middelen klimaat en opstellen kerkenvisie

Daarnaast stellen wij voor de middelen voor klimaat € 237.000 en voor het opstellen van een kerkenvisie € 25.000 als budget ter beschikking te stellen in 2020 ten laste van de algemene reserve.

In de decembercirculaire zijn middelen ter beschikking gesteld voor klimaat en het opstellen van een kerkenvisie. Deze middelen, totaal € 262.000, zijn ontvangen in 2019 en verwerkt in het resultaat over 2019. Door het late moment waarop deze middelen beschikbaar zijn gekomen is het verwerken via het resultaat de enig mogelijke werkwijze die past binnen de kaders van het BBV. Het bedrag is dan beschikbaar in de algemene reserve en is als het ware 'beklemd'. Tenzij de raad anders beslist op grond van haar budgetrecht.

Middelen voor het opstellen van een facetbestemmingsplan

Op 24 september 2019 heeft de raad het Beleidskader Kleinschalige Hernieuwbare energiebronnen vastgesteld⁴ en daarbij een budget van € 110.000 vrijgemaakt uit de algemene reserve. Het doel is kleinschalige duurzame initiatieven te bevorderen met het facetbestemmingsplan kunnen aanvragen sneller in behandeling worden genomen. Deze middelen zijn beschikbaar en worden verwerkt in de budgetten voor 2020. De middelen zijn daarmee 'beklemd'.

Deze 'beklemd' budgetten zijn beschikbaar in 2020 en zullen via de Voorjaarsrapportage 2020 aan de programmabudgetten worden toegevoegd.

³ Zie Grensverleggend Besturen 2.0 pag.13.

⁴ Besluit 2019_Raad_00082.

Toelichting op het verloop van het eigen vermogen

Verloop eigen vermogen na de voorgestelde bestemming⁵ van het resultaat

In onderstaand overzicht wordt de algemene reserve getoond vóór resultaat bestemming, en ná bestemming van het resultaat en ná de vrijval van de hiervoor genoemde bestemmingsreserves. Het totaal van de algemene reserve op 31 december 2019, dus voor resultaatbestemming, is het saldo dat wordt getoond in de balans. Het rekening resultaat wordt dan nog apart getoond, omdat de bestemming van het resultaat is voorbehouden aan de gemeenteraad.

Bedragen x € 1.000

Verloop Eigen vermogen	31-12-2019 voor bestemming	Resultaat bestemming	Toevoeging bestemmings reserve	Onttrekking middelen klimaat / kerkenvisie / bestem.plan	AR 1-1-2020 na bestemming resultaat
Algemene reserve	210	262	918	-372	1.018
Reserve weerstandsvermogen	1.600	-993			607
Reserve rekening saldo	1.250	-750			500
Totaal	3.060	-1.481	918	-372	2.125
Rekening resultaat	-1.656				
Totaal Algemene reserve	1.404	-1.481	918	-372	2.125
Totaal bestemmingsreserves	16.909	-175	-918		15.816
Totaal Eigen vermogen	18.313	-1.656	-	-372	17.941

De saldi van algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen op 31 december 2019 worden gebruikt in de paragraaf B weerstandsvermogen. Door het negatieve resultaat over 2019, de toevoeging van middelen uit nog op te heffen bestemmingsreserves en de onttrekking in 2020 ten behoeven van de budgetten voor klimaat, opstellen kerkenvisie en bestemmingsplan daalt het beschikbare weerstandsvermogen verder.

⁵ Vooruitlopend op besluitvorming door de gemeenteraad.

Deel A.1 | Programmaverantwoording

Taakvelden

1. Bestuur
2. Burgerzaken
3. Beheer overige gebouwen en gronden
4. Ondersteuning organisatie
5. Treasury
6. Belastingen
7. Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
8. Overige baten en lasten

Wat hebben we bereikt?

Door uitvoering te geven aan een dynamisch meerjarenprogramma hebben we verder kunnen bouwen aan een veilige en toekomstbestendige informatievoorziening, waarbij we gebruik maken van de mogelijkheden die nieuwe technologieën ons bieden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Meer betrekken van de samenleving. <i>In 2019 gaan we samen met de samenleving samenlevingsagenda's⁶ opstellen.</i>	Het opstellen van kaders waarbinnen de thema's uitgewerkt kunnen worden. De samenlevingsagenda's vormen een belangrijke basis voor de strategische visie en de omgevingsvisie.	
Resultaat 2019		
De agenda's worden opgesteld in samenhang met de Strategische Visie en Omgevingsvisie. Het eerste deel van de participatiecampagne Westerveld Natuurlijk is conform planning afgerond. Op 20 locaties hebben wij gesproken met inwoners. Wij hebben 1400 reacties van de inwoners mogen ontvangen. Het tweede deel van de participatiecampagne loopt. Op Stad en Esch is een succesvolle jongerendag geweest. De tour langs dorpen loopt. De conceptagenda's worden in het eerste kwartaal 2020 aangeboden aan college. Dit is door de latere afronding van het Participatietraject Westerveld Natuurlijk en de collegewisseling opgeschoven.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Betrekken van jongeren. <i>Vaststellen of er voldoende draagvlak is voor het instellen van een jongerenraad.</i>	Bij één van de samenlevingsagenda's zal worden besproken hoe jongeren betrokken willen worden.	
Resultaat 2019		
In september is een dag voor jongeren georganiseerd op Stad en Esch als inbreng voor de Samenlevingsagenda's, Strategische Visie en Omgevingsvisie. 200 jongeren hebben meegedacht over de toekomst van Westerveld en het thema Duurzaamheid. Ook zijn de jongerenpanels van Welzijn Mensenwerk betrokken bij het samenlevingsagenda's.		

⁶ Gedurende het jaar is de naam 'samenlevingsakkoorden' veranderd in 'samenlevingsagenda's'. In deze jaarstukken is deze wijziging consequent doorgevoerd.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Toekomstbestendige informatievoorziening. <i>In samenhang realiseren van onderdelen uit het dynamische realisatieprogramma.</i>	Uitvoering geven aan een dynamisch meerjarig realisatieprogramma informatievoorziening Westerveld 2020.	
Resultaat 2019		
Het programma Westerveld 2020 kent 16 deelprojecten, die allen bijdragen aan het doel. Eind 2019 zijn de eindresultaten geëvalueerd. We hebben de belangrijkste (absoluut noodzakelijke) onderdelen in samenhang gerealiseerd. Denk daarbij aan het (digitaal) ondersteunen van de verschillende werkprocessen binnen het Sociaal Domein, het uitbreiden van de externe digitale dienstverlening met 14 nieuwe e-diensten, het gebruik maken van een app voor het afhandelen van de meldingen openbare ruimte en het treffen van de voorbereidingen om aan te kunnen sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet per 1 januari 2021. Een aantal onderdelen krijgt een vervolg in het nieuwe programma Westerveld 2022 en een heel klein deel van het programma is niet of anders gerealiseerd, met een duidelijke reden.		

Wat heeft het gekost?

In deze jaarstukken zijn de producten 0.4 t/m 0.8 op grond van BBV-regelgeving verplaatst naar het hoofdstuk 'Overige programma onderdelen' (pag. 44).

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil
0.1 Bestuur	Lasten	1.607	1.816	1.352	464 V
	Baten	192	275	-	275 N
	Saldo	1.415	1.541	1.352	189 V
0.2 Burgerzaken	Lasten	532	526	508	18 V
	Baten	348	283	263	20 N
	Saldo	184	243	245	-2 N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	204	218	209	9 V
	Baten	65	75	95	-20 V
	Saldo	139	143	114	29 V
Saldo programma 0		1.738	1.927	1.711	216 V

Toelichting

0.1 Bestuur: een voordelig verschil van € 464.000 aan lasten te verklaren

Tegenover de lasten van voormalige bestuurders € 268.000 is hier de onttrekking van de voorziening meegenomen als negatieve last. Omdat deze vrijval hier niet begroot was, is er sprake van een voordelig verschil. Door mutaties in het voormalig personeel is er een extra niet begrote vrijval van € 148.000. Door de cao voor bestuurders is op de salariskosten burgemeester en wethouders € 21.000 meer uitgegeven. Op de loonkosten van voormalige bestuurders is door het vertrek van een wethouder en een cao aanpassing € 33.700 meer uitgegeven. Voor de verzekeringspremie voor het APPA pensioen van voormalige bestuurders is € 11.000 meer uitgegeven dan begroot.

0.1 Bestuur: een nadelig verschil van € 275.000 aan baten te verklaren

De begrote onttrekking voorzieningen voormalige bestuurders is verwerkt als negatieve last. Dat is de correcte presentatie. Het is immers een correctie op de lasten.

Investerings

In de investeringsstabellen wordt inzicht gegeven in het (bruto) krediet (K) en de bijdrage van derden (B). Het restant krediet zal worden overgeheveld naar 2020, wanneer de investering nog niet gereed gemeld is. De mutatie krediet betreft de over- of onderschrijding van gereed gemelde investeringen.

Investerings programma 0		Oorspr. K jaar B	Oorspr. krediet	Krediet 1-1-2019	Besteed in 2019	Ge-reed 2019	Mutatie krediet	Restant krediet 31-12-2019
Gemeentelijke eigendommen								
a. Aanpassing Brink 4b Dwingeloo	K	2018	127.000	50.570	102.893	Ja	-52.323	-
Bestuurscentrum Diever								
b. Aanpassingen gemeentehuis Diever	K	2019	523.000	523.000	419.456	Nee	-	103.544
				-	-		-	-
Ondersteuning - Faciliteiten								
c. Vervanging PC's en monitoren	K	2018	199.940	199.940	169.723	Ja	30.217	-
d. Software Planon en e-besluitvorming	K	2018	67.000	41.691	9.746	Ja	31.945	-
e. Laptops	K	2019	29.000	18.060	9.030	Ja	9.030	-
f. Infrastructuur SSC-ONS	K	2019	544.022	-	169.090	Nee	-	-169.090
	B	2019	544.022	-	-	Nee	-	-
	N		-	-	169.090		-	-169.090
g. Videosysteem Raadzaal	K	2019	55.000	55.000	59.844	Ja	-4.844	-
Dienstverlening - Openbare werken								
h. Vervanging MAN vrachtwagen	K	2018	274.050	274.050	6.999	Nee	-	267.051
i. Vervanging natstroommachine	K	2018	46.350	46.350	-	Nee	-	46.350
j. Hoogwerker	K	2017	46.000	11.081	10.594	Ja	487	-
k. VW Transporter enkele cabine met kraan	K	2018	61.000	54.952	51.579	Ja	3.373	-
l. Vervanging MAN vrachtwagen 18225	K	2019	275.000	275.000	1.135	Nee	-	273.865
m. Vervanging VW Caddy nr 1	K	2019	39.000	39.000	22.281	Nee	-	16.719
n. Vervanging VW Caddy nr 2	K	2019	39.000	39.000	20.850	Nee	-	18.150
o. Vervanging VW Caddy nr 3	K	2019	39.000	39.000	26.765	Nee	-	12.235
p. Vervanging werktuigen	K	2019	15.000	15.000	13.000	Ja	2.000	-
Totaal			2.923.384	1.681.694	1.262.074		19.886	399.734

K = Bruto Investeringskrediet, B = Bijdragen van derden, N = Investerings krediet zoals de raad dat vaststelt

a. Aanpassing Brink 4b Dwingeloo

Het project is voltooid en het investeringskrediet kan worden afgesloten. De overschrijding van het krediet is ontstaan doordat met de verhuurder andere afspraken zijn gemaakt over het meebetalen aan de kosten. De totale uitgaven vallen hierdoor per saldo hoger uit.

a. Infrastructuur SSC-ONS

Het investeringskrediet is bij de najaarsrapportage 2019 volledig overgeheveld naar 2020. Dit in verband met vertraging van het project en de veronderstelling dat de bestedingen dan ook volledig in 2020 plaats zouden vinden. Eind 2019 hebben er alsnog uitgaven plaatsgevonden terwijl het krediet al was overgeheveld. De totale uitgaven komen uiteindelijk volledig voor rekening van SSC-ONS. Deze bijdrage wordt volledig ontvangen in 2020. Na afronding wordt de aangeschafte activa in zijn geheel overgedragen aan SSC-ONS.

g. Videosysteem raadzaal

Door aanvullende opdrachten voor een draadloos systeem in de ontmoetingsruimte zijn de kosten hoger uitgevallen dan eerder geraamd.

h. Vervanging MAN vrachtwagen

i. Vervanging MAN vrachtwagen 18225

Vanwege Europese aanbestedingsregels is de aanschaf van de vrachtwagens uitgesteld naar volgend jaar.

m. Vervanging VW Caddy nr 1

n. Vervanging VW Caddy nr 2

o. Vervanging VW Caddy nr 3

De VW Caddy's zijn gefactureerd in 2019. De werkelijke levering heeft plaats gevonden begin januari 2020. Afschrijving vindt plaats in het jaar nadat de levering heeft plaats gevonden. Daarom is het actief nog niet gereed in 2019.

**Programma 1
Portefeuillehouder**

**Veiligheid
H. Jager**

Taakvelden

1. Crisisbeheersing en Brandweer
2. Openbare orde en Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is op het gebied van ondermijnende criminaliteit samen met de andere vier gemeenten in Zuidwest en de partners zoals het RIEC⁷ gestart met een gezamenlijke aanpak van ondermijning en zijn o.a. bewustwordingsbijeenkomsten georganiseerd. Op regionaal niveau hebben gemeenten en partners een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag gerealiseerd. Op het gebied van woonoverlast is in Westerveld het Buurtbemiddelingsproject gestart en bij Welzijn mensenwerk ondergebracht. Lokaal is de nazorg ex-gedetineerden verder uitgerold.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2018	57,00	87,00
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	0,30	1,10
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,60	4,20
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,60	2,00
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,60	4,60

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Het tegengaan van overlast in Westerveld. <i>Afname van de beleidsindicatoren.</i>	In het project Vitale Vakantieparken 2018-2022 is veiligheid een onderdeel (zie programma 3).	
Toelichting		
Er is een inventarisatie gemaakt van veiligheidseisen op de vakantie- en recreatieparken binnen Westerveld, daarbij zijn ook de verbetermogelijkheden in kaart gebracht.		
Met samenwerkende partners zoals het RIEC is gestart met het in kaart brengen van de stand van zaken m.b.t. veiligheid		

⁷ Regionaal Interventie Expertise Centrum

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	1.216	1.257	1.190	67 V
	Baten	32	63	2	61 N
	Saldo	1.184	1.194	1.188	6 V
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	182	195	198	-3 N
	Baten	7	7	12	-5 V
	Saldo	175	188	186	2 V
Saldo programma 1		1.359	1.382	1.374	8 V

1.1 Crisisbeheersing en brandweer een voordelig verschil van € 67.000 aan lasten te verklaren

Het groot onderhoud brandweerkazerne heeft niet plaats gevonden. Dit is uitgesteld omdat er samen met de VRD een onderzoek is gestart naar de huisvesting.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer een nadelig verschil van € 61.000 aan baten te verklaren

Het groot onderhoud brandweerkazerne heeft niet plaats gevonden en daarom is de vrijval uit voorzieningen eveneens lager.

Programma 2
Portefeuillehouder

Verkeer en vervoer
H. Doeven

Taakvelden

1. Verkeer en vervoer
2. Parkeren
3. Recreatieve Havens
4. Economische Havens en waterwegen
5. Openbaar vervoer

De taakvelden 2 t/m 5 zijn bij de gemeente Westerveld niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt?

Het proces om te komen tot een nieuw GVVP is gestart. De inventarisatie- en evaluatiefase is afgerond daarbij heeft participatie van betrokkenen plaats gevonden. Een van de thema's in de verdere uitwerking van het GVVP is het fietsverkeer. Bij de herinrichting van openbare ruimte en weginrichting zijn inwoners en andere stakeholders betrokken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Samen met de inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren. <i>We hebben de hiernaast genoemde plannen opgestart en/of gerealiseerd.</i>	Herinrichting openbare ruimte: - Ruimtelijk Actieplan Havelte - Heuvelenweg Dwingeloo - Herinrichting Diever (inclusief omgeving Dingspilhuus en Stad en Esch) - Herinrichting Zuidenweg en Oude Hoogeveensedijk in Lhee	
Resultaat 2019		
Ruimtelijk actieplan Havelte loopt en deelproject drie, herinrichting Beukenlaan, Hofweg, Molenkampweg en Kortemolenstraat is afgerond. In het laatste kwartaal is de voorbereiding van deelproject vier, Havelter Schapendrift en Meidoornlaan, opgestart. De uitvoering Heuvelenweg Dwingeloo en omgeving is begin november 2019 gestart en zal in 2020 worden afgerond. Herinrichting Diever is in uitvoering en loopt volgens planning. De uitvoering van herinrichting Zuidenweg en Oude Hoogeveensedijk in Lhee is in 2019 gestart en wordt in 2020 afgerond.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Optimaliseren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersdoorstroming. <i>Het aantal klachten / meldingen ten aanzien van verkeersaangelegenheden en het aantal verkeersslachtoffers is afgenomen.</i>	Vaststellen en uitvoeren van het nieuwe GVVP inclusief een brede visie op fietsen in Westerveld.	
Resultaat 2019		
Het proces om te komen tot een nieuw GVVP is gestart. De inventarisatie- en evaluatiefase is afgerond daarbij heeft participatie van betrokkenen plaats gevonden. Door een bredere discussie over de uitgangspunten wordt het GVVP in 2020 voorgelegd.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Inzicht krijgen in de openbaarheid, eigendomssituatie en onderhoudsplicht van de wegen buiten de bebouwde kom. <i>Door de Provincie goedgekeurde wegenlegger.</i>	Actualiseren en digitaliseren van de wegenlegger.	
Resultaat 2019		
Het proces loopt. Naast de basis inventarisatie kunnen belanghebbenden input leveren.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000						
Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil	
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	4.186	4.050	3.288	762	V
	Baten	1.386	1.384	311	1.073	N
	Saldo	2.800	2.666	2.977	-311	N
Saldo programma 2		2.800	2.666	2.977	-311	N

Toelichting

2.1 Verkeer en vervoer: een voordelig verschil van € 762.000 aan lasten te verklaren

Er is op basis van het in november vastgestelde wegenbeheersplan € 380.000 extra gedoteerd aan de voorziening voor groot onderhoud wegen. Bij de voorjaarsrapportage is er van uit gegaan dat deze extra dotatie pas zou ingaan met ingang van 2020. In overleg met de accountant hebben we besloten dat door vaststellen van het wegenbeheerplan de extra dotatie al in 2019 zou moeten starten. Daarnaast is hier ook sprake van de wijziging van presenteren van de voorziening waardoor de voorziening hier nu voor € 707.000 vrijvalt. Gelijkijdig ontstaat er bij de baten een nadeel voor hetzelfde bedrag.

Verder is door het doorschuiven van investeringen bij de Najaarsrapportage 2018 € 206.000 aan kapitaallasten verschoven naar latere jaren. Dat betreft de wijziging in de systematiek met betrekking tot licht- en duisternisplan. Er wordt niet langer ineens afgeschreven. Voor heel 2019 is de afschrijving mede daardoor € 81.000 lager dan is begroot.

Bij kunstwerken (vb. bruggen) wordt € 370.000 minder uitgegeven op groot onderhoud. Daardoor daalt de onttrekking aan de voorzieningen met eenzelfde bedrag. Door de wijziging in de systematiek van verwerken van voorzieningen leidt de lagere onttrekking tot een nadelig verschil bij de baten (zie hierna). Per saldo neutraal, en geen effect op het resultaat.

Naast de voorziening groot onderhoud wegen is er in 2019 voor eerst gestart met de voorziening groot onderhoud kunstwerken (voornamelijk bruggen). In 2019 zijn veel voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd, waardoor er € 370.000 minder is uitgegeven. De werkzaamheden zullen in latere jaren wel plaatsvinden.

2.1 Verkeer en vervoer: een nadelig verschil van € 1.073.000 aan baten te verklaren

De onttrekking voorzieningen groot onderhoud wegen is verwerkt als negatieve last. Dat is de door het BBV de voorgeschreven presentatie. Het is immers een correctie op de lasten. Daardoor ontstaat hier een nadeel van € 707.000. De lagere uitgaven voor groot onderhoud verklaart het resterende verschil.

Investerings

In de investeringstabellen wordt inzicht gegeven in het (bruto) krediet (K) en de bijdrage van derden (B). Het restant krediet zal worden overgeheveld naar 2020, wanneer de investering nog niet gereed gemeld is. De mutatie krediet betreft de over- of onderschrijding van gereed gemelde investeringen.

Investerings programma 2	Oorspr.		Oorspr. krediet	Krediet 1-1-2019	Besteed in 2019	Ge-reed 2019	Mutatie krediet	Restant krediet 31-12-2019
	K jaar	B						
a. Vervanging en reconstructie wegen	K	2018	627.585	447.585	120.000	Nee	-	327.585
b. Herinrichten Vledderweg en Dorpsstraat Vledder	K	2015	10.778	10.778	4.228	Ja	6.551	-
c. Vervanging reconstructie wegen	K	2019	200.000	200.000	56.411	Nee	-	143.589
d. Reconstructie dorpskern Diever	K	2017	1.750.000	1.160.154	1.185.471	Nee	-	-25.317
e. Kwaliteitsimpuls fietspaden	K	2017	329.763	90.600	44.455	Nee	-	46.145
	B	2017	83.279	77.260	49.131	Nee	-	28.129
	N		246.484	13.340	-4.676		-	18.016
f. Fietspad De Vennen - De Mussels	K	2017	775.000	42.448	56.681	Nee	-	-14.233
	B	2017	425.000	425.000	-	Nee	-	425.000
	N		350.000	-382.552	56.681		-	-439.233
g. Moleneinde/Lheeweg	K	2017	285.225	-23.493	-23.493	Ja	-	-
	B	2017	127.940	127.940	127.940	Ja	-	-
	N		157.285	-151.433	-151.433		-	-
h. Vervanging M.A. Naamen van Eemneslaan	K	2018	460.000	278.439	192.545	Nee	-	85.894
i. Ruimtelijk Actie Plan Havelte	K	2017	2.200.000	986.357	845.181	Nee	-	141.176
j. Reconstructie Heuvelenweg	K	2019	270.000	270.000	76.770	Nee	-	193.230
k. Herontwikkeling locatie Dingspilhuus	K	2019	820.000	820.000	148.877	Nee	-	671.123
l. Herinrichting omgeving Stad en Esch	K	2019	480.000	480.000	401.660	Nee	-	78.340
m. Uitvoering licht- en duisternisplan (t/m 2018)	K	2011	1.496.050	-	-	Ja	-	-
	B	2016	20.000	-	-	Ja	-	-
	N		1.476.050	-	-		-	-
n. Uitvoering licht- en duisternisplan (2019)	K	2019	179.500	213.759	287.254	Ja	-73.495	-
o. Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken	K	2019	15.000	15.000	16.750	Ja	-1.750	-
p. Evenemententerrein en Brink Dwingeloo	K	2018	200.000	38.726	10.045	Ja	28.681	-
			9.442.682	4.400.153	3.245.763		-40.013	1.194.403

K = Bruto Investeringskrediet, B = Bijdragen van derden, N = Investerings krediet zoals de raad dat vaststelt

m. Uitvoering licht- en duisternisplan 2011 t/m 2020

Dit betreft een project voor de duur van 10 jaar waarvoor jaarlijks € 179.500 door de raad beschikbaar is gesteld. Met ingang van 1 januari 2017 (wijziging BBV) moeten alle investeringen, die vanaf het begrotingsjaar 2017 of later gereedkomen, geactiveerd worden. De investeringen mogen daarbij niet meer direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Tot en met 2018 zijn de investeringen ieder jaar ineens afgeschreven met een gelijktijdige even grote onttrekking uit de bestemmingsreserve die daarvoor was ingesteld. Omdat de systematiek verandert, wordt het activum t/m 2018 afgesloten en daarna gesplitst in twee nieuwe investeringen licht- en duisternis 2019 en 2020.

Het krediet voor 2019 wordt eveneens afgesloten. Omdat het een meerjarig vastgesteld krediet betreft wordt de overschrijding in 2019 van € 73.495 (zie onder n.) in mindering gebracht op het beschikbare krediet voor 2020. Daarmee blijft het project voor de gehele looptijd binnen het beschikbare krediet. Het project zal in het voorjaar 2020 worden afgerond.

o. Uitvoering beleid- en beheersplan

Door extra werkzaamheden aan bomen is het krediet overschreden.

Taakvelden

1. Economische ontwikkeling
2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3. Bedrijfsloket en regelingen
4. Economische promotie

Wat hebben we bereikt?

Voor het uitbreiden van toeristische voorzieningen is de eerste fase van het wandelnetwerk gerealiseerd. Er is een bijdrage geleverd aan de marketing agenda van LEADER Zuidwest Drenthe. De bijdrage bestaat uit financiële ondersteuning en het samen opstellen van een actieprogramma.

Het ondernemersfonds is gecontinueerd voor vijf jaar. En we hebben een gezamenlijke ondernemerspagina opgezet in De Westervelder. Deze wordt maandelijks gepubliceerd.

Er is samenwerking ontstaan tussen de vier verschillende overheidslagen op het gebied van duurzame landbouw.

De HUMAN Capital agenda van de Regio Zwolle is opgesteld en van start gegaan. Er is een ontwikkelfonds ter beschikking gesteld waarmee het reguliere bedrijfsleven kan bijdragen aan kennisontwikkeling van medewerkers of schoolverlaters.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Funcziemenging	Verhouding tussen banen en woningen in %	2018	52,60	49,60
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	186,60	135,60

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Het versterken van de lokale economie. <i>Stijging van de beleidsindicatoren functievermenging en vestigingen van bedrijven ten opzichte van 2018.</i>	Het instellen van een door de raad geïnitieerde werkgroep die voortborduurde op de Denktank Lokale Economie. Uitvoering geven aan het programma communicatie en productontwikkeling vrijetijdseconomie. Evaluatie van het bestaande ondernemersfonds.	
Resultaat 2019		
De organisatie heeft de uitkomsten van de Denktank Lokale Economie opgenomen in het proces van de samenlevingsagenda's. Er wordt volop uitvoering gegeven aan het programma communicatie en productontwikkeling vrijetijdseconomie. Daarbij dienen ondernemers of stichtingen aanvragen in en stelt de gemeente budgetten ter beschikking. Het rapport evaluatie ondernemersfonds is afgerond.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Lokale innovatieve initiatieven op het gebied van lokale werkgelegenheid ondersteunen. <i>Tenminste twee initiatieven ondersteunen.</i>	Het opstellen van uitvoeringsregels voor innovatieve initiatieven. Bekendheid geven aan de mogelijkheid om (financiële) ondersteuning te krijgen bij innovatieve initiatieven. Op basis van de uitvoeringsregels subsidies verlenen vanuit de bestemmingsreserve voor innovatieve initiatieven.	
Resultaat 2019		
Het opstellen van uitvoeringsregels voor innovatieve initiatieven is gestopt, omdat het nieuwe college heeft besloten de daarvoor beschikbare middelen terug te laten vloeien naar de algemene reserve. Er zijn plannen ingediend via de Regio deal Regio Zwolle en daarbij is er bekendheid gegeven aan externe subsidiemogelijkheden.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Kwaliteitsverbetering van de vakantieparken. <i>Uiterlijk in 2024 minimaal 5 van de 11 rode vakantieparken saneren of transformeren en 3 groene parken laten excelleren.</i>	Uitvoering geven aan het convenant Aanpak Vitale Vakantieparken Drenthe 2018 – 2024. Uitvoering geven aan het gemeentelijk plan dat aansluit op de Drentse aanpak.	
Resultaat 2019		
In 2019 is een inventarisatie gedaan en de gegevens zijn geanalyseerd. We zijn met twee transformatieprocessen bezig en twee excellentieprogramma's. Alle bevinden zich in de start fase in samenwerking met de provinciale taskforce.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	347	361	323	38 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	347	361	323	38 V
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	-	-	-	- N
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	-	-	-	- N
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	36	49	45	4 V
	Baten	21	21	14	7 N
	Saldo	15	28	31	-3 N
3.4 Economische promotie	Lasten	830	786	853	-67 N
	Baten	1.490	1.490	1.530	-40 V
	Saldo	-660	-704	-677	-27 N
Saldo programma 3		-298	-315	-323	8 V

3.4 *Economische promotie: een nadelig verschil van € 67.000 aan lasten te verklaren*

Op het project toegangspoort Holtingerveld wordt in 2019 afgeschreven, terwijl er bij de vaststelling van budgetten is uitgegaan dit pas vanaf 2020 het geval zou zijn. De kapitaallastenschuif is onjuist toegepast, dat verklaart een verschil van € 62.500.

**Programma 4
Portefeuillehouder**

**Onderwijs
K. Smidt**

Taakvelden

1. Openbaar basisonderwijs
2. Onderwijshuisvesting
3. Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat hebben we bereikt?

Er zijn in 2019 geen nieuwe ontwikkelingen geweest op het gebied van onderwijshuisvesting. Vanuit de gemeente is regelmatig contact met de schoolbesturen geweest, voor bijvoorbeeld vroegschoolse educatie.

De maatschappelijke rol van techniek is gestimuleerd door het geven van een subsidie voor de First Lego League, een wedstrijd die leerlingen tussen de 9 en 15 jaar uitdaagt om de maatschappelijke rol van techniek en technologie te onderzoeken.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	-	0,60
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	6,0	19,0
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2017	1,00	1,80

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	5	5	3	2 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	5	5	3	2 V
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	715	742	744	-2 N
	Baten	66	66	63	3 N
	Saldo	649	676	681	-5 N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	816	762	740	22 V
	Baten	104	131	131	- V
	Saldo	712	631	609	22 V
Saldo programma 4		1.366	1.312	1.293	19 V

**Programma 5
Portefeuillehouder**

**Sport, cultuur en recreatie
H. Doeven en J.Y.A. de Haas**

Taakvelden

1. Sportbeleid en activering
2. Sportaccommodaties
3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
4. Musea
5. Cultureel erfgoed
6. Media
7. Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat hebben we bereikt?

Op basis van de opgestelde cultuurvisie is een cultuurcoach aangesteld om de cultuursector te ondersteunen.

Er is een plan opgesteld voor armoedepreventie waarbij we fondsen inzetten voor doelgroep.

De bouw van Stad en Esch, Hart van Diever, is afgerond. Waarbij we naast een sportzaal de culturele toegankelijkheid hebben vergroot door een theaterzaal.

De toegangspoort Holtingerveld is gerealiseerd. In deze nieuwe toeristische voorziening wordt cultuurhistorische informatie gegeven. Tegelijk is daarmee een uniek evenemententerrein gerealiseerd. Er zijn een aantal projecten voor het verbeteren van de biodiversiteit uitgevoerd samen met Dorpskracht. We participeren samen met de boermarkte Wapserveen in een aanpak van een natuurlijke bestrijding van de processierups. Daarmee heeft de gemeente gescoord in de landelijke media.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Niet sporters	%	2016	54,80	55,10

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Sport en bewegen toegankelijker te maken voor kwetsbare doelgroepen. <i>Afname van het percentage niet sporters.</i>	Het continueren van preventieprogramma's. Het door ontwikkelen van de vier lokale werkgroepen (Westerveld beweegt) onder begeleiding van de beweegcoaches met specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen zoals senioren.	
Resultaat 2019		
De preventieprogramma's zijn uitgevoerd. De lokale werkgroepen hebben met ondersteuning van de beweegcoaches veel activiteiten uitgevoerd. Met extra aandacht voor senioren, zoals valpreventie. We werken mee aan het nationale programma aan de slag met preventie. Binnen het onderzoek van de GGD is er een afname geconstateerd van het aantal niet sporters.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Duurzaam herstel van gemeentelijke monumenten. <i>Toename van het aantal herstelde monumenten in Westerveld.</i>	In samenwerking met betrokken eigenaren uitvoering geven aan de uitkomsten van het Dumo ⁸ -onderzoek.	
Resultaat 2019		
Voltooid. De subsidieregeling is per 1 mei afgesloten. Er zijn twaalf subsidieverzoeken gehonoreerd.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Beter kwaliteitsniveau van openbaar groen en speelplaatsen. <i>Het aantal klachten over het onderhoud van openbaar groen en speelplaatsen neemt af ten opzichte van 2018.</i>	Gezamenlijk met inwoners een actualisatie van het beheerplan op basis van de BrinQ-visie opstellen.	
Resultaat 2019		
Beleid is vastgesteld in BrinQ.		

⁸ DUMO is Duurzaamheid Monumentenzorg

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil	
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	201	232	246	-14	N
	Baten	20	-	38	-38	V
	Saldo	181	232	208	24	V
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	885	1.247	1.103	144	V
	Baten	248	317	152	165	N
	Saldo	637	930	951	-21	N
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	442	307	329	-22	N
	Baten	-	-	-	-	V
	Saldo	442	307	329	-22	N
5.4 Musea	Lasten	42	42	50	-8	N
	Baten	-	-	-	-	V
	Saldo	42	42	50	-8	N
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	270	291	215	76	V
	Baten	46	76	27	49	N
	Saldo	224	215	188	27	V
5.6 Media	Lasten	379	478	478	-	N
	Baten	-	100	100	-	V
	Saldo	379	378	378	-	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Lasten	2.094	2.400	2.419	-19	N
	Baten	44	17	17	-	V
	Saldo	2.050	2.383	2.402	-19	N
Saldo programma 5		3.955	4.487	4.506	-19	N

Toelichting

5.2 Sportaccommodaties: een voordelig verschil van € 144.000 aan lasten te verklaren

Het grootonderhoud aan de opstallen buitensport en de sporthal Dwingeloo is € 179.000 lager dan begroot. Daar staat dan een lagere onttrekking van de voorzieningen tegenover. De afschrijving Dingspelhuus is € 40.000 hoger dan begroot. Deze wordt niet volledig gedekt uit de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve. Het verschil betreft de rente. Zie mutatie kapitaallasten Stad en Esch op pag. 104.

5.2 Sportaccommodaties: een nadelig verschil van € 165.000 aan baten te verklaren

De lagere lasten voor het grootonderhoud geven hier een lagere onttrekking aan de voorziening groot onderhoud gebouwen van € 175.000. Van VWS is € 20.000 ontvangen voor de stimulering van de sport. Voor de afrekening van de subsidie voor sport wordt € 10.000 terugbetaald aan Ministerie van VWS.

5.5 Cultureel erfgoed: een voordelig verschil van € 76.000 aan lasten te verklaren

Er is € 28.000 minder uitgegeven aan groot onderhoud kerktorens, molens en onderduikershol. De vrijval van de voorziening voor groot onderhoud wordt nu als negatieve last gepresenteerd (niet langer als baten), waardoor hier een voordeel ontstaat van € 47.000. Bij de baten ontstaat daardoor een nadeel voor hetzelfde bedrag.

Investerings

In de investeringstabellen wordt inzicht gegeven in het (bruto) krediet (K) en de bijdrage van derden (B). Het restant krediet zal worden overgeheveld naar 2020, wanneer de investering nog niet gereed gemeld is. De mutatie krediet betreft de over- of onderschrijding van gereed gemelde investeringen.

Investerings programma 5	Oorspr.		Oorspr. krediet	Krediet 1-1-2019	Besteed in 2019	Ge-reed 2019	Mutatie krediet	Restant krediet 31-12-2019
	K jaar	B						
a. Renovatie hoofdveld Uffelte	K	2018	33.615	33.615	35.219	Ja	-1.604	-
b. Renovatie hoofdveld Wapserveen	K	2019	33.615	33.615	29.312	Ja	4.303	-
c. Project toegangspoort Holtigerveld	K	2018	2.124.695	129.572	22.045	Ja	107.527	-
	B	2018	1.274.000	194.000	-	Ja	194.000	-
	N		850.695	-64.428	22.045		-86.473	0
d. Holtigerpoort aanpassingen info centrum	K	2018	40.000	40.000	28.165	Nee	-	11.835
e. Bouw Sportaccomodatie Stad en Esch, renovatie Ontmoetings-centrum Dingspilhuus	K	2015	1.944.000	343.562	372.779	Ja	-29.217	-
			2.901.925	386.364	487.520		-112.990	11.835

K = Bruto Investeringskrediet, B = Bijdragen van derden, N = Investerings krediet zoals de raad dat vaststelt

a. Renovatie hoofdveld Uffelte

De toplaag van het hoofdveld Uffelte is gerenoveerd en hersteld teneinde het veld weer vlak en optimaal bespeelbaar te maken.

b. Renovatie hoofdveld Wapserveen

De toplaag van het hoofdveld Wapserveen is gerenoveerd en hersteld teneinde het veld weer vlak en optimaal bespeelbaar te maken.

c. Project Toegangspoort Holtigerveld

Binnen het project moet de realisatie voor een mindervaliden pad nog worden opgestart. De planvorming is gereed en diverse instanties worden benaderd voor het beschikbaar stellen van subsidie. Voor de realisatie van het mindervaliden pad kan ook een afzonderlijk project worden opgestart en het huidige project kan dan worden afgesloten. Voor verbouwing en aanpassing van het infocentrum is een afzonderlijk budget beschikbaar gesteld. Voor het plaatsen van een berging zal apart krediet worden gevraagd in 2020.

Alle bijdragen van derden zijn ontvangen. De verwachting van een nog te ontvangen bijdrage in 2019 is niet realistisch gebleken. De totale ontvangen bijdrage van derden is € 1.064.000.

e. Bouw sportaccommodatie Stad en Esch

De extra lasten zijn vooral te verklaren door advieskosten met betrekking tot wijzigingen in het sportbesluit ten aanzien van de toepassing van de BTW compensatie. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor het verstevigen van de oude buitenmuur. Het project kan worden afgesloten.

Taakvelden

1. Samenkracht en burgerparticipatie
2. Wijkteams
3. Inkomensregelingen
4. Begeleide participatie
5. Arbeidsparticipatie
6. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
71. Maatwerkdienstverlening 18+
72. Maatwerkdienstverlening 18-
81. Geëscaleerde zorg 18+
82. Geëscaleerde zorg 18-

Wat hebben we bereikt?

Met de nieuwe uitvoeringsregeling maatschappelijke initiatieven is de aanvraagprocedure vereenvoudigd en laagdrempeliger gemaakt. Deze is daarna opnieuw onder de aandacht gebracht en er is een begin gemaakt met de uitvoering.

De verantwoording over het sociaal domein is opgenomen in de planning en control cyclus. Bovendien is er een klankbordgroep sociaal domein ingesteld.

Vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente ter uitvoering van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking, zijn een aantal acties ondernomen: verbeteren van toegankelijkheid in het gemeentehuis en bevorderen bewustwording, zoals de week van de toegankelijkheid en de focus op de toegankelijkheid in de openbare ruimte. Ook het ondertekenen van het convenant Dementievriendelijk maakt daar onderdeel van uit. Daarnaast zijn er initiatieven in het kader van eenzaamheid ondersteund.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	2018	1,00	1,00
Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	2018	3,00	6,00
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de totale beroepsbevolking	2018	64,4	65,7
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2018	2,00	2,00
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp	%	2019	11,30	12,00
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	%	2019	0,80	1,10
Jongeren (12 tot 23 jaar) met jeugdreclassering	%	2015	0,50	onbekend
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	828,70	713,60
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2019	186,10	351,60
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar	2018	424,50	454,70
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2019	370,00	676,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Verbeteren van armoedepreventie. <i>Afname van het aantal inwoners van de gemeente Westerveld dat in armoede leeft.</i>	Het versterken van het kernteam armoedepreventie met een armoederegisseur. Het organiseren van de 'Week van het Geld'.	
Resultaat 2019		
<p>Er is geen armoederegisseur toegevoegd aan het kernteam, maar in plaats daarvan is gekozen voor een ervaringsdeskundige. Daarnaast heeft het kernteam verschillende acties uitgevoerd, zoals inloopspreekuur GKB⁹ en ervaringsdeskundige, uitgave zorgkrant, pilot 'Voorzieningen Wijzer' in samenwerking met Actium.</p> <p>Het aantal toekenningen Sportfonds Jeugd en Nationaal Fonds Kinderhulp is toegenomen.</p> <p>Er is gestart met de voorbereidingen voor de 'Week van het Geld' en de inrichting van het volwassenenfonds in 2020.</p> <p>Er is een schuldhulploket ingericht in het gemeentehuis.</p>		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Sociale cohesie versterken door het stimuleren van innovatieve maatschappelijke initiatieven. <i>Toename van het aanvragen, toekenningen en besteding van het budget voor maatschappelijke initiatieven.</i>	Een publiciteitscampagne voor de stimulering van maatschappelijke initiatieven. De aanvraagprocedure en behandeling voor maatschappelijke initiatieven verder vereenvoudigen. De maatschappelijke initiatieven zullen ook onderdeel worden van de samenlevingsagenda's.	
Resultaat 2019		
<p>Er zijn dusdanige maatschappelijke initiatieven aangevraagd waardoor het beschikbare budget dreigde te worden overschreden. Daardoor zijn er keuzes gemaakt binnen het beschikbare budget. Er zijn zes maatschappelijke initiatieven toegekend.</p> <p>Daarnaast is een nieuwe uitvoeringsregeling maatschappelijke initiatieven opgesteld ter vereenvoudiging van de aanvraagprocedure. Naar aanleiding daarvan is er opnieuw publicitaire aandacht geweest. Dit heeft geresulteerd in negen aanvragen (zes initiatieven en drie evenementen). Deze aanvragen zijn in 2020 afgehandeld.</p> <p>Ieder maatschappelijk initiatief is in feite een samenlevingsakkoord in het klein. Ze worden daarom geen onderdeel van de afzonderlijke samenlevingsagenda's.</p>		

⁹ Gemeentelijke Kredietbank

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Integrale toegang op het gebied van het Sociaal domein. <i>De taken van de IGSD zijn uiterlijk 1-1-2020 geïmplementeerd in de gemeentelijke organisatie van Westerveld.</i>	Uitvoering geven aan de implementatie van een integrale toegang.	
Resultaat 2019		
<p>De taken van de IGSD (het binnenhalen van werk en inkomen) zijn succesvol geïmplementeerd in de organisatie en operationeel met ingang van 1 januari 2020.</p> <p>Er is gekeken naar de werkzaamheden bij de IGSD. De formatie is iets naar beneden aangepast om daarmee de totale kosten voor Werk en Inkomen – nu de uitvoering niet meer door de gemeenschappelijke regeling gebeurt – zo min mogelijk te laten stijgen. Er vindt nog nadere analyse plaats naar de uitvoering in relatie tot de (beperkte) formatie.</p>		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	3.196	3.305	3.143	162 V
	Baten	34	320	332	-12 V
	Saldo	3.162	2.985	2.811	174 V
6.2 Wijkteams	Lasten	387	148	161	-13 N
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	387	148	161	-13 N
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	4.991	5.568	5.617	-49 N
	Baten	3.156	3.269	3.340	-71 V
	Saldo	1.835	2.299	2.277	22 V
6.4 Begeleide participatie	Lasten	2.893	3.459	3.446	13 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	2.893	3.459	3.446	13 V
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	718	1.521	892	629 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	718	1.521	892	629 V
6.6 Maatwerkvoorzieningen	Lasten	935	3.651	4.076	-425 N
	Baten	4	106	202	-96 V
	Saldo	931	3.545	3.874	-329 N
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	2.872	640	746	-106 N
	Baten	400	-	-	- V
	Saldo	2.472	640	746	-106 N
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	1.700	2.560	2.926	-366 N
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	1.700	2.560	2.926	-366 N
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	1.105	365	180	185 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	1.105	365	180	185 V
Saldo programma 6		15.203	17.522	17.313	209 V

Toelichting

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: een voordelig verschil van € 162.000 aan lasten te verklaren

Bij maatschappelijke initiatieven is € 38.000 minder uitgegeven doordat een dorpsvisie niet is opgesteld, er is een subsidie niet uitgekeerd bij de cultuursubsidies en bij de laatste subsidieronde van maatschappelijke initiatieven is € 14.000 overgebleven. Bij algemene voorzieningen WMO is € 111.000 overgebleven bij cliëntondersteuning, deze is voor 2020 al meegenomen in de bezuinigingen.

Bij accommodaties sociaal cultureel werk is er € 51.000 minder uitgegeven, dit komt voornamelijk door een administratieve correctie op afschrijvingen. Bij het sociaal team is er € 56.000 meer uitgegeven voornamelijk door hogere kosten voor inhuur en vervanging bij ziekte. Tot slot is bij het algemeen maatschappelijk werk € 36.000 minder aan subsidies uitgekeerd.

6.3 Inkomensregelingen: een voordelig verschil van € 71.000 aan baten te verklaren

De toekenning van de buiggelden over 2019 is niet verwerkt bij de Najaarsrapportage. De toekenning over 2020 wordt verwerkt in de voorjaarsrapportage 2020.

6.5.Arbeidsparticipatie:: een voordelig verschil van € 629.000 aan lasten te verklaren

Het beschikbare budget voor de leerstoel (€ 50.000) is niet uitgegeven in 2019 doordat de leerstoel nog niet van start is gegaan en we minder projectkosten hebben gemaakt dan verwacht. Daarnaast is er ongeveer € 166.000 overgebleven van het projectbudget voor de terugkeer van de sociale dienst naar Westerveld. Vanuit de IGSD is er nog een afrekening ontvangen voor de uitvoeringskosten waardoor er ruim € 87.000 minder is besteed.

Per abuis er in de Najaarsrapportage nogmaals een budgetmutatie toegekend voor de IGSD, deze was al verwerkt maar niet vermeld in de voorjaarsrapportage 2019 (€ 350.000)

6.6 Maatwerkvoorzieningen: een nadelig verschil van € 425.000 aan lasten te verklaren

Voor huishoudelijke hulp is € 184.000 meer uitgegeven dan begroot, dit wordt veroorzaakt door een stijging in de aantallen (eind december 16% gestegen ten opzichte van 2018). Deze stijging is pas zichtbaar geworden vanaf half 2019. Daarnaast is het budget voor de woonvoorziening met € 68.000 overschreden, de kosten voor deze voorzieningen fluctueren sterk. Ook zijn er meer rolstoelen afgegeven dan begroot (€ 83.000) en is het budget voor de vervoersvoorziening overschreden met € 44.000 en zijn er meer kosten gemaakt voor advisering, indicatiestelling en juridisch advies € 42.000.

6.6 Maatwerkvoorzieningen: een voordelig verschil van € 96.000 aan baten te verklaren

Via het CAK is er € 96.000 meer ontvangen dan begroot, een deel van deze opbrengsten heeft betrekking op 2018 en is door de vertraging bij de afrekening pas in 2019 uitbetaald.

6.71 Maatwerkvoorzieningen 18+: een nadelig verschil van € 106.000 aan lasten te verklaren

De toelichting op deze overschrijding is gecombineerd met 6.72 (hierna).

6.72 Maatwerkvoorzieningen 18-: een nadelig verschil van € 366.000 aan lasten te verklaren

Voor de PGB's 18+ en 18- is per saldo € 24.000 meer uitgegeven dan begroot. Voor jeugdhulp is binnen dit product € 449.000 meer uitgegeven dan begroot, echter wordt dit verschil voor een deel gedekt doordat er op het product geëscaleerde zorg € 186.000 minder is uitgegeven dan begroot. Per saldo is er een overschrijding op jeugdhulp te zien van € 263.000. In 2019 zijn er meer nabetalingen 2018 gedaan dan verwacht (€ 50.000) Verder is er een stijging te zien van de kosten op interventieniveau 8. De overschrijding werd pas duidelijk nadat er nog veel nagekomen declaraties in november en december zijn ontvangen.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-: een voordelig verschil van € 185.000 aan lasten te verklaren

Er is binnen dit product minder uitgegeven dan begroot, de toelichting op de totale jeugdhulp staat vermeld bij 6.72 (hiervoor).

Programma 7
Portefeuillehouder

Volksgezondheid en milieu
H. Doeven en J.Y.A. de Haas

Taakvelden

1. Volksgezondheid
2. Riolering
3. Afval
4. Milieubeheer
5. Begraafplaatsen

Wat hebben we bereikt?

Om mogelijke risico's voor gezondheid, milieu en natuur zoveel mogelijk te kunnen voorkomen, hebben we het proces om te komen tot afspraken met bewoners en telers over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen opgestart.

Samen met externe partijen is een groengas kansenkaart ontwikkeld. Voor we onomkeerbare stappen zetten om te komen tot de omzetting van mest in groen gas willen we de voor- en nadelen van vergassing helder in kaart brengen, waarbij onder meer gekeken wordt naar de schaalgrootte in relatie tot de lokale afzet van het gas, het aantal vervoerbewegingen, de aanvoer van mest over niet te grote afstand van Westerveld en de relatie met duurzame landbouw.

Het proces om te komen tot een regionale energiestrategie (RES) voor het grondgebied van de gemeente Westerveld is opgestart. Samen met inwoners en andere stakeholders zijn de mogelijkheden geïnventariseerd. Bij werkzaamheden in de openbare ruimte is klimaat robuust inrichten de standaard.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Omvang huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	2018	163,00	162,00
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	13,00	Onbekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Mogelijke risico's betreffende gezondheid, milieu en natuur zoveel mogelijk voorkomen. <i>Er zijn afspraken gemaakt met lelietelers en inwoners.</i>	In de zomer van 2019 of zoveel eerder als mogelijk, tot afspraken komen met lelietelers en inwoners. Onderzoek naar mogelijkheden om spuitvrije zones op te nemen in bestemmings- en omgevingsplannen.	
Resultaat 2019		
Medio 2019 heeft er een verkenning plaatsgevonden in opdracht van de provincie Drenthe, de Drentse gemeenten en het ministerie van LNV. De aanpak om te komen tot oplossingen rondom het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is naar een Westerveld overstijgende aanpak getild (landelijk). In het laatste kwartaal van 2019 heeft een ambtelijke verkenning plaatsgevonden naar mogelijke oplossingen voor vervolgstappen in de samenwerking met de vier overheidslagen. De vervolgstappen zullen in 2020 worden toegelicht. Uit de juridische verkenning die is uitgevoerd in 2019 blijkt dat het instellen van spuitvrije zones niet haalbaar is. Dit blijkt ook uit recente RvS uitspraken.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Betere omstandigheden van inheemse flora en fauna. <i>Alle gemeentelijke bermen worden ecologisch beheerd en er zijn minimaal twee kennisbijeenkomsten georganiseerd.</i>	Het opstellen van een regeling voor het Fonds Duurzame Landbouw. Ook komt er een platform duurzame landbouw. Het organiseren van kennisbijeenkomsten voor de doelgroep. Het uitbreiden van het ecologisch bermbeheer.	
Resultaat 2019		
<p>Door wijziging in de coalitie is de ingestelde bestemmingsreserve Fonds Duurzame Landbouw opgeheven. Wel is vanuit de verkenning met andere overheden gekeken naar mogelijkheden voor verduurzaming en vermindering van het gewasbeschermingsmiddelen gebruik.</p> <p>Door de provincie Drenthe is een bermberaad in het leven geroepen waarin alle Drentse gemeenten en enkele terrein behorende organisaties (o.a. Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) participeren. In dit bermberaad wordt onder andere de communicatie richting inwoners besproken.</p> <p>Alle bermen worden ecologisch beheerd. Afgelopen periode is circa 40 kilometer berm ingezaaid met een bloemenmengsel waardoor de biodiversiteit wordt verhoogd.</p>		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Inspelen op de wensen van inwoners en uitvaartverenigingen ten aanzien van het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen. <i>De tevredenheid van de uitvaartverenigingen neemt toe en het aantal klachten over het onderhoud van begraafplaatsen neemt af ten opzichte van 2018.</i>	Een kwaliteitsverbetering van het beheer en onderhoud begraafplaatsen op basis van de BrinQ-visie. De uitvaartverenigingen zullen betrokken worden bij de kwaliteitsschouw van de begraafplaatsen.	
Resultaat 2019		
<p>De kwaliteitsverbetering van beheer en onderhoud begraafplaatsen is in gang gezet en maakt inmiddels onderdeel van het BrinQ-plan.</p> <p>De kwaliteitsschouw begraafplaatsen wordt conform uitgevoerd. De uitvaartverenigingen zijn hierbij betrokken.</p>		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Transitie naar hernieuwbare energiebronnen en klimaat robuuste openbare ruimte. <i>Voldoen aan onze bijdrage in het nationaal klimaat- en energieakkoord. Het areaal aan aangewezen gebieden voor waterberging is toegenomen.</i>	Het opstellen van een regionale energiestrategie (RES) voor het grondgebied van de gemeente Westerveld. Het opstellen van een duurzaamheidsbeleid. Bij de inrichting van openbare ruimte rekening houden met ruimte voor waterberging en maatregelen tegen hittestress c.q. verstening van de openbare buitenruimte.	
Resultaat 2019		

De intentieverklaring RES is ondertekend en de startnotities RES en duurzaamheidsbeleid zijn op 24 september jl. vastgesteld in de raad. Op basis van de gegeven kaders in deze startnotities wordt het nieuwe beleid opgesteld. Besluitvorming over RES en notitie duurzaamheid vindt in 2020 plaats. Met de campagne 'Westerveld Natuurlijk' is de gemeente in gesprek gegaan met inwoners, organisaties en ondernemers. Dit heeft een scala aan ambities en ideeën opgeleverd voor de komende jaren die voor een belangrijk deel gekoppeld kunnen worden aan al bestaande beleidskeuzes en richtingen. Deze ideeën en ambities vormen de basis voor de drie samenlevingsagenda's, waaronder duurzaamheid. In 2020 vindt er eerst een consultatieronde plaats bij inwoners, organisaties en ondernemers, alvorens de agenda's voor besluitvorming aan college en gemeenteraad voor te leggen.

Door middel van een stresstest is de kwetsbaarheid in relatie tot klimaatverandering in beeld gebracht. Bij de uitvoering van projecten in de openbare ruimte zijn alle kansen benut om de inrichting klimaat robuust te maken (o.a. het actieplan Havelte en het Brinkenplan Diever).

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil
7.1 Volksgezondheid	Lasten	676	686	662	24 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	676	686	662	24 V
7.2 Riolering	Lasten	2.699	2.726	1.688	1.038 V
	Baten	2.900	2.900	2.158	742 N
	Saldo	-201	-174	-470	296 V
7.3 Afval	Lasten	1.792	1.785	1.989	-204 N
	Baten	2.164	2.164	2.197	-33 V
	Saldo	-372	-379	-208	-171 N
7.4 Milieubeheer	Lasten	83	321	251	70 V
	Baten	-	-	-	- V
	Saldo	83	321	251	70 V
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	388	434	470	-36 N
	Baten	255	295	360	-65 V
	Saldo	133	139	110	29 V
Saldo programma		319	593	345	248 V

Toelichting

7.2 Riolering: een voordelig verschil van € 1.038.000 aan lasten te verklaren

De kosten van elektra voor de pompen en gemalen is € 68.000 lager dan begroot. Deze kosten waren in 2018 juist weer veel hoger. We onderzoeken nog waardoor dit zo is. Er is dit jaar geen gebruik gemaakt van externe advisering, dat geeft een voordeel van 41.000. Op actualisatie beheersysteem is € 71.000 minder uitgegeven. Door de lagere investeringen is de bijdrage uit de voorziening ook lager. Er valt daarom hier € 213.000 vrij uit de voorzieningen.

Er valt hier € 626.000 vrij door de gewijzigde systematiek van de verwerking voorzieningen (zie inleiding). Onder de baten leidt dat tot een nadeel voor hetzelfde bedrag.

7.2 Riolering: een nadelig verschil van € 742.000 aan baten te verklaren

De bijdrage uit voorzieningen door de wijziging in de systematiek ter dekking van de kapitaallasten rioleringszorg beheer is € 103.000 lager dan begroot. Dat geldt ook voor de bijdrage ter dekking van de afschrijvingskosten rioleringszorg en uitvoering waterplan. Deze is € 17.000 lager dan begroot. De baten

uit de rioolheffing zijn € 5.000 lager dan begroot. De vrijval voorzieningen wordt nu gepresenteerd onder de lasten.

7.3 Afval: een nadelig verschil van € 204.000 aan lasten te verklaren

Door hogere kosten voor het Afvalbrenstation in Havelte, waarvan een deel wordt vergoed door de gemeente Meppel, en de hogere bijdragen aan kosten voor het inzamelen van grijs afval is hier sprake van een overschrijding. Daarnaast zijn de bijdragen van Nedvang voor het inzamelen van herbruikbaar afval, zoals: plastic, kartonverpakkingen en glas, lager dan geraamd. De marktprijs van dit herbruikbare afval daalt door het grote aanbod.

7.4 Milieubeheer: een voordelig verschil van € 83.000 aan lasten te verklaren

Op 30 oktober 2018 is tijdens de raadsvergadering via een amendement een bestemmingsreserve duurzaamheid ingesteld. In de voorjaarsrapportage 2019 is € 150.000 gevraagd voor promotie, subsidies (zoals de duurzaamheidsbon) en onderzoeken. De totale uitgaven zijn € 83.000 lager geworden door vertraging in trajecten en nieuwe inzichten van het Rijk. Het resterende deel vloeit weer terug in de bestemmingsreserve, waardoor het beschikbaar blijft voor duurzaamheid in de komende jaren.

7.5 Begraafplaatsen: een voordelig verschil van € 65.000 aan baten te verklaren

De inkomsten uit begraafrechten, grafrechten en leges zijn € 70.000 hoger dan begroot, doordat er meer mensen begraven zijn en extra grafrechten zijn verleend dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. De bijdrage uit de voorzieningen voor het onderhoud van gebouwen is € 5.000 lager dan begroot, omdat dit gepresenteerd wordt onder de lasten.

Investerings

In de investeringstabellen wordt inzicht gegeven in het (bruto) krediet (K) en de bijdrage van derden (B). Het restant krediet zal worden overgeheveld naar 2020, wanneer de investering nog niet gereed gemeld is. De mutatie krediet betreft de over- of onderschrijding van gereed gemelde investeringen.

Investerings programma 7	K B	Oorspr. jaar	Oorspr. krediet	Krediet 1-1-2019	Besteed in 2019	Ge- reed 2019	Mutatie krediet	Restant krediet 31-12-2019
a. Riolering vrijval	K	2017	304.700	142.076	142.076	Ja	-	-
b. Riolering vrijval	K	2018	237.363	203.358	-	Nee	-	203.358
c. Riolering vrijval	K	2019	227.779	227.779	118.033	Nee	-	109.746
d. Riolering drukriolering	K	2019	25.000	25.000	8.580	Nee	-	16.420
e. Riolering bouwkundig	K	2019	194.000	194.000	-	Ja	194.000	-
f. Riolering milieumaatregelen	K	2018	150.000	149.698	153.919	Ja	-4.221	-
g. Millieumaatregelen/afkoppelen	K	2018	150.000	150.000	142.239	Ja	7.761	-
h. Stedelijk watersysteem	K	2018	46.600	10.517	11.017	Ja	-500	-
i. Stedelijk watersysteem	K	2019	46.600	46.600	50.263	Ja	-3.663	-
j. Begraafplaatsadministratie	K	2018	30.000	8.770	10.336	Ja	-1.566	-
			1.412.042	1.157.798	636.462		191.812	329.524

K = Bruto Investeringskrediet, B = Bijdragen van derden, N = Investerings krediet zoals de raad dat vaststelt

e. Riolering bouwkundig

Het krediet was gebaseerd op het cyclisch onderhoud en kan nu worden afgesloten. Inspectie van huidig kwaliteitsniveau heeft uitgewezen dat vervanging of renovatie buiten de planperiode van het Watertakenplan 2016-2021 valt.

f. Riolering milieumaatregelen

Deze fase van het actieplan Havelte (Beukenlaan / Hofweg) is afgerond. Er is sprake van een kleine overschrijding van het krediet door het plaatsen van een overstortschuif.

h. Stedelijk watersysteem (2018)

Krediet is volledig benut. Er is sprake van een geringe overschrijding.

i. Stedelijk watersysteem (2019)

Door het verwijderen van groenafval bermen en sloten in december 2019 is het totale krediet overschreden. Het krediet kan worden afgesloten, de werkzaamheden zijn voltooid.

j. Begraafplaatsen administratie

De begraafplaatsen administratie is ingevoerd en gekoppeld aan de financiële applicatie. Er is sprake van meerkosten door een lagere compensatie BTW.

Programma 8
Portefeuillehouder

VHROSV
K. Smidt

VHROSV staat voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing.

Taakvelden

1. Ruimtelijke Ordening
2. Grondexploitatie
3. Wonen en bouwen

Wat hebben we bereikt?

De woonvisie met het daarbij behorende uitvoeringsprogramma is vastgesteld.

De aanpak van het project invoering Omgevingswet ligt op schema om te kunnen voldoen aan de minimale invoeringsvereisten voor 1 januari 2021.

De grondexploitatie Vledder Noord fase 1A is vastgesteld en de gronden zijn verkocht.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	2019	263,00	201,00
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2018	1,70	6,10
Demografische druk	%	2019	69,10	61,80
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Euro	2019	563,00	667,00
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	2019	641,00	715,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Het gebruik van aardgas terugdringen en voorkomen. <i>Het aantal aansluitingen zonder aardgas is eind 2019 hoger dan eind 2018.</i>	Alle nieuwbouwwoningen en bedrijfsgebouwen aardgasvrij laten bouwen. In Kalterbroeken en Zorgvlied tweede fase is er voor gekozen om een verzaamd elektranetwerk aan te leggen waardoor aardgasloos nieuwbouw mogelijk is geworden. Verduurzamen coöperatiewoningen door prestatieafspraken te maken over 'nul op de meter' bij renovatie van huurwoningen.	
Resultaat 2019		
Alle nieuwbouwwoningen in 2019 zijn zonder aardgas aansluiting gerealiseerd. Dat is conform de geldende wet- en regelgeving. Door de toename van het aantal nieuwbouwwoningen is het aantal gasloze woningen eind 2019 hoger dan eind 2018. De gemeente heeft prestatieafspraken met de woningcorporatie gemaakt.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Vorbereid zijn op de invoering van de omgevingswet. <i>In 2019 een plan van aanpak voorleggen aan de gemeenteraad.</i>	Op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde ambitie en invoeringsstrategie, een plan van aanpak voor de implementatie van de omgevingswet opstellen en voorleggen aan de gemeenteraad.	
Resultaat 2019		
Het projectplan (plan van aanpak) is door het college vastgesteld en is ter kennisname aan de raadsleden toegestuurd.		

Doel	Wat gaan we daarvoor doen	Resultaat
Vorbereid zijn op de invoering van de omgevingswet. <i>In 2019 samen met de inwoners een start maken met het opstellen van de omgevingsvisie.</i>	Op basis van het plan van aanpak voor de implementatie van de omgevingswet, met interactieve en creatieve werkvormen, inwoners betrekken bij het opstellen van de omgevingsvisie.	
Resultaat 2019		
Met de campagne 'Westerveld Natuurlijk' hebben we de samenleving opgezocht om input te verkrijgen voor de omgevingsvisie en de samenlevingsagenda's. De campagne bestond uit het proactief opzoeken van onze inwoners en het organiseren van een jongeren dag bij Stad & Esch met interactieve workshops en vijf avonden met interactieve ronde tafelgesprekken.		

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Product		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil
8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	817	748	636	112 V
	Baten	20	20	53	-33 V
	Saldo	797	728	583	145 V
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Lasten	1.552	2.353	2.356	-3 N
	Baten	1.552	2.507	2.678	-171 V
	Saldo	-	-154	-322	168 V
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	1.075	1.093	1.127	-34 N
	Baten	354	424	630	-206 V
	Saldo	721	669	497	172 V
Saldo programma 8		1.518	1.243	758	485 V

Toelichting

8.1 Ruimtelijke ordening: een voordelig verschil van € 112.000 aan lasten te verklaren

Dit verschil is te verklaren door de minder kosten omgevingswet. Het accent voor de implementatie van de omgevingswet zal liggen in het jaar 2020. Deze kosten worden de komende jaren gemaakt ten laste van de bestemmingsreserve.

8.2 Grondexploitatie: een voordelig verschil van € 171.000 aan baten te verklaren

Er zijn gronden verkocht in Kalterbroeken en Vledder Noord fase 1A. Totaal zijn € 2.240.000 aan inkomsten ontvangen. Deze opbrengst is nog geen boekwinst, omdat voor de grondexploitaties nog toekomstige kosten gemaakt gaan worden. Daarom wordt het saldo van baten en lasten van de

grondexploitatie als mutatie onderhandenwerk overgeboekt naar de balans onder de Voorraden: bouwgronden in exploitatie. Met behulp van de POC-methode¹⁰ wordt op basis van huidige en toekomstige baten en lasten in de grondexploitatie de winstneming bepaald. Op basis daarvan bedraagt de tussentijdse winstneming € 350.624 in 2019. Zie ook de toelichting in paragraaf G: Grondebeleid.

8.3 Wonen en bouwen: een voordelig verschil van € 206.000 aan baten te verklaren

Er zijn meer vergunningen afgegeven waardoor er meer leges zijn ontvangen. Daar zaten een aantal grote projecten bij.

¹⁰ Percent of Completion methode, voorgeschreven door BBV. Zie notitie grondbeleid van juli 2019.

Overige programma onderdelen
Portefeuillehouder

H. Doeven en K. Smidt

De presentatie in dit onderdeel van het jaarverslag wijkt af van dat van vorig jaar en van de begroting 2019 om beter te kunnen voldoen aan de regelgeving van het BBV. Een toelichting is opgenomen in de inleiding.

Overhead

Kengetallen.

Naam indicator	Eenheid	Jaar van meting	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2019	7,89	n.n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2019	8,42	n.n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2019	494,86	n.n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2019	20,11	n.n.b.
Overhead	% van de totale lasten	2019	14,10	n.n.b.

Bron: Kengetallen berekend op basis jaarrekening 2019.

Bedragen x € 1.000

Overhead		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil
	Lasten	6.712	7.204	7.588	-384 N
	Baten	74	126	155	-29 V
0.4 Overhead	Saldo	6.638	7.078	7.433	-355 N
Saldo Overhead		6.638	7.078	7.433	-355 N

Toelichting:

0.4 Overhead: een nadelig verschil van € 384.000 aan lasten te verklaren.

Aan flexpersoneel en inhuur is totaal € 370.000 meer uitgegeven dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door een overschrijding van ruim € 200.000 bij inhuur in verband met ziekte, daarnaast is er vanwege wisselingen en krapte op de arbeidsmarkt relatief veel ingehuurd met name binnen het sociaal domein. Het ziekteverzuim is de laatste jaren hoger dan de 2% waar de primitieve begroting op wordt gebaseerd. Het verzuimpercentage voor 2019 bedroeg 6,19% , overschrijding van dit budget is toegestaan tot het landelijk gemiddelde daarmee blijft de overschrijding bij ziekte nog binnen de door uw raad toegestane bandbreedte.

De kosten voor overhead bestaan uit huisvestingskosten, personeelskosten, kosten voor informatievoorziening en faciliteiten.

Bedragen in €

	Gewijz. Begr. 2019	Realisatie 2019
Huivestingskosten	522.000	468.000
Personeel	5.082.000	5.479.000
Informatievoorziening	1.065.000	1.058.000
Faciliteiten	409.000	428.000
Totale overhead	7.078.000	7.433.000
Percentage overhead	12,9%	14,1%

De hier gepresenteerde bedragen zijn dus exclusief bestuur en griffie. Ze sluiten aan op de taakveld 0.4: Overhead. Zie de tabel op de vorige pagina. De totale overhead kosten nemen toe met € 355.000. De kosten voor huisvesting zijn € 54.000 lager dan begroot. Dat komt door lagere afschrijvingen en lagere kosten voor onderhoud gebouwen. De kosten ICT zijn gelijk aan de begroting. Op facilitair is er spraken van een kostenstijging door indoor dekking telefonie. De grootste overschrijding zit in de personele kosten, totaal € 397.000. Dat betreft voornamelijk de inhuur van extra personeel.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan taakvelden gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen worden of van het Rijk (in de vorm van de algemene uitkering), van inwoners (in de vorm van heffingen) dan wel uit beleggingen verkregen.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen		Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil	
0.5 Treasury	Lasten	-12	9	48	-39	N
	Baten	892	954	959	-5	V
	Saldo	-904	-945	-911	-34	N
0.61 OZB Woningen	Lasten	265	295	295	-	N
	Baten	2.160	2.160	2.163	-3	V
	Saldo	-1.895	-1.865	-1.868	3	V
0.62 OZB niet-woningen	Lasten	-	-	-	-	N
	Baten	1.080	1.080	1.064	16	N
	Saldo	-1.080	-1.080	-1.064	-16	N
0.64 Belastingen overig	Lasten	148	148	130	18	V
	Baten	31	31	29	2	N
	Saldo	117	117	101	16	V
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Lasten	-	-	-	-	N
	Baten	29.797	30.287	30.678	-391	V
	Saldo	-29.797	-30.287	-30.678	391	V
0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-	-	9	-9	N
	Baten	-	-	80	-80	V
	Saldo	-	-	-71	71	V
Saldo Alg. dekkingsmiddelen		-33.559	-34.060	-34.491	431	V

Toelichting

0.7 Algemene uitkering: een voordelig verschil van € 391.000 te verklaren

Er zijn extra middelen beschikbaar gekomen bij de decembercirculaire 2019, die door het late tijdstip waarop deze informatie beschikbaar is gekomen (positief) doorwerkt in het resultaat over 2019. Het betreft uitkeringen voor het inrichten van een energieloket € 25.000, voor wijkaanpak € 10.000, voor het opstellen van een transitievisie warmte € 202.000 en eenmalige middelen voor het opstellen van een kerkervisie van € 25.000. Zie ook de toelichting bij de resultaatbestemming.

Verder zijn er nagekomen baten uit voorgaande jaren van € 34.000 op basis van de definitieve vaststelling van de uitgangspunten voor de berekening van de AU¹¹. Daarnaast is de uitkering over 2019 € 95.000 hoger dan werd geraamd bij de meicirculaire. Deze laatste is immers verwerkt in de begroting over 2019 na wijziging. We stellen de algemene uitkering eenmaal per jaar bij, alleen bij de meicirculaire. Vandaar dat afwijkingen in de jaarrekening worden verklaard.

¹¹ AU staat voor Algemene Uitkeringen (gemeentefonds)

0.8 Overige baten en lasten: een voordelig verschil van € 80.000 aan baten te verklaren

Het betreft toevallige baten. Er zijn nagekomen baten van per saldo € 54.000 uit een suppletieaangifte voor de BTW. En er is een vrijval uit de voorziening voor dubieuze debiteuren van € 26.000.

Naast de hierboven genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog twee algemene dekkingsmiddelen: Toeristenbelasting en forensenbelasting. Deze worden echter gepresenteerd bij programma Economie (3.4). Voor het volledige beeld worden hier de algemene dekkingsmiddelen getoond inclusief deze twee.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Taakveld	Realisatie 2018	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
<u>Lokale heffingen:</u>					
Onroerende zaakbelastingen	0.61 0.62	2.808	2.975	2.945	2.932
Algemene uitkeringen	0.7	28.649	29.797	30.287	30.678
Dividend	0.5	938	861	933	910
Saldo financieringsfunctie	0.5	-11	-	1	2
Overige algemene dekkingsmiddelen	0.64 0.8	42	-73	-104	-28
Subtotaal		32.426	33.560	34.063	34.494
Forensenbelasting	3.4	620	635	635	617
Toeristenbelasting	3.4	821	823	823	881
Totaal Alg. dekkingsmiddelen		33.867	35.018	35.521	35.992

Subtotaal is het saldo algemene dekkingsmiddelen in het overzicht baten en lasten op pag. 91.

Deel A.2 | Paragrafen

**Paragraaf A
Portefeuillehouder**

**Lokale Heffingen
K. Smid**

De paragraaf lokale heffingen beschrijft de gerealiseerde inkomsten en het beleid, geeft een overzicht van de diverse heffingen, lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. De volgende belastingen, heffingen en leges komen aan bod:

- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Gerealiseerde inkomsten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil
Belastingen				
OZB gebruikers niet-woningen	296	360	353	-7 N
OZB eigenaren niet-woningen	550	720	711	-9 N
OZB eigenaren woningen	2.251	2.160	2.163	3 V
Toeristenbelasting	839	840	898	58 V
Forensenbelasting	636	650	632	-18 N
Heffingen				
Rioolheffing *	2.159	2.154	2.158	5 V
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht *	1.935	1.854	1.786	-68 N
Leges				
Leges burgerzaken	372	278	261	-17 N
Leges markten	5	21	14	-7 N
Lijkbezorgingsrechten	267	290	360	70 V
Leges bestemmingsplannen	33	20	53	33 V
Leges vergunningen	627	423	630	207 V
Totaal	9.970	9.769	10.019	250 V

*) De gerealiseerde inkomsten bestaan uit de heffing en overige inkomsten en kunnen daarmee afwijken van andere berekeningen.

In deze tabel wordt uitgegaan van de inkomsten, hierin zijn de kosten die de gemeente moet maken niet meegenomen. De opbrengsten van OZB gebruikers blijven achter, omdat een aantal WOZ-objecten met een forse WOZ-waarde niet meer als 'niet-woning' kunnen worden aangeslagen door jurisprudentie. De opbrengsten van leges van voor vergunningen zijn hoger dan geraamd, door een stijging van de bouwkosten en een toename van het aantal bouwvergunningen. De inkomsten van de lijkbezorgingsrechten zijn toegenomen door een aantal extra verleningen van de grafrechten in 2019. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing en reinigingsrecht blijven achter op het gebied van de nog te ontvangen bijdrage Nedvang. Zie ook de verklaring met betrekking tot afval in programma 7.

Gerealiseerd beleid

Belastingen

Onroerendezaakbelasting

De OZB wordt geheven over de onroerende zaken die binnen de gemeentegrenzen van Westerveld gelegen zijn. Dit gebeurt op basis van de WOZ-waarde. Er wordt onderscheid gemaakt tussen woningen en niet-woningen.

De OZB is trendmatig met de inflatiecorrectie in 2019 verhoogd. Tevens heeft er een ophoging van de OZB inkomsten plaatsgevonden als gevolg van het Ondernemersfonds. In het jaar 2019 zijn de WOZ-

waarden van de onroerende zaken als gevolg van marktontwikkelingen ten opzichte van 2018, lichtelijk gestegen. Het aantal ingediende WOZ en OZB-bezwaarschriften was in 2019, 217 stuks. Dit is een afname van 42, ten opzichte van 2018.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente Westerveld verblijf houden, maar niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie van Westerveld staan ingeschreven.

Vanaf het belastingjaar 2015 is het tarief voor de toeristenbelasting in de gemeente Westerveld € 1,10 per persoon per overnachting. Omdat het werkelijk aantal overnachtingen over 2019 bij het opstellen van deze jaarrekening nog niet bekend is, zijn de overnachtingen voor 2018 als opbrengst in 2019 verantwoord. Deze opbrengst is gebaseerd op circa 816.000 overnachtingen in 2018.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente Westerveld verblijf houden, maar niet in de gemeentelijke bevolkingsadministratie van Westerveld staan ingeschreven en tevens meer dan 90 dagen per jaar een woning beschikbaar houden.

Voor de forensenbelasting is een heffingsgrondslag ingevoerd naar brandverzekerde waarde, of als die niet bekend is, de geschatte herbouwwaarde, van het object. De tarieven voor de forensenbelasting zijn in 2019 trendmatig met de inflatiecorrectie verhoogd.

Heffingen

Rioolheffing

De gemeente kent taken inzake het verbrede waterbeheer. De opbrengst van de rioolheffing wordt gebruikt om invulling te geven aan de volgende gemeentelijke zorgplichten:

1. Een veilige inzameling en transport van afvalwater naar de zuivering, zonder risico's voor bewoners of het milieu (zorgplicht afvalwater);
2. Het zodanig opvangen en verwerken van hemelwater (regenwater), dat wateroverlast wordt voorkomen (zorgplicht hemelwater);
3. Het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast door te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte (zorgplicht grondwater).

De eigenaar van het object/perceel is de belastingplichtige. Er wordt een vast bedrag geheven van € 150, - per object, vermeerderd met een percentage van de WOZ-waarde.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en verwerking van afval. De begrote lasten hiervan worden volledig aan de burger doorbelast middels de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht.

Leges

Voor de dienstverlening inzake burgerzaken, bestemmingsplannen, vergunningen en markten heft de gemeente leges. Door leges te vragen wordt de gemeente tegemoet gekomen in de kosten die zij hiervoor maakt.

De legestarieven zijn opgenomen in de legesverordening 2019. De leges zijn voor 2019 met de inflatiecorrectie verhoogd. Een kostendekkendheid van 100% voor alle leges is echter niet mogelijk, mede doordat een aantal tarieven wettelijk gemaximeerd is.

Lijkbezorgingsrechten

Bij lijkbezorgingsrechten worden kosten in rekening gebracht voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaats en het verlenen van de daarmee samenhangende diensten.

De tarieven voor de begrafenisrechten zijn met de inflatiecorrectie gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar.

Overzicht diverse heffingen

De onderstaande overzichten geven inzicht in de tarieven en de mate waarin de heffingen en leges van 2019 (op basis van de begroting), afgezet tegen de werkelijke cijfers, kostendekkend zijn.

Tarieven

Tarieven onroerende zaakbelastingen	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
OZB-eigenaar woningen in percentage WOZ-waarde	0,1031%	0,0945%	0,1020%
OZB-eigenaar niet-woningen in percentage WOZ-waarde	0,1414%	0,1645%	0,1784%
OZB-gebruiker niet-woningen, in percentage WOZ-waarde	0,1122%	0,1143%	0,1233%

Tarieven toeristenbelasting	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Toeristenbelasting per persoon per nacht tarief in €	1,10	1,10	1,25

Tarieven forensenbelasting	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Forensenbelasting op basis van WOZ-waarde, tarief in €			
< € 25.000	169,00	171,00	237,00
€ 25.000 - 50.000	285,00	288,00	399,00
€ 50.000 - € 100.000	511,00	516,00	715,00
€ 100.000 - € 200.000	711,00	718,00	995,00
> € 200.000	854,00	863,00	1.196,00

Tarieven rioolheffing	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Eigenaarstarief in €	150,00	150,00	150,00
Percentage WOZ-waarde	0,0265%	0,0245%	0,0210%

Tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Afvalstoffenheffing in €			
Eenpersoonshuishouden	100,00	103,00	108,00
Tweepersoonshuishouden	150,00	155,00	162,00
Driepersoonshuishouden	175,00	181,00	190,00
Meer dan driepersoonshuishouden	200,00	207,00	217,00
Recreatiewoning niet permanent bewoond	100,00	103,00	110,00
Extra containergebruik (grijs)	200,00	250,00	260,00
Extra containergebruik (groen)	62,00	62,00	-
Extra containergebruik (oranje)	200,00	62,00	-
Reinigingsrecht per container excl. btw in €	200,00	n.v.t.	n.v.t.

Kostendekkendheid

Kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2019	Rekening 2019
Kosten taakvelden inclusief rente	2.404.579	2.356.921
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-646.869	-626.126
Netto kosten taakvelden	1.757.710	1.730.795
Overhead	241.000	241.000
BTW	254.645	214.660
Totale kosten	2.253.355	2.186.455
Opbrengst heffingen	2.150.000	2.158.494
Dekkingspercentage	95,4%	98,7%

Kostendekkenheid afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Begroting 2019	Rekening 2019
Kosten taakvelden inclusief rente	1.792.242	1.989.156
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-913.742	-1.004.128
Netto kosten taakvelden	878.500	985.028
Kwijtschelding	40.000	28.900
Overhead	149.000	149.000
BTW	309.960	360.555
Totale kosten	1.377.460	1.523.483
Opbrengst heffingen	1.250.000	1.319.377
Dekkingspercentage	90,7%	86,6%

Leges	Begroting 2019			Rekening 2019		
	lasten	baten	dekking	lasten	baten	dekking
Leges burgerzaken	526	283	53,8%	508	263	51,7%
Leges bestemmingsplannen	423	20	4,7%	410	53	13,0%
Leges vergunningen	1.060	423	39,9%	1.111	630	56,7%
Leges markten	49	21	43,2%	45	14	31,9%
Lijkbezorgingsrechten	434	295	68,1%	470	360	76,7%

*) De cijfers begroting 2019 betreffen de gewijzigde begroting 2019.

Aanduiding van lokale lastendruk

In onderstaand overzicht wordt een vergelijking gemaakt van de woonlasten in Westerveld met enkele omliggende gemeenten op basis van de tarieven van 2019. Onder gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de interpretatie moet de nodige voorzichtigheid in acht worden genomen, omdat slechts een aantal categorieën belastingplichtigen met elkaar wordt vergeleken en er verschillende heffingsmethodieken voor de rioolheffing worden gehanteerd. Tevens merken wij op dat niet elke gemeente hetzelfde dekkingspercentage voor rioolheffing en afvalstoffenheffing hanteert.

Gemeente	Westerveld	De Wolden	Meppel	Midden Drenthe	Steenwijkerland	Weststellingwerf
Gemiddelde waarde woning	261.000	261.000	261.000	261.000	261.000	261.000
Eenpersoons-huishouden						
OZB-woningen	247	296	337	295	258	253
Afvalstoffenheffing	103	163	181	185	183	161
Rioolheffing	213	205	171	239	220	164
Totale woonlasten Eenpersoonshouden	563	664	689	719	661	578
Meerpersoons-huishouden						
OZB-woningen	247	296	337	295	258	253
Afvalstoffenheffing	181	207	181	230	207	249
Rioolheffing	213	228	171	239	220	164
Totale woonlasten Meerpersoonshouden	641	731	689	764	685	666
Gemiddelde eenpersoons- en meerpersoons.	602	698	689	742	673	622

Bronnen: Atlas van de lokale lasten (www.coelo.nl) gebaseerd op gemiddelde WOZ waarde van de gemeente Westerveld.

Kwijtscheldingbeleid

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kan slechts worden verleend voor de afvalstoffenheffing en in zeer uitzonderlijke gevallen voor de OZB en de rioolheffing. Door toepassing van de uitvoeringsregeling komen eigenaren van onroerende zaken in de meeste gevallen niet in aanmerking voor kwijtschelding vanwege het aanwezige vermogen doordat onder andere de overwaarde van een woning dat wordt aangemerkt als vermogen. Indien er geen sprake is van aanwezig vermogen, kan kwijtschelding worden verleend.

	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
<u>Kwijtschelding: aantallen</u>					
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	266	281	244	275	257
Aantal beroepschriften	3	5	3	5	1
Aantal geheel of ged. toegewezen	207	228	210	250	228
<u>Kwijtschelding: bedragen</u>					
Afvalstoffenheffing	26.000	27.300	33.800	40.000	28.900
Rioolheffing	500	100	400	-	200
OZB	400	-	100	-	100
Totaal	26.900	27.400	34.300	40.000	29.200

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre gemeentelijke risico's kunnen worden afgedekt door weerstandscapaciteit. Deze paragraaf beschrijft de risico's die de bedrijfsvoering van de gemeente in gevaar kunnen brengen. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat een financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden. Daarvoor zetten we weerstandscapaciteit en risico's tegen elkaar af.

De paragraaf weerstandsvermogen heeft in tegenstelling tot rest in de gemeenterekening en –verslag een toekomstgericht karakter. Immers op 31 december hebben de bij de primitieve begroting 2019 voorspelde risico's zich voorgedaan of juist niet voorgedaan. De feiten zijn verwerkt in de jaarcijfers. Daarom worden hier de risico's opnieuw beoordeeld waarvoor er een kans bestaat dat deze zich in de toekomst kunnen voordoen. We beoordelen of de weerstandscapaciteit voldoende is.

Risicobeheersing

Met het principe van integraal management is het sturen op risico's een vast onderdeel van de bedrijfsvoering.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit (A)
	Benodigde weerstandcapaciteit (B)

Wij streven naar een weerstandsvermogen dat ten minste voldoende is. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk is of hoger is dan 1,0.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Weerstandscapaciteit betreft alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat aanpassingen nodig zijn in de begroting en het beleid.

Inventarisatie van risico's (is benodigde weerstandscapaciteit)

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis, met een negatieve impact voor de organisatie, zich voordoet. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

1. Leningen aan deelnemingen

De gemeente heeft een lening verstrekt aan een deelneming in Vitens. Van deze entiteit bezit de gemeente aandelen. Het risico bestaat dat de lening oninbaar wordt en om die reden afgeboekt moet worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

2. Overige verstrekte leningen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Het betreft startersleningen. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 30%.

3. Grondexploitaties

De gemeente heeft in totaal vier grondexploitaties, te Zorgvlied Noord Oost Fase II, Kalterbroeken in Diever, Meenteweg – Oeveraseweg in Havelte en Vledder Noord Fase Ia. Het risico bestaat dat de grondexploitaties niet (verder) gerealiseerd worden en de huidige boekwaarde afgeboekt moet worden. De kans daarop schatten wij in op 30%. Door verkopen en tussentijdse winst name is de boekwaarde ultimo 2019 negatief. Daarom wordt thans geen impact bepaald. Het risico voortvloeiend uit de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt hier niet gekwantificeerd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf G: Grondebeleid.

4. Garantstellingen

Voor tien instellingen binnen de gemeentegrenzen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

5. Garantstelling WSW-achtervang

De gemeente is door middel van een garantstelling verbonden aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Mocht een woningbouwvereniging niet aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen dan zal zij eerst de WSW aangespreken. Wanneer blijkt dat de WSW onvoldoende financiële middelen heeft dan worden vervolgens andere woningbouwverenigingen aangesproken en tenslotte kan de gemeente worden aangesproken. Het vastgoed fungeert in deze situatie als onderpand. Actium is de grootste woningbouwvereniging die actief is binnen de gemeente Westerveld. Actium beschikt over circa 16.000 woningen die verspreid zijn over verschillende gemeenten. In de gemeente Westerveld zijn ongeveer 1.600 woningen (10%) in het bezit van Actium. Naast Actium is woningcorporatie Woonconcept vertegenwoordigd binnen de gemeente. Zij verhuurt één wooncomplex aan een instelling, bestaande uit circa 20 woningen. Op basis daarvan schatten wij dat maximaal 10% opeisbaar is.

De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

(<https://www.wsw.nl/gemeenten/achtervang/>)

6. Exploitatie lasten

De exploitatie is realistisch begroot. Er wordt op onderdelen een inspanning gevraagd. Dat is zorgvuldig afgewogen. Voor de volledigheid schatten wij daarvoor een risico van circa 0,5% van de totale lasten. Dat komt neer op een bedrag van circa € 191.000. De kans daarop schatten wij op 75%.

7. Algemene uitkering gemeentefonds (risico gedekt uit eigen reserve)

Jaarlijks ontvangt de gemeente bijna € 31,4 miljoen uit het gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte van de gemeente en grootte van de watergebieden. Bij de circulaires in mei, september en december kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. De grootste negatieve bijstelling in de voorgaande jaren was circa 3%. Dit risico schatten wij nu op € 932.000. De kans daarop schatten wij op 20%. Normaal zou dit risico conform de 'nota reserves en voorzieningen' afgedekt zijn middels de reserve rekeningsaldo. Omdat deze reserve door het negatieve resultaat over 2019 onder de vereiste bandbreedte zit, wordt dit risico meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandcapaciteit.

8. Sociaal domein

In het sociaal domein staan we voor een aanzienlijke transitie. Om deze transitie mogelijk te maken nemen we structureel € 100.000 (voor de periode 2020 t/m 2023) op als frictiebudget. We hebben een realistische inschatting gemaakt van de haalbaarheid van de ombuigingen. Het tempo waarin deze ombuigingen kunnen worden gerealiseerd is lastig te bepalen. Er bestaat een kans dat het tempo waarin de maatregelen gerealiseerd kunnen gaan worden af gaan wijken van ons voorgenomen plan. Die kans schatten wij op 20% van het om te buigen bedrag.

9. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in zes gemeenschappelijke regelingen (te weten SSC-ONS¹², Reestmond, Veiligheidsregio Drenthe, GGD, RUD en Recreatieschap Drenthe). Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de individuele gemeente treft. Wij gaan er vanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. De kans dat dit scenario zich voordoet schatten wij in op 50%.

10. Kosten vervanging wegens ziekteverzuim

In de begroting wordt een bedrag van € 203.000 geraamd voor vervanging bij ziekte. Dat gaat uit van een ziekteverzuim van 2%. Het verzuimpercentage voor 2019 bedroeg 6,19% (in 2018: 5%). Overschrijding van het budget voor vervanging bij ziekte is toegestaan tot het landelijk gemiddelde verzuimpercentage.

Er bestaat een aannemelijk risico dat het werkelijke ziekteverzuim hoger is dan 2%. Er wordt bekeken of het noodzakelijk is om het budget voor vervanging bij ziekte structureel bij te stellen. Op basis daarvan en gegeven de huidige context wordt dat risico geschat op € 300.000. De kans schatten wij op zeer reëel en daarmee op 100%.

Samenvatting:

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in €
1 Leningen aan deelnemingen (scenario volledig afboeken)	I	10%	228.000	23.000
2 Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	30%	604.000	181.000
3 Grondexploitaties (scenario volledig afb)	I	30%	-	-
4 Garantstellingen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	5.160.000	516.000
5 Garantstelling WSW achtervang (scenario 10% opgeëist)	I	10%	3.707.000	371.000
6 Exploitatie lasten	I	75%	191.000	143.000
7 Algemene uitkering gemeentefonds	I	20%	932.000	186.000
8 Ombuigingen sociaal domein	I	20%	561.000	112.000
9 Kosten vervanging wegens ziekteverzuim	I	100%	300.000	300.000
				1.832.000
10 Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	50%	295.000	148.000
				148.000

Niet te kwantificeren risico's

Herschikking Algemene uitkering gemeentefonds (

Jaarlijks ontvangt de gemeente circa € 31,4 miljoen uit het gemeentefonds. De fondsbeheerders willen een herschikking van de middelen naar gemeenten. Er is onderzoek gedaan naar criteria en de impact daarvan op de algemene uitkering aan gemeenten. De voorlopige uitkomsten zijn negatief voor plattelands gemeenten en dus ook voor de gemeente Westerveld. De voorlopige uitkomsten worden opnieuw bezien, waardoor de invoering van deze herschikking tenminste een jaar wordt uitgesteld en de invoering pas zal zijn met ingang van 2021. Een voorzichtige schatting van het risico dat zou kunnen ontstaan is ongeveer 2% van de algemene uitkering. Voor de gemeente Westerveld zou dat gaan om een bedrag van circa € 630.000. Welke bedrag doormiddel van een suppletie¹³ in een overgangsregeling van vier jaar geleidelijk op onze begroting zal gaan drukken. Deze post wordt nu niet gekwantificeerd, omdat de uitkomst nog onzeker is en deze verder weg ligt in de tijd.

Personeel.

Steeds vaker zien we dat het lastig is om goed gekwalificeerd personeel te werven en te behouden. Het risico bestaat daarbij dat we onvoldoende expertise en/of capaciteit hebben. Door tijdelijke externe inhuur kan tegen extra kosten de meest kwetsbare functies dit worden opgelost. Het financiële risico is op dit moment lastig in te schatten voor Westerveld niet in te schatten.

Omgevingswet

De gemeente is verantwoordelijk voor de invoering van de omgevingswet per 1 januari 2021. Inmiddels uitgesteld naar 1 januari 2022. Het accent van de implementatie daarvan ligt thans volgens de opgestelde projectbegroting in 2020. Er wordt daarom geen gekwantificeerd risico geraamd.

¹² Vanaf 1 januari 2020.

¹³ Dus het eerste jaar wordt 75% gecompenseerd welke compensatie wordt afgebouwd via 50% en 25% naar 0% in het laatste jaar.

Effecten milieu op verkoop en ontwikkeling van gronden

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) uitspraak gedaan over de Programmatische Aanpak Stikstof (hierna PAS). De RvS oordeelde dat de PAS niet meer als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. Dat betekent dat voor veel ruimtelijke ontwikkelingen weer toestemming op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) vereist is. Dit kan via het 'aanhaken', dat wil zeggen als onderdeel van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) of via een aparte natuurvergunning op grond van de Wnb. Gedeputeerde Staten (en in een aantal gevallen het ministerie van LNV) zijn het bevoegde gezag voor deze natuurvergunning.

De gevolgen van de uitspraak halen nog steeds regelmatig het nieuws. Veel initiatieven zijn stil komen te liggen. De uitspraak van de RvS laat ook zien dat er voor het herstel van onze natuur nog flinke stappen nodig zijn. De totale stikstofdepositie moet blijvend worden verlaagd. Gemakkelijke oplossingen hiervoor zijn er niet.

Eind 2019 waren er nog geen ontwikkelingen in onze gemeente geannuleerd door deze stikstofproblematiek. Wel heeft het voor verschillende ontwikkelingen vertraging opgeleverd en is er een risico dat plannen die nu in voorbereiding zijn, niet door kunnen gaan. Samen met de Provincie Drenthe en de andere Drentse gemeenten wordt het landelijk beleid op de voet gevolgd en wordt gekeken welke maatregelen genomen moeten worden om ontwikkelingen toch doorgang te kunnen laten vinden.

COVID-19

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Mogelijke risico's betreffen bijvoorbeeld:

- Door de 'lock down' bestaat er een risico van veel lagere inkomsten uit de toeristenbelasting die niet gecompenseerd worden door de centrale overheid. Gesprekken daarover zijn gaande.
- Door de algemene economische situatie bestaat er een risico dat de deelnemingen waar de gemeente aandelen in heeft geen of minder dividend uitkeren.
- Er bestaat een risico van lagere belastinginkomsten door het geven van uitstel aan ondernemers die in deze economisch 'zware' tijden daarom verzocht hebben. Er bestaat een risico op faillissement van deze ondernemers, waardoor inkomsten kunnen wegvallen.
- Er bestaat een risico op na-ijleffecten van een beroep op de bijstand.
- Het is onduidelijk hoe om te gaan met verstrekte subsidies aan maatschappelijke instellingen indien zij niet kunnen voldoen aan de leververplichtingen uit de subsidieovereenkomst. Nader onderzoek is nodig.
- Het is onmogelijk te voorspellen wat de gevolgen van deze crisis zijn op zorgaanbieders en wat de consequenties daarvan kunnen zijn voor de gemeente. Daarbij kan gedacht worden aan instandhouding van de zorginfrastructuur.

Voor alles geldt: de risico's zijn niet te kwantificeren, daarom nemen we niets op.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit worden incidentele risico's afgedekt met incidenteel geld en worden structurele risico's opgevangen met structurele middelen. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is het volgende bepaald:

- De algemene reserves worden volledig meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit;
- De bestemmingsreserves, stille reserves en stille voorzieningen worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Incidentelee weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Deze middelen zijn direct aan te wenden voor de financiële gevolgen van een risico. Een negatief resultaat zal direct verwerkt worden in de algemene reserve en werkt om die reden ook direct door in de beschikbare weerstandscapaciteit voor mogelijke toekomstige risico's.

Vrij besteedbaar	31-12-2019
Algemene reserve	210.000
Reserve weerstandsvermogen	1.600.000
Totaal	1.810.000

De algemene reserve is hier bepaald exclusief de resultaat bestemming door de gemeenteraad.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mogelijkheid om, door middel van een verhoging van belastingen en leges, structurele risico's op te vangen. De OZB is de enige belasting die hiervoor in aanmerking komt. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (norm van artikel 12) te vergelijken met het tarief dat de gemeente Westerveld hanteert. De onderstaande tabel laat zien dat de onbenutte belastingcapaciteit € 2.183.000 bedraagt.

Soort	WOZ-waarde	Tarief Westerveld	Tarief art. 12	Verschil	Onbenutte capaciteit
OZB eigenaren woningen	2.289.303.000	0,1020	0,1905	0,0885	1.986.000
OZB eigenaren niet-woningen	431.892.000	0,1784	0,1905	0,0121	29.000
OZB gebruikers niet-woningen	307.735.000	0,1233	0,1905	0,0672	168.000
Totaal	2.721.195.000				2.183.000

De onbenutte belastingcapaciteit is ongeveer gelijk aan het bedrag (€ 2.384.000) per einde 2018.

Beoordeling weerstandsvermogen en kengetal

Op basis van voorgaande inventarisatie geeft dat de onderstaande beoordeling en confrontatie.

	31-12-2019
Incidentele weerstandscapaciteit	1.810.000
Structurele weerstandscapaciteit	2.183.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit (A)	3.993.000
Incidentele weerstandscapaciteit	1.832.000
Structurele weerstandscapaciteit	148.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit (B)	1.980.000
Weerstandvermogen absoluut (A - B)	2.013.000
Ratio weerstandsvermogen (A / B)	2,02

De beschikbare weerstandscapaciteit per einde van het boekjaar daalt door het negatieve resultaat over 2019. De ratio voor het weerstandsvermogen daalt daardoor eveneens naar 2,02 (was in 2018: 2,52). Hiervoor onder risicobeheersing hanteerden wij als norm 'voldoende' met een bijbehorende ratio weerstandsvermogen van tenminste 1,0. Er wordt dus voldaan aan het eigen uitgangspunt. De gemeente kan de geïnventariseerde risico's opvangen.

Een kanttekening is op zijn plaats. Wordt de beschikbare weerstandscapaciteit werkelijk benut (ingezet voor tegenvallers) dan heeft dit consequenties voor de solvabiliteit en/of de lokale lasten.

Door het negatieve resultaat over 2019 daalt het weerstandsvermogen nog verder. Door het laten vrijvallen van een aantal bestemmingsreserves¹⁴ kan de vermindering van de weerstandscapaciteit worden aangevuld. Wanneer de gemeenteraad instemt met het voorstel van resultaatbestemming is het beeld als volgt:

Weerstandvermogen absoluut (A-B)	1.828.000
Ratio Weerstandvermogen (A / B)	1,92

Financiële kengetallen en beoordeling van onderlinge verhouding

In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële kengetallen¹⁵ weergegeven. De gezamenlijke toezichhouders hebben de financiële kengetallen gecategoriseerd en bandbreedtes

¹⁴ Conform het coalitie akkoord 'Vernieuwend Besturen 2.0' wordt uit een aantal bestemmingsreserves € 600.000 vrijgemaakt om het eigen vermogen (de algemene reserve) te versterken. Daarnaast valt € 318.000 vrij uit de bestemmingsreserve licht- en duisternisplan.

¹⁵ Conform de 'Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten'. Geldend van 01-04-2019 t/m heden. Daarin is opgenomen: 'Het geraamde totaal van de baten, bedoeld in artikel 17, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, exclusief de mutaties reserves'.

gesteld. De categorieën variëren van minst risicovol, gemiddeld risicovol en meest risicovol. Per kengetal wordt een korte toelichting gegeven.

Beoordeling vanuit het interbestuurlijk toezicht	Minst risicovol	Gemiddeld risico	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio (1)	>50%	20-50%	<20%
Solvabiliteitsratio (2)	>33%	10-33%	<10%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95	95-105%	>105

Financiële kengetallen	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
1a. Netto schuldquote	15%	23%	26%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	14%	22%	25%
2a. Solvabiliteitsratio(1) incl. bestemmingsreserves	46%	45%	38%
2b. Solvabiliteitsratio(2) excl. bestemmingsreserves	7%	11%	3%
3. Grondexploitatie	2%	4%	-1%
4. Structurele exploitatieruimte	-5%	0%	-2%
5. Belastingcapaciteit	90%	90%	87%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de netto schuld en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een netto schuldquote kleiner dan 90% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2019 een netto schuldquote van 26%. Deze neemt toe door het aantrekken van een kasgeldlening van € 7,0 miljoen. Nieuwe investeringen in het publieke domein kunnen niet langer gedekt worden uit exploitatie resultaten en vrijval van kapitaallasten. Er ontstaat een extra financieringsbehoefte. Vanwege deze vermogens behoefte in de aankomende jaren zal dit percentage stijgen, maar nog ruim binnen de norm van <90% blijven.

Solvabiliteitsratio (1)

Het solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen *inclusief* bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een solvabiliteitsratio groter dan 50% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2019 een solvabiliteitsratio van 38%.

De solvabiliteit daalt nu al een aantal jaren achtereen door negatieve exploitatieresultaten en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. De baten dekken niet de lasten in de gewone exploitatie. Daardoor neemt het aandeel eigen vermogen af. Dat leidt tot een toenemende vermogensbehoefte: de externe schuld stijgt.

Een solvabiliteitsratio exclusief bestemmingsreserves geeft een beter beeld van de vermogenspositie van gemeenten. De gemeenteraad kan bestemmingsreserves opheffen en toevoegen aan de algemene reserve is het achterliggende idee waarom vaak alleen naar de solvabiliteitsratio (1) wordt gekeken. Het bezwaar daarvan is dat een bedrag in de bestemmingsreserves zijn ter dekking van kapitaallasten. Circa 60% van de totale bestemmingsreserve wordt daarvoor ingezet. Met andere woorden deze bestemmingsreserves zijn zodanig 'beklemd', dat ze niet zonder consequenties voor bezuinigingen op de exploitatie zijn door te voeren. Het is daarom gewenst ook de volgende ratio te betrekken in het oordeel over de financiële positie van de gemeente.

Solvabiliteitsratio (2)¹⁶

Het solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen *exclusief* bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen aan. Het gaat hier dus om het kengetal dat de verhouding van 'vrije'

¹⁶ De commissie BBV komt nog met voorstellen voor nieuwe kengetallen, de beoordeling daarvan individueel en in samenhang. Dat zou in 2019 beschikbaar komen. Het is er nog niet.

vermogen uitdrukt ten opzichte van het totale vermogen. Bestemmingsreserves kennen immers een bestemming voor (beleids)taken in het lopende jaar of komende jaren. Daarmee liggen, zolang de raad niet anders beslist, de bestemmingsreserves en de onttrekkingen daaruit vast. Ze kunnen niet direct worden ingezet voor het opvangen van optredende risico's. De gemeente Westerveld heeft eind 2019 een solvabiliteitsratio (2) van 3%. Er resteert voor de gemeente Westerveld nauwelijks nog ruimte voor het opvangen van tegenvallers. Nieuwe tegenvallers kunnen alleen worden opgevangen door het verhogen van de lokale lasten, bezuinigingen op niet kerntaken, het opnieuw beoordelen van voorzieningen voor grootonderhoud en/of het naar beneden bijstellen van het kwaliteitsniveau in de openbare ruimte.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de grondexploitaties en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders beschouwen een kengetal grondexploitatie kleiner dan 20% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2019 een kengetal grondexploitatie van -1%.

Dit betekent dat er in het onderhandenwerk (de voorraad gronden) de baten op 31-12-2019 de gerealiseerde lasten overtreffen. Daarom is het balanssaldo en het hier berekende kengetal negatief. De baten kunnen nog niet als winst worden genomen omdat er nog toekomstige uitgaven tegen over staan, zoals de inrichting van de wijk, bestrating en aanleg groenvoorzieningen. Voor tussentijdse winstnemingen gelden specifieke regels¹⁷ die worden voorgeschreven door het BBV.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding tussen het structurele exploitatieoverschot (of tekort) en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders vinden een structurele exploitatieruimte groter dan 0% het minst risicovol. De gemeente Westerveld beschikt in 2019 over een structurele exploitatieruimte van -2%. Dat wil zeggen het negatieve resultaat over 2019 gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten is nog steeds negatief. Bij (eventueel) noodzakelijke bezuinigingen worden als eerste de incidentele posten weggewerkt, waarna voor verkrijgen van een structureel evenwicht de gemeente alsnog moet bezuinigen op structurele lasten. Dat is de betekenis van dit kengetal.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de woonlasten aan (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De gezamenlijke toezichthouders vinden een belastingcapaciteit kleiner dan 95% het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft in 2019 een belastingcapaciteit van 87%. Dat betekent dat er ruimte is om tarieven (OZB) te verhogen.

Alle kengetallen in het 'groen' is niet de primaire doelstelling van de gemeente. Het gaat er juist om de totale taak van de gemeente en de ambities in te passen in een zorgvuldig gewogen op langere termijn houdbare gezonde financiële situatie. Dat vraagt gezien de gewijzigde financiële realiteit om adequaat sturen.

¹⁷ Zie de notitie Grondebeleid van juli 2019.

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschrijft de realisatie van het beleid dat betrekking heeft op de wegen, riolering, water en groen, gebouwen en overige ruimte. Er wordt ingegaan op het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte, de vertaling van de financiële consequenties en de voortgang van het geplande onderhoud.

Algemeen kwaliteitsniveau

In maart 2019 is door de gemeenteraad de visie (BrinQ) op de openbare ruimte vastgesteld. In dit plan is aangegeven wat de waarden zijn voor het beheer en onderhoud aan de openbare ruimte. Deze waarde kent twee kanten: *welke functie moet de openbare ruimte vervullen en in welke sfeer wordt deze vormgegeven*. Op basis van deze gedachtenlijn heeft dit geresulteerd in twee soorten waarden: basisvoorwaarden en onderscheidende waarden.

Basisvoorwaarden:

Deze waarden drukken vooral uit hoe de gebruiker zich op een plek wil voelen: het is er schoon en heel, veilig, toegankelijk en hij wil de openbare ruimte duurzaam doorgeven aan toekomstige gebruikers.

Onderscheidende waarden

Deze waarden verschillen per dorp en zijn door de inwoners bepaald en dorpen verschillen hierdoor. De onderscheidende waarden hebben te maken met bijv. het verschil in landschap, dorpskern of de gemeenschapszin van de gemeente Westerveld.

De raad stelt de kwaliteitsniveaus van beide hiervoor getoonde waarden vast.

Voor de productonderdelen verharding, groen en meubilair wordt in het BrinQ de gewenste kwaliteit aangegeven. De riolering en gebouwen behoren niet tot het BrinQ. Voor riolering is het vastgestelde Watertakenplan (voorheen GRP) leidend en voor het onderhoud aan onze gebouwen is sober en doelmatig het uitgangspunt.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de door de raad vastgestelde beheersplannen.

Naam / omschrijving	Vastgesteld	Wegen	Riolering	Groen en water	Gebouwen	Overige ruimte
BrinQ-visie 2018	2018	√		√		√
Wegenbeheerplan	2019	√				
Beheerplan kunstwerken	2018	√				
Visie op groenstructuur	2017			√		
Beleid – en beheerplan brinken gemeente Westerveld	2013			√		
Watertakenplan 2016-2021 (voorheen vGRP)	2015		√	√		
Beheerplan waterpartijen	2016			√		
Beleidsnotitie Grond- en hemelwater	2014		√	√		
Beleidsplan openbare verlichting	2015	√				
Gemeentelijk Verkeers en vervoersplan (GVVP)	2010	√				
Nota Flora en Fauna	2015			√		
Beleidsnota duurzaamheid	2012				√	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2012					√
Uitvoeringsbesluit graven en as-bezorging	2010					√
Meerjaren onderhoudsplan gebouwen	2018				√	
Speelplaatsenbeleid	In uitvoering					√
Bermbeheerplan	In uitvoering			√		

Wegen

De kwaliteit van de (zand)wegen en paden maken deel uit van het KOR voor 2019. De openbare verlichting valt eveneens onder wegen. In het 'Licht en duisternisplan 2011-2020' wordt het beleid ten aanzien van de verlichting verwoord.

Wegen	Eenheid	Hoeveelheid
Verhardingen binnen en buiten de bebouwde kom:		
<i>Rijbanen</i>	m ²	1.782.900
<i>Fietspaden</i>	m ²	242.600
<i>Voetpaden</i>	m ²	112.500
<i>Parkeervlakken</i>	m ²	68.800
Totaal verhardingen	m²	2.206.800
Semi-verharde paden en fietspaden	m ²	584.100
Zandwegen	m ²	468.000
Bermen	km	621
Bruggen	stuk	38
Lichtmasten	stuk	4.563
Verkeersborden	stuk	4.200

Financiële consequenties

Bedragen in €			
Wegen	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil
Onderhoudsbudget	2.968.000	2.606.000	362.000
Investerings:			
<i>Reconstructie Heuvelenweg</i>	270.000	76.770	193.230
<i>Herontwikkeling locatie Dingspilhuus</i>	820.000	148.877	671.123
<i>Herinrichting omgeving Stad en Esch</i>	480.000	401.660	78.340
<i>Ruimtelijk actieplan Havelte (doorlopend)</i>	986.357	845.181	141.176
<i>Vervangingen en reconstructie wegen</i>	200.000	192.545	7.455
<i>Uitvoering Licht- en duisternisplan (doorlopend)</i>	213.759	287.254	-73.495

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het wegenbeheerplan is eind 2019 vastgesteld. Vanaf 2020 wordt het beheer en onderhoud conform het aangepaste wegenbeheerplan uitgevoerd.
- De fietsverbinding Dwingeloo-Beilen (betonfietspad Musselsweg) is gerealiseerd.
- De reconstructie van de M.A.Naamen van Eemneslaan is afgerond.
- Het onderhoud aan civiele kunstwerken wordt conform beheerplan uitgevoerd.
- De herinrichtingsplannen voor de Heuvelenweg, Bathingeweg en Poolweg zijn door middel van participatie tot stand gekomen en in november 2019 in uitvoering gegaan. De werkzaamheden worden in 2020 afgerond.
- De uitvoering van de deelprojecten omgeving Brink en omgeving Beukenlaan / Hofweg in het kader van het Ruimtelijk Actieplan Havelte zijn afgerond. Voor het deelproject Havelter Schapendrift en omgeving is de voorbereiding opgestart.
- De herinrichting van Moleneinde en Lheeweg in Dwingeloo is afgerond.
- De voorbereiding van de herinrichting kern Diever (Brinkenplan Diever) is afgerond en de uitvoering is in 2019 gestart. Afronding is in 2020.
- De openbare verlichting (armaturen) in Westerveld is voor 70% vervangen (2010-2019) door een duurzaam en energiezuinige variant.
- Het beheerplan kunstwerken is opgesteld. Vanaf 2020 wordt conform dit beheerplan gewerkt.

Riolering

In het samenwerkingsverband Fluvius is samen met de 5 omliggende gemeenten en het waterschap het Watertakenplan 2016 – 2021 opgesteld. Het watertakenplan bestaat uit een hoofdrapport en specificaties per gemeente. In de specificatie zijn de gemeentelijke watertaken van gemeente Westerveld verder uitgewerkt.

Riolering	Eenheid	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	km	252
Persleidingen	km	204
Rioolgemalen	stuk	598
Bergbezinkbassin	stuk	10

Financiële consequenties

Bedragen in €			
Riolering	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil
Onderhoudsbudget	2.726.000	1.688.000	1.038.000
Investerings:			
<i>Riolering vrijverval</i>	227.779	118.033	109.746
<i>Drukriolering bouwkundig</i>	25.000	8.580	16.420
<i>Riolering Bouwkundig</i>	194.000	-	
<i>Stedelijk watersysteem</i>	46.600	50.263	-3.663
<i>Milieumaatregelen/afkoppelen hemelwater</i>	150.000	142.239	7.761

Het verschil wordt veroorzaakt door de presentatiecorrectie vrijval voorzieningen.

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

De werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens het Watertakenplan 2016-2021, waarbij uit oogpunt van integraal werken zoveel mogelijk wordt afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals herinrichtingplannen en reconstructie/vervanging van wegen. Voorbeelden hiervan zijn Beukenlaan / Hofweg in Havelte, Brinkenplan Diever en de start van de reconstructie Heuvelenweg / Batingheweg in Dwingeloo. Hierbij was het Klimaat robuust inrichten een speerpunt.

Groen en water

Bedragen in €			
Groen en water	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil
Onderhoudsbudget	1.856.000	1.870.000	-14.000
Investeringen:			
<i>Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken</i>	15.000	12.480	2.520

Groen en water	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	stuk	50.541
Bos(plantsoen)	m ²	881.800
Heesters	m ²	153.400
Hagen	m	13.200
Gras/gazon	m ²	965.800
Waterpartijen	km	580

Financiële consequenties

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het reguliere onderhoud is zoveel mogelijk uitgevoerd volgens de kwaliteitsniveaus van het KOR. Vanaf 2020 gaan we werken volgens de visie BrinQ;
- Het verhogen van de biodiversiteit is gerealiseerd door het inzaaien van bermen met bloemenmengsels en ecologisch bermbeheer.

Gebouwen

Gebouwen	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijke gebouwen	stuk	38
Sportaccommodaties	stuk	15

Financiële consequenties

Bedragen in €			
Gebouwen	Begroting 2019	Rekening 2019	Vershil
Onderhoudsbudget	1.077.000	334.000	743.000
Investeringen:			
<i>Aanpassingen gemeentehuis Diever</i>	523.000	419.456	103.544

Toelichting op gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het reguliere onderhoud is uitgevoerd op basis van een sober en doelmatig onderhoudsniveau.
- De verbouw t.b.v. de herbestemming van Brink 4b in Dwingeloo is afgerond.
- De aula / baarhuisje in Wapserveen en de sporthal De Spronk in Vledder zijn in onderhoud bij de gemeente teruggekomen en zijn opgenomen in het meerjaren onderhoudsprogramma.

Overige ruimte

Overige ruimte	Eenheid	Hoeveelheid
Speellocaties	stuk	64
Speeltoestellen	stuk	317
Sportvelden	stuk	21
Begraafplaatsen	stuk	7

Financiële consequenties

Overige ruimte	Begroting 2019	Rekening 2019	Bedragen in €
			Verschil
Onderhoudsbudget	509.000	550.000	-41.000
Onderhoudsbudget sportvelden	196.000	199.000	-3.000
<u>Investerings:</u>			
<i>Renovatie sportvelden</i>	33.615	35.219	-1.604

Toelichting gerealiseerd beleid (voortgang van het geplande onderhoud)

- Het reguliere onderhoud is uitgevoerd waarbij de wetgeving (Attractiebesluit) leidend is geweest.

We zijn gestart met het plan van aanpak voor het nieuwe speelplaatsenplan en verwachten deze in 2020 af te ronden

**Paragraaf D
Portefeuillehouder**

**Financiering
K. Smidt**

De paragraaf financiering beschrijft de wijze waarop binnen de gemeente Westerveld gelden worden belegd of worden aangetrokken. In deze paragraaf komen achtereenvolgens de ontwikkeling van de rente, het schatkistbankieren en het risicobeheer aan bod.

Ontwikkeling rente

Aangetrokken leningen

Elk jaar inventariseren we onze aangetrokken leningen. We bepalen dan of er nieuwe leningen afgesloten moeten worden, of we eerder kunnen aflossen en of we andere financieringskeuzes willen maken. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van aangetrokken leningen.

Bedragen x € 1.000

	Laatste jaar aflossing	Boekwaarde 31-12-2018	Opgenomen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2019	Rente %	Rente boekjaar
BNG 90058	2025	545	-	91	454	5,02%	25
BNG 87141	2022	73	-	18	54	5,93%	4
BNG 98177	2028	2.000	-	200	1.800	4,77%	92
BNG 88185	2023	363	-	73	290	5,35%	17
BNG 95306	2022	600	-	150	450	4,91%	27
BNG 89538	2025	545	-	91	454	4,53%	21
BNG 112544	2044	-	3.000	-	3.000	1,33%	37
BNG 87895	2023	272	-	54	218	5,40%	12
BNG 86900	2022	73	-	18	54	6,06%	4
Totaal		4.470	3.000	695	6.775		239

De leningen lopen door tot in ieder geval 2022 (de laatste verloopt in 2028). De investeringen in 2018 (en daarvoor) zijn in eerste instantie gefinancierd uit eigen middelen of gefinancierd door het aantrekken van kasgeldleningen. Begin 2019 werd de kasgeldlimiet overschreden. Daarom is een nieuwe lening aangetrokken¹⁸ voor de duur van 25 jaar (gelijk aan de gemiddelde looptijd van de investeringen) van € 3.000.000 tegen een rente van 1,33%.

Uitstaande leningen

Een deel van de uitstaande leningen is ontstaan door de verkoop van aandelen in Essent. Bij de verkoop van deze aandelen in 2009 is namelijk niet het volledige bedrag ontvangen. Hiervoor heeft Enexis vier leningen verstrekt. Drie lening delen zijn eerder afgelost. Het laatste deel (lening D) is in 2019 afgelost waardoor het uitstaande saldo per ultimo van het boekjaar nul is geworden.

Aan Vitens zijn in het verleden eveneens geldleningen verstrekt. Jaarlijks wordt een deel van de Vitens leningen lineair afgelost.

Bedragen x € 1.000

	Uitstaand per 31-12-2018	Verstrekingen	Aflossingen	Uitstaand per 31-12-2019	Rente percentage	Rente boekjaar
Enexis lening D	325		325	-	7,20%	23
Achtergestelde lening Vitens	341		114	227	2,00%	6
Totaal	666	-	439	227	1,27%	6

¹⁸ Er zijn geen drie offertes aangevraagd, zoals de voor 2019 vigerende financiële verordening voorschrijft. Na een inventarisatie bij financiële instellingen is in overleg met het college volstaan met het opvragen van slechts een offerte. De gemeenteraad is over deze keuze en de uitkomsten schriftelijk geïnformeerd. Deze praktische handelwijze is nu vastgelegd in de financiële verordening 2020, die op 28 april 2020 door de raad is vastgesteld.

Berekening rekenrente

Bij de vernieuwing van het BBV in 201 is de notitie rente verschenen. De doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering) en het stimuleren dat gemeenten de rentelasten opnemen in de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het jaar 2018. Voor het jaar 2019 is de vastgestelde renteomslag van 0,5% gehanteerd.

Renteschema jaarrekening 2019		
a. De externe rentelasten voor de korte en lange financiering	+/+	239.313
b. De externe rentebaten voor de korte en lange financiering	-/-	47.658
Saldo rentelasten en rentebaten		191.654
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	12.774
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-
c3. De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	-
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		178.880
d1. Rente over eigen vermogen	+/+	-
d2. Rente over voorzieningen	+/+	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		178.880
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	203.896
Renteresultaat op het taakveld Treasury (0.5)		-25.016
Percentage renteomslag (herrekend)		0,49%

De afwijking van de werkelijke rentelasten versus de toegerekende rentelasten is kleiner dan 25%. Er is daarom geen aanpassing van het gehanteerde renteomslag noodzakelijk. Een herberekening blijft achterwege.

Schatkistbankieren

Door middel van het schatkistbankieren worden overtollige gelden van de gemeente overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Een klein deel van het saldo mag als werkkapitaal worden aangehouden. Dit betreft een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor onze gemeente betreft dit een bedrag van € 373.000¹⁹.

Gemiddelde saldi 2019	Norm 0,75% begrotingstotaal	Werkkapitaal	Kwartaaltoets: kleiner dan de norm	Schatkistbankieren
1 ^e kwartaal 2019	373.000	160.802	ja	197.995
2 ^e kwartaal 2019	373.000	175.428	ja	351.834
3 ^e kwartaal 2019	373.000	188.068	ja	1.007.458
4 ^e kwartaal 2019	373.000	186.831	ja	435.055
Gemiddeld per jaar	373.000	177.882	ja	500.130

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's kent de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) een tweetal richtlijnen waar gemeenten zich in de uitvoering van treasurybeleid aan moeten houden. Dat zijn: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast stelt de wet beperkingen aan het extern beleggen van overtollige middelen. Dat ligt vast in de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Als er sprake is van een financieringstekort dan zal, in eerste instantie, de financieringsbehoefte ingevuld worden door kortlopende leningen (kasgeldlening) af te sluiten. Op basis van de paragraaf financiering in de begroting jaar t+1 en met behulp van de liquiditeitsbegroting jaar t wordt de financieringsbehoefte bepaald. Incidentele tekorten kunnen worden ingevuld met kasgeldleningen

¹⁹ Baten exclusief de mutatie reserves keer het percentage: € 49.836.000 x 0,75% = 373.000.

zolang dat passend is binnen de criteria van de kasgeldlimiet (zie hierna). In alle andere gevallen zal een langlopende vaste geldlening worden afgesloten. Hiervoor wordt, conform de financiële verordening²⁰ een offerte opgevraagd bij een bank met minimaal een AA-rating van twee Rating Agency's.

Voor de beheersing van de renterisico's kunnen twee richtlijnen worden onderscheiden, het kasgeldlimiet voor kortlopende geldleningen en de renterisiconorm voor langlopende geldleningen (benoemd in de wet FIDO). Deze worden hierna verder uitgewerkt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet begrenst de omvang van de netto kortlopende schuld van de gemeente. Het geeft het volume aan dat de gemeente maximaal mag invullen met geldleningen met een looptijd korter dan 1 jaar. Het maximum bedraagt 8,5 % van de totale baten. Op basis van de cijfers in de begroting 2019²¹ was de norm € 4,2 miljoen. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken of moet gemotiveerd²² worden waarom hier niet voor is gekozen.

Momenteel is de rente waartegen de banken kortlopende leningen verstrekken negatief. Dat is het gevolg van het ECB-beleid om de Europese economie te stimuleren. Banken betalen aan de ECB een rentevergoeding voor het stallen van overtollige middelen bij de ECB. Banken worden zo uitgedaagd het geld in de economie te stoppen door het verstrekken van kredieten (leningen te verstrekken).

De gemeente mag de kasgeldlimiet niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden. Als die situatie zich voordoet moet de gemeente de provincie daarover informeren en een plan aanbieden waarin wordt aangegeven hoe en op welke termijn weer aan de kasgeldlimiet wordt voldaan. We maken bij het voorzien in de dagelijkse financieringsbehoefte zo optimaal mogelijk gebruik van de gunstige rentestanden op de geld- en/of de kapitaalmarkt.

Een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet wordt hierna weergegeven.

Bedragen x € 1.000			
Omvang kasgeldlimiet	Begroot	Werkelijk	Verskil
Vlottende schulden			
Opgenomen gelden < 1 jaar	3.000	7.000	4.000
Schuld in rekening-courant	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-
Overige geldeningen niet zijnde vast schuld	-	-	-
Totaal vlottende schulden (A)	3.000	7.000	4.000
Vlottende middelen			
Uitgeleende gelden < 1 jaar	-	-	-
Contante gelden in kas	1	1	-
Tegoeden in rekening-courant	250	284	34
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-
Totaal vlottende middelen (B)	251	285	34
Totaal netto-vlottende schuld C=(A-B)	2.749	6.715	3.966
Beoordeling kasgeldlimiet			
Totaal Baten	48.942	49.836	894
Toegestane kasgeldlimiet (8,5% van Totale Baten) (D)	4.160	4.236	76
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-) (D-C)	1.411	-2.479	-3.890

Voor de financiering van het rekeningresultaat, investeringen en aflossingen is in 2019 kasgeld aangetrokken tot een bedrag van € 7,0 miljoen per jaareinde. Dat is ruim boven de kasgeldlimiet, maar de gemeente voldoet nog steeds aan de wettelijk bepaalde 'kwartaaleis'. De hier gemelde overschrijding is daarom geen probleem en hoeft nog niet gemeld te worden aan de provincie.

Er is in 2020 nog beperkt ruimte voor aanvullende financiering met kortlopende kasgeld tegen de gunstige rente voorwaarden. In het tweede kwartaal van 2020 zal de gemeente niet langer kunnen voldoen aan de 'kwartaaleis' en 2020 en zal een langlopende vaste lening noodzakelijk zijn.

²⁰ Conform de 'Financiële verordening 2020', die op 28 april 2020 is vastgesteld.

²¹ Begrotingstotaal gebaseerd op totaal van de baten exclusief de mutatie baten reserves: € 48.942.000 x 8,5% = € 4.160.000.

²² Dat kan alleen voor een korte periode gegeven de 'kwartaal eis'.

In onderstaande tabel is zichtbaar dat in alle kwartalen van 2019 wordt voldaan aan de kasgeldlimiet. Er wordt voldaan aan de 'kwartaaleis, omdat geen twee kwartalen achtereenvolgend de norm wordt overschreden.

Gemiddelde saldi per kwartaal	Norm 8,5%	Bedrag	Kwartaaltoets: kleiner dan de norm
Kwartaal 1	4.160	3.790	ja
Kwartaal 2	4.160	3.367	ja
Kwartaal 3	4.160	342	ja
Kwartaal 4	4.160	3.576	ja
Gemiddeld per jaar	4.160	2.762	ja

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal bij aanvang van dat jaar. De norm (wet FIDO) stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking kan komen voor herfinanciering of renteherziening, met een maximum van € 2,5 miljoen. Gemeenten hebben de plicht om te informeren ten aanzien van het renterisico dat zij over hun vaste schuld lopen.

Onderstaande tabel laat zien dat we binnen de grenzen van de risiconorm blijven. We zouden onze leningenportefeuille kunnen herzien (leningen aflossen en opnieuw afsluiten tegen een lager rentepercentage). Dit is overwogen, maar de te betalen boeterente weegt niet op tegen het lagere rentepercentage. Gezien de korte looptijd van een aantal leningen is daar dan ook vanaf gezien.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	Begroot	Werkelijk	Vershil
<u>1 Renterisico's</u>			
a Renteherziening op leningen o/g	-	-	-
b Betaalde aflossingen	945	695	-250
Renterisico (1a + 1b)	945	695	-250
<u>2 Berekening renterisiconorm</u>			
a Begrotingstotaal jaar t	48.942	49.836	894
b Het bij min. regeling vastgestelde %	20%	20%	-
Renterisiconorm (2a x 2b / 100)	9.788	9.967	179
<u>3 Toets renterisiconorm (2 - 1)</u>			
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	8.843	9.272	429

Omdat er geen sprake is van herfinanciering van de aflossingen (er is sprake van interne financiering), is er (voorlopig) geen sprake van renterisico. Theoretisch is er voldoende ruimte voor het aangaan van nieuwe vaste geldleningen. Het aantrekken van een vaste geldlening heeft wel negatief effect op de schuldquota.

De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De ondersteunde processen zijn:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie (HRM)
- Inkoop, aanbesteding en contractmanagement
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie
- Juridische zaken
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging).

Investeringsbeleid

De geplande investeringen zijn per programma toegelicht.

Organisatieontwikkeling en samenwerking

In 2019 heeft de raad ingestemd met de aansluiting bij shared service centre ONS. Dit is een gemeenschappelijke regeling dus ONS is ook van ons en wij zijn óók ONS. Redenen om aan te sluiten zijn onder andere het verminderen van onze kwetsbaarheid én – ook als relatief kleine organisatie – bij te kunnen blijven in snelle technologische ontwikkelingen. Zowel vermindering van de kwetsbaarheid als behoud van kwaliteit van de bedrijfsvoering dragen bij aan ons dienstverleningsniveau. In 2019 is hard gewerkt aan de voorbereidingen voor aansluiting bij ONS met drie bedrijfsonderdelen. De Personeels- en Salarisadministratie (PSA) is per 1 januari 2020 volledig over. De voorbereidingen voor de overgang van ICT-technisch beheer vragen meer tijd en energie en zal niet per 1 januari 2020 zijn, maar in de loop van 2020. Voor het derde onderdeel (Inkoop & contractmanagement) is van meet af aan afgesproken, dat het op een later moment overgaat.

Door het vormen van één integrale toegang komt het onderdeel Werk & Inkomen per 1 januari 2020 onder één dak met Jeugd en de Wmo. In 2019 is op een zeer constructieve en plezierige wijze gewerkt aan het beëindigen van de gemeenschappelijke regeling IGSD met buurgemeente Steenwijkerland en aan het onderbrengen en vestigen van Werk & Inkomen bij de gemeente Westerveld in Diever. De komst van de nieuwe collega's was één van de aanleidingen om de inrichting van de werkplekken aan te passen: het creëren van meer ruimte. Tegelijkertijd is het huis óók aangepast aan de hedendaagse technieken en werkvormen.

Op verschillende terreinen wordt in onze provincie en onze regio in wisselende samenwerkingsverbanden sectoroverschrijdend, gemeentegrensoverschrijdend en provinciegrensoverschrijdend samengewerkt: soms voor korte duur, soms voor langere tijd. Het in wisselende samenstelling samenwerken sluit aan bij een trend in de samenleving: leven en werken in een netwerksamenleving. Zo wordt er bijvoorbeeld samengewerkt binnen Regio Zwolle, de subregio van vijf gemeenten (Meppel, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld en Zwartewaterland) en kijken we voor kennis- en ervaringsuitwisseling ook naar bijvoorbeeld de P10.

Onze missie en visie(-onderdelen) zijn vertaald in de Westerveldse belevingsprincipes waarbij de beleving van de klant centraal staat. De Westerveldse belevingsprincipes zijn: snel, persoonlijk, betrokken, eenvoudig, relevant, transparant en consistent.

Administratieve organisatie

Interne controle en rechtmatigheid

Vanaf het boekjaar moeten 2021 alle colleges de rechtmatigheidsverklaring bij de jaarrekening gaan afgeven (nieuwe regelgeving). Hiertoe zijn wij in samenwerking met de gemeenten Meppel, Steenwijkerland en Zwartewaterland bezig gegaan om de kwaliteit van de (verbijzonderde) interne controle (VIC) verder op te krikken. In een door de gemeentesecretarissen vastgesteld convenant is de ambitie vastgelegd. Vanaf 2019 is ingezet op de realisatie van een pool van VIC-functionarissen die voor alle 4 gemeenten VIC-werkzaamheden bij elkaar uitvoeren. Het is de bedoeling dat deze pool vanaf 2021 volledig operationeel zal zijn. Het functioneren van deze pool zal een positieve uitwerking hebben op de kwaliteit van onze eigen interne controle.

Doelmatigheid

Het streven is er op gericht om jaarlijks, zo mogelijk in overleg met de rekenkamercommissie, één doelmatigheidsonderzoek ex artikel 213a uit te voeren. Uiteindelijk beslist het college over de keuze voor het onderwerp van onderzoek. Het laatst gehouden onderzoek vond in 2019 plaats over het onderwerp juridische kwaliteitszorg. De besluitvorming over het eerstvolgend onderzoeksonderwerp moet nog plaats vinden.

Informatisering en automatisering

In 2019 is op informatiebeveiliging een GAP-analyse gemaakt ter voorbereiding op de BIO (baseline informatiebeveiliging overheden). De ENSIA²³-evaluatie heeft volledig plaatsgevonden. Hierover wordt voor 1 mei 2020 in het horizontale en verticale vlak verantwoording afgelegd. In 2019 hebben we vanuit privacy/AVG ingezet op bewustwording in de organisatie, opstellen en afstemmen van de verplichte AVG-processen en rechten van betrokkenen en overkomst van de taken van de Intergemeentelijke Sociale Dienst (IGSD).

Inkoop en aanbesteding

In 2019 zijn er vanuit de centraal georganiseerde inkoopfunctie 73 trajecten geregistreerd, waaronder de diverse contracteringsprocedures voor Jeugdhulp, huishoudelijke hulp, levering en onderhoud van kantoorinrichting, warme drankenautomaten en accountantsdiensten. Maatschappelijk verantwoord inkopen wordt steeds vaker toegepast. Zo is de kantoorinrichting circulair aanbesteed en zijn bij de warme drankenautomaten alleen Fairtrade producten gevraagd.

Op 23 april 2019 is besloten om toe te treden tot het Shared Service Center ONS. Inkoop is één van de bedrijfsprocessen die in het Shared Service Center ONS ondergebracht zal worden. Gedurende 2019 is daarom gestart met onderzoek naar de inrichting van inkoop bij het Shared Service Center ONS. Onderdeel hiervan is ook het inrichten van een contractbeheersysteem.

Personeelsbeleid

Vanuit onze missie: "Wij zijn een betrokken en gedreven organisatie en leveren transparante dienstverlening", hebben we ook in 2019 met de organisatieontwikkeling stappen gezet en zijn de lijnen korter gemaakt. In 2019 zijn er drie groepen in de organisatie onder begeleiding van een extern bureau aan de slag gegaan het samensturend opereren.

In 2019 merkte de organisatie dat het door ontwikkelingen en krapte op de arbeidsmarkt lastiger was om vacatures vervuld te krijgen. Ter overbrugging van structurele invulling is vaak gebruik gemaakt van inhuur.

Preventief handelen op (ziekte)verzuim

Als goed werkgever willen we vooral inzetten op het preventief voorkomen van (ziekte) verzuim. Door het werken aan een transparante werkcultuur, is het streven dat we op voorhand kunnen anticiperen op individuele situaties van medewerkers die (tijdelijke) extra zorg en aandacht nodig hebben. In de praktijk

²³ ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit en betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit. Het project ENSIA streeft naar een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid.

is dit vooraf soms toch lastiger in te schatten dan gedacht. Toch is ziekteverzuim op deze manier in een aantal situaties wel voorkomen.

We streven als gemeente naar een verzuimcijfer dat niet groter is dan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten. In 2019 bedroeg het ziekteverzuimcijfer 6,19% (excl. zwangerschappen). Dit is een stijging ten opzichte van voorgaand jaar (5,0%). Dit is te verklaren door een aantal langdurig ernstig zieken. Het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten van 2019 wordt eind mei 2020 bekend gemaakt.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Deze terreinen zijn:

- Ruimtelijke ordening
- Wabo²⁴
- Huisvesting statushouders
- Archiefzorg
- Financieel toezicht
- Monumentenwet

Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht. Hiervoor zijn toezichtcriteria ontwikkeld op basis waarvan zelfbeoordeling plaats kan vinden. Deze zelfbeoordeling heeft een plek in de P&C-cyclus en daarmee in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen.

Bij de jaarrekening 2018 heeft de zelfbeoordeling samengevat het volgende resultaat opgeleverd. Een groene kleur betekent dat aan alle eisen is voldaan, oranje betekent dat aandacht nodig is omdat aan een aantal eisen niet is voldaan, rood betekent dat onvoldoende is voldaan aan de eisen.

Domein	Status
Ruimtelijke Ordening	Groen
Omgevingsrecht	Oranje
Huisvesting statushouders	Groen
Archiefzorg	Oranje
Financieel toezicht	Groen
Monumentenwet	Groen

Westerveld scoorde op twee punten 'oranje'. Bij archiefzorg wordt nog niet voldaan aan alle vereiste kritische prestatie-indicatoren. De indicator bij archiefzorg zal pas bij een volledige 100% score naar groen worden aangepast. Met name de indicatoren met betrekking tot digitalisering archief zijn nog niet allemaal gerealiseerd. De aanbevelingen die de provincie heeft gedaan zullen in 2020 opgevolgd worden, maar dit zal naar verwachting nog niet leiden tot een 'groene' status.

Bij omgevingsrecht zijn de stukken te laat aangeleverd, waardoor we niet aan alle vereisten hebben voldaan.

Nieuwe wet- en regelgeving

Vanaf juli 2018 is er gestart met het project Invoering Omgevingswet. In 2019 zijn het Projectplan en de procesambitie goedgekeurd door het college. De participatiecampagne Westerveld Natuurlijk, op weg naar de omgevingsvisie, is afgerond. De totale werkzaamheden zijn verdeeld in drie deelprojecten. Gezamenlijk wordt toegewerkt naar de invoeringsdatum van 1 januari 2021. We koersen daarbij op de minimale eisen van invoering voor wat betreft het functioneren van het digitale loket DSO, de procesinrichting van de vergunningverlening en het analyseren van bestaand beleid. Een extern adviesbureau ondersteunt ons bij de uitvoering.

²⁴ Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.

Paragraaf F	Verbonden Partijen
Portefeuillehouder	H. Doeven, J.Y.A. de Haas, K. Smidt en H. Jager

De gemeente onderhoudt banden met diverse partijen waarin zij een bestuurlijk of financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van banden met deze partijen komt voort uit politieke motieven en maatschappelijke relevantie. Een bestuurlijk belang betekent dat leden van het college, in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling, vertegenwoordigd zijn. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De verbonden partijen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Deelnemingen in vennootschappen
3. Participaties in stichtingen en verenigingen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijk samenwerkingsverband Werk en Inkomen Steenwijkerland en Westerveld te Steenwijk		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Uitvoering van gemeentelijke taken inzake sociale zekerheid, hierbij ligt de focus ligt op 'werken aan werk'.	25%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	22
	31-12-2019	28*
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	75
	31-12-2019	0*
Resultaat (x € 1.000)	2019	6*
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	6.082
<i>Risico's</i>		
De belangrijkste risico's betreffen de budgettering Participatiewet en de open einde financiering van de uit te voeren wetten en regelingen (ook bijzondere bijstand- en minimabeleid). Door te sturen op een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering (o.a. zoals genoemd in het PvA) wordt ingezet op het beheersen van de risico's. Voor een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de verplichte paragrafen in de begroting 2019 e.v. van de IGSD s-w.		
In januari 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de opheffing van de GR IGSD per 1 januari 2020. Vanaf dat moment zullen de taken rondom werk en inkomen door de gemeente zelf worden uitgevoerd.		

* Voorlopige cijfers, accountantscontrole moet nog plaatsvinden

Werkvoorzieningsschap Reestmond te Meppel		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die aangewezen zijn op aangepast werk op een dergelijke plek. Hierbij wordt gestreefd naar passende arbeid zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt. Dit houdt mede in het ontwikkelen van de arbeidsmogelijkheden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor hun door- en uitstroomkansen vergroot worden.	23,6%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	2.092
	31-12-2019*	1.837
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	3.111
	31-12-2019*	2.328
Resultaat over 2019 (x € 1.000)	2019*	-139
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	3.214**

Risico's

De risico's zijn gerubriceerd in de categorieën inkomsten, financiering en bedrijfsvoering. Aan de inkomstenkant wordt vooral het afnemen van de Rijksbijdrage genoemd. De reserves worden als voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Voor een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in de begroting 2019 e.v. van de GR Reestmond.

* Dit betreffen voorlopige cijfers. De accountantscontrole is nog niet uitgevoerd.

** Over de verdeling van de bijdrage in de GR vindt nog discussie plaats

Veiligheidsregio Drenthe te Assen**Openbaar belang****Aandeel**

Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen.

4,7%

Financieel

Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	1.600
	31-12-2019	2.327*
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	26.592
	31-12-2019	23.365*
Resultaat (x € 1.000)	2019	505*
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	1.102

Risico's

De Veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio geeft zelf aan dat er risico's gezien worden in de (eventuele) afname van de rijksbijdrage. De reserves worden als ruim voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd en zullen de daaruit voortkomende consequenties voorgelegd worden aan uw raad.

* Dit zijn voorlopige cijfers, de accountantscontrole moet nog plaatsvinden.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe**Openbaar belang****Aandeel**

Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.

Op basis van inwoner aantal

Financieel

Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	2.587
	31-12-2019	2.650
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	2.386
	31-12-2019	2.380
Resultaat (x € 1.000)	2019	252
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	623

Risico's

Ten aanzien van algemene risico's houdt de GGD een Algemene Reserve van maximaal 5% van de omzet voor de basistaken. Voor het programma Additioneel wordt een opslag van 10% berekend op de kostprijs van de additionele producten. Deze opslag wordt gestort in de risicoreserve. De reserve heeft een maximum-omvang van 33% van de loonkosten van het programma Additioneel. Voor Veilig Thuis Drenthe wordt de opslag van 10% niet berekend. De GGD werkt tegen kostprijs voor de gemeenten, met de afspraak dat wanneer de gemeenten het product substantieel wensen terug te brengen er aanvullende afspraken worden gemaakt over de dan optredende frictiekosten. Voor een uitgebreide beschrijving van de risico's wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van in de begroting 2020e.v. van de GGD.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe te Assen		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Het uitvoeren van alle milieuvergunningverlening- en meldingen, milieutoezicht en handhaving en alle milieuspecialismen en advisering op het gebied van milieu.	3,1%	
<i>Financieel*</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	797
	31-12-2019	173
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	0
	31-12-2019	0
Resultaat (x € 1.000)	2019	-26
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	512
<i>Risico's</i>		
Wanneer de RUD een tekort realiseert zal dit bij de gemeenten worden opgehaald, daarom is het van belang dat hier nadrukkelijk overleg over plaatsvindt.		

Recreatieschap Drenthe te Diever		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Versterking van het recreatief-toeristisch beleid in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf.	1/13 deel	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	665
	31-12-2019	698
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	1.222
	31-12-2019	702
Resultaat (x € 1.000)	2019	6
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	83
<i>Risico's</i>		
Het is een gemeenschappelijke regeling waarbij de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de eventuele tekorten van deze regeling.		

Eems Dollard Regio te Bad Nieuweschans		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Bevorderen van samenwerking aan zowel Duitse als Nederlandse kant van de grens	0,94%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	n.n.b.
	31-12-2019	n.n.b.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	n.n.b.
	31-12-2019	n.n.b.
Resultaat (x € 1.000)	2019	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	€ 0
<i>Risico's</i>		
Volgens paragraaf 15 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato van hun deelnemersbijdrage bij liquidatie extra bijdragen te verstrekken ter voldoening aan de verplichtingen van de EDR die na verzilvering van het vermogen resteren.		

Publiek Vervoer		
<i>Openbaar belang</i>	<i>Aandeel</i>	
Het uitvoeren van wmo- en leerlingenvervoer in samenwerking met andere (openbare) vervoerssystemen in de provincie Drenthe en Groningen.	4,7%	
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	-478
	31-12-2019	81
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	787
	31-12-2019	239
Resultaat (x € 1.000)	2019	558
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2019	
<i>Risico's</i>		
Publiek Vervoer is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten.		

2. Deelnemingen in vennootschappen

Vennootschappen die zijn ontstaan uit de verkoop van Essent.

Enexis Holding B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Enexis Holding B.V. beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en zorgt er voor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klanten (plm. 2,6 miljoen huishoudens) terecht komt.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	4.024
	31-12-2019	4.112
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	3.691
	31-12-2019	4.146
Resultaat (x € 1 mln.)	2019	210
<i>Risico's</i>		
Een risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gelimiteerd middels een overeengekomen garantiedividend van € 100 miljoen.		

* De cijfers van 1 januari zijn o.b.v. de jaarrekening 2017 en de cijfers per 31 december betreffen de schattingen o.b.v. de halfjaarcijfers van Enexis.

CBL Vennootschap B.V. te 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ('Verkopende Aandeelhouders') te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als tussenpersoon voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x \$ 1.000)	1-1-2019	137
	31-12-2019	125
Vreemd vermogen (x \$ 1.000)	1-1-2019	22
	31-12-2019	5
Resultaat (x \$ 1.000)	2019	12
<i>Risico's</i>		
Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.		

Vordering op Enexis B.V. te 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte 'fair market value'. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches. De eerste drie tranches hebben inmiddels plaatsgevonden. 4e Tranche:		0,0928%

<ul style="list-style-type: none"> Totaalbedrag lening € 350 mln. Looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019) Rente 7,2% Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen, geormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen. <p>Op 30 september 2019 is de jaarlijkse rente uitbetaald aan de aandeelhouders</p>	
Financieel	
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019 -2
	31-12-2019 -9
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019 356.324
	31-12-2019 9
Resultaat (x € 1.000)	2019 -7
Risico's	
<p>De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW</p>	

Verkoop Vennootschap B.V. te 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019 112	
	31-12-2019 71	
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019 30	
	31-12-2019 16	
Resultaat (x € 1.000)	2019 -41	
Risico's		
<p>Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.</p> <p>Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>		

CSV Amsterdam B.V. te 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.		0,0928%
Financieel		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019 746	
	31-12-2019 452	
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019 45	
	31-12-2019 84	
Resultaat (x € 1.000)	2019 -294	
Risico's		
<p>Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven tot het bedrag van € 8.035.783 die nog resteert op de Escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. 's Hertogenbosch*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Deze aandelen zijn bij de verkoop van de Essent-aandelen ontvangen en dienen ter afwikkeling van de diverse zaken rondom de verkoop.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	1.605
	31-12-2019	1.589
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	24
	31-12-2019	455
Resultaat (x € 1.000)	2019	-15
<i>Risico's</i>		
Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).		

Overige vennootschappen

N.V RENDO te Hoogeveen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		7,97%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	72.404*
	31-12-2019	74.459*
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	88.326*
	31-12-2019	93.204*
Resultaat (x € 1.000)	2019	9.600*
<i>Risico's</i>		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

* Dit betreffen voorlopige cijfers die nog in de AvA moeten worden vastgesteld

N.V Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		1,079%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	n.n.b.
	31-12-2019	n.n.b.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2019	n.n.b.
	31-12-2019	n.n.b.
Resultaat (x € 1.000)	2019	n.n.b.
<i>Risico's</i>		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

Waterbedrijf Vitens NV te Utrecht		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		0,449%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	533
	31-12-2019	533
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	1.224
	31-12-2019	1.293
Resultaat over 2019 (x € 1.mln.)	2019	11
<i>Risico's</i>		
Het risico voor de gemeente zit in het afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Wanneer zou blijken dat Vitens niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Op dit moment is dat risico met een solvabiliteit van circa 30% zeer gering.		

Wadinko N.V. te Zwolle*		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Bevorderen werkgelegenheid.		2,344%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	68
	31-12-2019	69
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	2
	31-12-2019	2
Resultaat (x € 1 mln.)	2019	2
<i>Risico's</i>		
Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zoals beschreven in de jaarrekening van Wadinko, zijn de risico's voor de aandeelhouders beperkt.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) te den Haag		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Verkrijgen van toegang tot de kapitaalmarkt; d.m.v. gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.		0,0009%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	4.991
	31-12-2019	4.887
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	132.518
	31-12-2019	144.802
Resultaat (x € 1 mln.)	2019	163
<i>Risico's</i>		
Maximaal risico t.a.v. de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen en het niet ontvangen van dividend. Het risico op afwaardering zal zeer beperkt zijn aangezien het een staatsbank (50% eigendom Staat en 50% eigendom gemeenten en provincies samen) betreft. Het risico op beperkte dividenduitkering heeft zich de laatste jaren voorgedaan, door gewijzigde regelgeving en de lage rente. Hier wordt bij het opstellen van de begroting rekening mee gehouden.		

Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA N.V.) te Zwolle		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Door deelname in de aandelen van ROVA kunnen we gebruik maken van de aangeboden diensten.		0,184%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	37
	31-12-2019	38
Vreemd vermogen (x € 1 mln.)	1-1-2019	54
	31-12-2019	51
Resultaat (x € 1 mln.)	2019	6
<i>Risico's</i>		
De gemeente zal maximaal het ingelegde bedrag in aandelen moeten afboeken bij een eventueel faillissement van ROVA. Daarnaast zal er dan met spoed een andere afvalinzamelaar gezocht moeten worden. Dit kan hoge(re) kosten met zich meebrengen. Het risico dat dit zal gebeuren, wordt zeer klein geacht, aangezien er regelmatig overleggen met ROVA plaatsvinden en de financiële organisatie van ROVA goed geborgd is.		

* Deze cijfers komen uit de concept jaarrekening waar nog geen accountantscontrole op is toegepast.

3. Participaties in stichtingen en verenigingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG ondersteunt gemeenten bij hun ontwikkeling en behartigt hun belangen. Als belangenbehartiger van alle gemeenten is de VNG regelmatig gesprekspartner van andere overheden leden van het parlement, maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen.

Daarnaast voert de VNG gemeenschappelijke diensten voor gemeenten uit en biedt haar leden een platform. Jaarlijks wordt de contributie op basis van het aantal inwoners vastgesteld. Voor 2019 bedroeg de bijdrage voor onze gemeente € 29.178.

Talentergio

Talentergio is een samenwerkingsverband op het gebied van Human resource management, tussen 26 decentrale overheidsorganisaties uit de regio Zwolle. Het doel van Talentergio is om samen te werken op het gebied van intergemeentelijke mobiliteit, om een kennisnetwerk te zijn, om de arbeidsmarktcommunicatie te verbeteren en om een traineetraject te bieden. De contributiekosten bedragen € 18.500 per jaar. Daarnaast wordt er nog gebruik gemaakt van de aangeboden producten van de Talentergio.

Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)

De Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) is de provinciale afdeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De VDG is van en voor de Drentse gemeenten en biedt een belangrijk platform aan haar leden om elkaar te ontmoeten, kennis te delen, gezamenlijke afspraken te maken om een gezamenlijk gezicht te zijn richting VNG, Rijk, Provincie en andere samenwerkingspartners van gemeenten. De VDG wordt ondersteund door een klein projectbureau. Dit projectbureau bestaat uit een bestuurlijk adviseur/ programmamanager en een programma-/ projectsecretaris. In 2019 is de strategische agenda van de VDG vastgesteld. Hiermee wil Met de het bestuur invulling geven aan de wens om meer inhoudelijke focus en verdieping aan te brengen binnen de vereniging. De strategische agenda bestaat uit zes opgaven:

- Leefbaarheid en krimp
- Samen aan de slag voor het klimaat
- Goede en bereikbare zorg
- Problematische schulden
- Goed openbaar bestuur
- Omgevingswet

De bijdrage voor 2019 was € 6.767 (exclusief bijdrage jaarlijkse veteranendag en de Drentse Onderwijsmonitor).

Regio Zwolle

Regio Zwolle is een bestuurlijke samenwerking tussen 22 verschillende gemeenten (per 1 januari is gemeente Nunspeet ook lid) en 4 provincies rondom Zwolle.

In 2019 is de nieuwe koers vastgesteld genaamd 'Nieuwe Agenda Regio Zwolle stapt over eigen grenzen'. Binnen deze agenda wordt gewerkt aan een vijftal tafels: economie, menselijk kapitaal (HCA), leefomgeving, energie en bereikbaarheid. De tafel economie kent de bestaande sectoren/clusters, te

weten: Agri&Food, Vrijtijdseconomie, Health, Kunststoffen en Logistiek. De gemeente Westerveld doet mee aan de tafel menselijk kapitaal en gaat in 2020 verder onderzoeken bij welke tafels, naast de tafel economie en HCA, zij wil participeren.

Een belangrijk onderdeel van Regio Zwolle is Kennispoort. Kennispoort is het innovatie-netwerk van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Kennispoort verzorgt één keer per jaar een bijeenkomst in de gemeente Westerveld.

In 2020 hopen wij meer duidelijkheid te krijgen over de ingediende Regio Deal Regio Zwolle. De gemeentelijke bijdrage is verhoogd naar jaarlijks € 2,30 per inwoner.

Stichting Het Oversticht Zwolle

Het welstandstoezicht en de gemeentelijke monumentencommissie zijn in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit bij deze stichting ondergebracht, zie ook hieronder. De gemeentelijke archeoloog wordt eveneens via Het Oversticht ingehuurd. Het bestaande inhuurcontract voor de gemeentelijke archeoloog heeft een looptijd van drie jaar, ingaande 1 januari 2019 en lopende tot 1 januari 2021.

Beoordeling bouwplannen.

De gemeente Westerveld maakt voor planbeoordelingen gebruik van de commissie Ruimtelijke kwaliteit (welstandstoezicht) van Het Oversticht in Zwolle. Deze commissie heeft tot doel het uitbrengen van een onafhankelijk integraal advies over zaken in het kader van de Omgevingsvergunning aangaande bouwen en monumentenwetgeving.

Het installeren van de leden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van Het Oversticht is een raadsbevoegdheid. De huidige samenstelling wordt tot aan het in werking treden van de Omgevingswet, (voorzien voor 2021 en uitgezonderd bijzondere omstandigheden) ongewijzigd gecontinueerd; behoudens natuurlijk verloop. Met ingang van 1 januari 2019 zijn de leden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit opnieuw (her-) benoemd.

Samenwerkingsverband UNESCO nominatiedossier 'Koloniën van Weldadigheid'

Sinds 2010 wordt er internationaal samengewerkt aan een succesvolle nominatie van de voormalige Rijkskoloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. De gemeente Westerveld is één van de voortrekkers geweest voor uitbreiding van het dossier en heeft in 2012 een bestuurlijk charter ondertekend waarin we deze intentie (zowel op het gebied van personele inzet, als financieel) hebben bevestigd. De gemeente Westerveld heeft zitting in de stuurgroep en het programmeerteam die onder voorzitterschap staan van de provincie Drenthe. De overige partners zijn de gemeenten Noordenveld (Dr.), Steenwijkerland, Ommen en Hardenberg (Ov), Weststellingwerf (Fr), Stad Hoogstraaten (Provincie Antwerpen) en Merksplas (Provincie Antwerpen), de provincies Drenthe, Overijssel, Fryslân en Antwerpen. De Vlaamse partners worden vertegenwoordigd door Het Kempens Landschap.

Op lokaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk nauw samengewerkt met de gemeenten Steenwijkerland en Weststellingwerf. Er vinden afstemmingsgesprekken plaats met de belangrijkste stakeholders in het dossier – inwoners, ondernemers uit de recreatie- en toeristische sector, gekoepeld in Stichting Weldadig Oord, Stichting Maatschappij van Weldadigheid en de agrarische sector, samengebracht in de Vereniging Agrarische Belangen Oorden en Parten - hiermee heeft ons component inmiddels binnen het dossier een voorbeeldfunctie. In augustus 2019 heeft ICOMOS – het adviesorgaan van het Werelderfgoedcomité een voorlopig (positief) advies uitgebracht voor de aanscherping van het dossier welke is overgenomen door de Stuurgroep. De minister heeft dit advies overgenomen wat inhoudt dat alleen Frederiksoord / Wilhelminaoord (incl. de Oost- en Westvierdeparten in Weststellingwerf), Veenhuizen en het Belgische Wortel voldoende kwaliteiten bezitten voor een Werelderfgoedstatus. Op 20 januari 2020 zal de Belgische rijksoverheid het aangepaste nominatiedossier aanbieden aan UNESCO in Parijs; waarna de definitieve behandeling door het Werelderfgoedcomité is voorzien voor juli 2020.

Europees Erfgoedlabel

De Koloniën van Weldadigheid kunnen de titel Europees Erfgoedlabel (EHL) krijgen. De Nederlandse ministerraad heeft op vrijdag 1 maart 2019 op voorstel van minister van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ingestemd dat Nederland samen met België de Koloniën van Weldadigheid bij de Europese Commissie voordraagt voor het Europees Erfgoedlabel. Naar verwachting besluit de Europese Commissie aan het eind van het jaar over de nominatie. De nominatie is gedaan door de gezamenlijke bezoekerscentra in de Koloniën van Weldadigheid (waaronder het Huis van Weldadigheid in Frederiksoord) en het proces wordt verder begeleid door de Belgische rijksoverheid. Bij een Europees Erfgoedlabel gaat het allereerst over betekenis, verhaal, en over de rol die iets speelt op Europees niveau (cultuur, geschiedenis en integratie). De gekozen locaties moeten zich daarbij inspannen voor educatieve activiteiten gericht op jongeren. Begin 2020 moet duidelijk worden of het Europees Erfgoedlabel wordt toegekend aan de deelnemende bezoekerscentra.

RWB Zwolle

Het Regionaal Werkbedrijf regio Zwolle is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten in de regio Zwolle, het UWV Werkbedrijf, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijsinstellingen. Het Werkbedrijf heeft geen rechtspersoonlijkheid, maar is een netwerk van partijen die samenwerken op basis van een af te sluiten convenant aan het oplossen van arbeidsmarktproblemen in de regio. De individuele partijen besluiten ieder voor zich tot samenwerking in het Werkbedrijf.

P10

De P10 is het samenwerkingsverband van grote plattelandsgemeenten. De inmiddels zeventien grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten. In P10-verband brengen zij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. De P10 is samen met andere organisaties zoals LTO, Vereniging Kleine kernen, Netwerk Platteland, één van de organisaties die de Plattelandsthema's onder de aandacht brengt van diverse partijen. Gesprekspartners zijn o.a. VNG en diverse ministeries.

De P10 maakt zich onder meer sterk voor:

- Functieveranderingen op het Platteland
- Nieuwe Economische kansen in de Buitengebieden
- Leefbaarheid in de kernen, en
- Relatie Plattelandsgemeente en Gemeentefonds.

De contributie voor onze gemeente bedraagt € 6.500.

De paragraaf grondbeleid beschrijft het grondbeleid in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Het gemeentebestuur formuleert de doelstellingen en het grondbeleid is hieraan ondersteunend. Deze paragraaf geeft de visie op het grondbeleid, de uitvoering van het grondbeleid, de actuele financiële positie, de winstneming en de risico's en voorzieningen weer. De niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn sinds 2016, op basis van het BBV, opgenomen als materiële vaste activa.

Visie op grondbeleid

De gemeente Westerveld hanteert een faciliterend grondbeleid. De markt heeft de ruimte om te ondernemen en de gemeente kan zich op haar publieke taak richten. Wanneer de gemeente het nodig acht om meer invloed op het grondbeleid te hebben dan wordt actief grondbeleid ingezet. Bij de keuze voor actief grondbeleid wordt de raad altijd in kennis gesteld. Het financiële risico van het grondbeleid dient voor de gemeente aanvaardbaar te zijn. Bij maatschappelijk interessante initiatieven wordt het financiële risico vooraf zorgvuldig onderzocht.

Uitvoering grondbeleid

Bouwgrond in exploitatie

Meenteweg - Oeveraseweg – Havelte

Deze grondexploitatie betreft de afronding van een bedrijventerrein in Havelte. Op dit bedrijventerrein is nog een kavel beschikbaar. Verder moeten er nog flinke werkzaamheden in de openbare ruimte plaatsvinden, zoals in het bestemmingsplan is opgenomen.

In 2019 is er geen koper voor de hele kavel gevonden. Wel is een klein deel van de kavel aan een aanwonende ondernemer verkocht. In 2020 wordt een koper voor de rest van de kavel gezocht. In 2019 was de verwachting nog dat het project in 2021 kon worden afgesloten, dit is nu met een jaar opgeschoven naar 2022. Deze vertraging heeft een verslechtering van het verwachte financiële resultaat opgeleverd. In 2019 werd nog een nadelig financieel resultaat verwacht van € 189.000 (NCW per 1-1-2019). Na de vertraging is dit een nadelig resultaat van circa € 214.000 (NCW per 1-1-2020).

Zorgvlied

In Zorgvlied worden 15 kavels uitgegeven voor woningbouw. In 2018 zijn negen van deze kavels afgenomen door een ontwikkelaar. Daarnaast is eind 2018 de verkoop gestart van 6 kavels ten behoeve van zelfbouw. In 2019 is één kavel verkocht. Momenteel is één van de andere 5 kavels gereserveerd en staan er gesprekken gepland voor de overige. Omdat het een financieel voordelig plan betreft, moet volgens de commissie BBV winst (tussentijdse winstneming) worden genomen op het moment dat er opbrengsten zijn. Dat is hier het geval. Volgens de POC-methode (percentage of completion), een methode die het aandeel van de gerealiseerde opbrengsten afzet tegen het aandeel van de gerealiseerde kosten en de te verwachten winst) zal er dit jaar € 31.000 aan tussentijdse winst genomen moeten worden. Vorige jaar is ook al € 60.000 aan winst uit het project gehaald.

Hierna komt het te verwachten voordelige resultaat uit op € 160.000 (NCW per 1-1-2020). Naar verwachting kan dit project per 31-12-2023 worden afgesloten.

Kalterbroeken

Kalterbroeken is een woningbouwproject waarin per 1-1-2020 nog 54 kavels voor woningbouw uitgegeven moeten worden. In 2019 zijn overeenkomsten met verschillende ontwikkelaars afgesloten, wat ook al tot de levering van enkele kavels heeft geleid. De verwachting is dat de overige kavels in 2020 en 2021 zullen worden geleverd. Het financiële resultaat van dit project is voordeliger geworden ten opzichte van vorig jaar. Dit heeft verschillende oorzaken. De opbrengsten waren voorzichtig in de grondexploitatie opgenomen, maar bleken allemaal ruim realiseerbaar. Nu de overeenkomsten met ontwikkelaars zijn gesloten en de grondprijzen bekend zijn, zijn deze prijzen ook in de grondexploitatie opgenomen. Ook voor de vrije kavels zijn de gerealiseerde opbrengsten hoger dan vooraf geraamd. Dit komt doordat de afmetingen van de individuele kavels nog niet bekend waren en de opbrengst door de gestaffelde grondprijs afhankelijk is van de kavelgrootte. In 2019 zijn 6 van de 8 kavels verkocht. De overige twee volgen in 2020. Ook is een groot deel van de civiel technische kosten gemaakt. Hierop

bleek een voordeel te halen, waardoor de kosten lager zijn uitgevallen dan vooraf geraamd. Ook is de raming van de plankosten naar beneden bijgesteld. Dit komt doordat de looptijd van het project met 3 jaar is ingekort. Ook dit komt doordat er in 2019 meerdere overeenkomsten zijn gesloten met ontwikkelaars. De uitgifte verloopt daardoor sneller dan voorheen geraamd, waardoor de looptijd korter wordt. Een kortere looptijd heeft ook een voordelig effect op de kostenstijging. De kosten worden nu eerder gemaakt, waardoor de kostenstijging minder lang doortelt.

Omdat ook in dit plan inmiddels opbrengsten zijn gerealiseerd moet een deel van de winst genomen worden. Via de POC-methode is berekend dat dit een bedrag van € 217.000 moet zijn.

Door al deze wijzigingen is het resultaat toegenomen tot € 599.000 voordelig (op NCW per 1-1-2020). De verwachting is dat dit project in 2022 kan worden afgesloten.

Vledder Noord fase 1a

In 2019 is deze grondexploitatie gestart ten behoeve van de realisatie van een woonzorgcomplex aan de noordkant van Vledder. In datzelfde jaar is de grond bouwrijp gemaakt en verkocht aan de ontwikkelende partij. Naar verwachting zal de bouw in 2020 voltooid zijn en kunnen de afrondende werkzaamheden worden uitgevoerd. De verwachting is dan ook dat de grondexploitatie in 2020 kan worden afgesloten met een resultaat van € 130.000 (op NCW per 1-1-2020). Omdat de opbrengsten al zijn gerealiseerd, zal in dit project een tussentijdse winst van € 103.000 genomen kunnen worden.

Actuele financiële positie

Financiële mutaties

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- neming	Voor- ziening	Boekwaarde 31-12-2019
Zorgvlied Noord-Oost II	5	15	66	31	-	-15
Kalterbroeken Diever	936	359	1.790	217	-	-278
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	111	23	21	-	214	-101
Vledder Noord fase 1a	-	136	490	103	-	-251
Totaal bouwgronden in exploitatie	1.052	533	2.367	351	214	-645
Voorziening t/m 2018	-189	-25			-214	-
Totaal bouwgronden in exploitatie	863	508	2.367	351	-	-645

Financiële verwachtingen

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2019	Prognose lasten	Prognose baten	Geraamd result. (nom. waarde)	Geraamd result. (cont. waarde)
Zorgvlied Noord-Oost II	-15	116	266	165	160
Kalterbroeken Diever	-278	2.252	2.667	693	599
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	113	644	703	-54	-214
Vledder Noord fase 1a	-251	123	-	128	130
Totaal bouwgronden in exploitatie	-431	3.135	3.636	932	675
Voorziening t/m 2019	-214				
Totaal bouwgronden in exploitatie	-645				

De boekwaarde per 31-12-2019 in bovenstaande tabel is exclusief de voorziening voor de Meenteweg – Overaseweg. De negatieve boekwaarde kan nog niet als tussentijdse winst worden genomen op grond van de POC-methode. De tabel laat zien welke baten en lasten nog gepland staan om te doen tot de voltooiing van de grondexploitatie. De prognose geeft een voorspelling over de mogelijke toekomstige 'boekwinst'. Alleen voor de Meenteweg resteert op basis van verwachtingen een negatief resultaat. Daarvoor wordt een voorziening opgenomen.

Risico's

In het algemeen kan gesteld worden dat er weinig risico's zijn bij onze grondexploitaties. Zie hiervoor paragraaf B. Voor de verliezen die we kunnen inschatten is een voorziening opgenomen. Op dit moment betreft dat de Meenteweg – Oeveraseweg in Havelte.

Voor grondexploitaties die in uitvoering zijn geldt dat er een algemeen risico is dat deze ontwikkeling uiteindelijk niet (volledig) voltooid wordt. Er is getracht om het risico hierop zo veel mogelijk te beperken door middel van diversiteit in woningtypologieën, behoefteonderzoek en het hanteren van marktconforme grondprijzen. Voor nadere inschatting van de risico's in breder verband wordt verwezen naar de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.

Mogelijke andere risico's betreffende de verkoop en ontwikkeling van gronden

Er zijn eind 2019 nog geen ontwikkelingen in onze gemeente geannuleerd door de stikstofproblematiek. Wel heeft het voor verschillende ontwikkelingen vertraging opgeleverd en is er een risico dat plannen die nu in voorbereiding zijn, niet door kunnen gaan. Samen met de Provincie Drenthe en de andere Drentse gemeenten wordt het landelijk beleid op de voet gevolgd en wordt gekeken welke maatregelen genomen moeten worden om ontwikkelingen toch doorgang te kunnen laten vinden.

Zie ook paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Deel B | Jaarrekening

B.1 Balans per 31 december 2019

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2019	31-12-2018
<u>Vaste activa</u>		
Immateriële vaste activa		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	18	21
	18	21
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut	28.025	28.060
- Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	1.554	1.670
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	10.859	7.845
	40.438	37.575
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	488	488
- Leningen aan deelnemingen	228	666
- Overige langlopende leningen	1	-2
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	604	601
	1.321	1.753
Totaal vaste activa:	41.777	39.349
<u>Vlottende activa</u>		
Voorraden		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-645	863
- Gereed product en handelsgoederen	5	4
	-640	867
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
- Vorderingen op openbare lichamen	3.490	3.565
- Rekening courantverhouding met het Rijk	1.022	326
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
- Overige vorderingen	744	801
	5.257	4.692
Liquide middelen		
- Kassaldi	3	2
- Banksaldi	281	272
	284	273
Overlopende activa		
- Overige nog te ontvangen bedragen	1.020	524
	1.020	524
Totaal vlottende activa:	5.920	6.356
Totaal Activa:	47.697	45.705

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2019	31-12-2018
<u>Vaste passiva</u>		
Eigen vermogen		
- Algemene reserve	3.060	5.530
- Bestemmingsreserves	16.909	18.063
- Gerealiseerde resultaat	-1.656	-2.387
	18.313	21.206
Voorzieningen		
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.924	2.103
- Egalisatievoorzieningen	4.504	4.119
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	4.315	4.758
	10.743	10.980
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	6.775	4.470
	6.775	4.470
Totaal vaste passiva:	35.831	36.656
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
- Kasgeldleningen	7.000	3.500
- Banksaldi	0	0
- Overige schulden	3.123	3.548
	10.123	7.048
Overlopende passiva		
- Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar	1.675	2.001
- Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	68	-
	1.742	2.001
Totaal vlottende passiva:	11.866	9.050
Totaal Passiva:	47.697	45.705
Gewaarborgde geldleningen	5.160	5.680
Garantstellingen	37.073	38.274

B.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2019

Bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2018	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Vershil
Lasten					
0 Bestuur en ondersteuning	4.112	2.343	2.560	2.069	-491 V
1 Veiligheid	1.319	1.397	1.452	1.388	-64 V
2 Verkeer en vervoer	4.036	4.186	4.050	3.288	-762 V
3 Economie	1.564	1.213	1.196	1.221	25 N
4 Onderwijs	1.425	1.536	1.509	1.487	-21 V
5 Sport cultuur en recreatie	4.530	4.314	4.996	4.840	-156 V
6 Sociaal domein	20.260	18.797	21.216	21.187	-29 V
7 Volksgezondheid en milieu	5.084	5.637	5.951	5.060	-891 V
8 VHROSV	3.345	3.444	4.194	4.119	-75 V
Subtotaal lasten	45.675	42.868	47.123	44.659	-2.464 V
Baten					
0 Bestuur en ondersteuning	1.020	605	633	358	-275 N
1 Veiligheid	19	40	71	14	-57 N
2 Verkeer en vervoer	1.421	1.386	1.384	311	-1.073 N
3 Economie	1.482	1.511	1.511	1.544	33 V
4 Onderwijs	173	170	198	195	-3 N
5 Sport cultuur en recreatie	155	358	510	335	-175 N
6 Sociaal domein	4.437	3.594	3.695	3.874	179 V
7 Volksgezondheid en milieu	4.757	5.319	5.359	4.715	-644 N
8 VHROSV	2.916	1.926	2.952	3.361	410 V
Subtotaal baten	16.380	14.909	16.312	14.707	-1.605 N
Totaal saldo programma's	-29.295	-27.959	-30.812	-29.952	860 V
Overhead	6.719	6.639	7.079	7.433	354 N
VpB	-	-	-	0	0 N
Onvoorzien	-	20	20	0	-20 N
Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten	454	400	451	481	30 V
Baten	32.880	33.960	34.512	34.974	462 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	32.426	33.560	34.061	34.492	431 V
Saldo lasten en baten	-3.588	-1.058	-3.850	-2.892	957 V
Mutaties in reserves					
Storting in reserves	4.692	3.748	5.258	6.731	1.473 V
Beschikking uit reserves	5.893	4.989	7.026	7.968	942 V
Totaal mutaties in reserves	1.201	1.241	1.768	1.237	-532 N
Resultaat	-2.387	183	-2.082	-1.656	426 V

B.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* (hierna: BBV) en de financiële verordening conform artikel 212 gemeentewet. In de financiële verordening zijn de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie vastgelegd. De BBV-voorschriften en de financiële verordening vormen de basis voor de balans, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen.

Aanpassingen balans

In deze jaarrekening zijn enkele essentiële aanpassingen op de balans doorgevoerd. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid van de jaarcijfers in dit boekwerk zijn de vergelijkende cijfers 2018 hierop aangepast. Hierdoor is het mogelijk dat de omvang of specificatie van enkele balansposten afwijkt van die in de jaarstukken 2018. Deze aanpassingen hebben overigens geen invloed op het resultaat of de vermogenspositie van de gemeente Westerveld.

B.3.1 Algemene grondslagen voor waardering

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Afschrijving

Immateriële en materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals vermeld in de bijlage afschrijvingsbeleid van de *Financiële verordening gemeente Westerveld*. De afschrijving van activa start bij de ingebruikname van het desbetreffende goed, waarbij als uitgangspunt 1 januari van het jaar na ingebruikname wordt genomen. De afschrijvingsmethodiek is lineair waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

Gronden en terreinen	13 – 38 jaar (op grond zelf wordt niet afgeschreven)
Woonruimten	18 – 50 jaar
Bedrijfsgebouwen	13 – 50 jaar
Grond- weg en waterbouwkundige	15 – 50 jaar
Overige materiële vaste activa	4 – 25 jaar

Een gedetailleerder overzicht van de afschrijvingstermijn is opgenomen in de bijlage afschrijvingsbeleid van de financiële verordening gemeente Westerveld 2017.

Rente

De rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en eventuele afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Kosten voor het afsluiten van nieuwe geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen derden die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. De naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden

Binnen de post voorraden wordt onderscheid gemaakt in de volgende soorten voorraden: grond- en hulpstoffen, onderhanden werk (waaronder bouwgronden in exploitatie), gereed product en handelsgoederen en vooruitbetalingen. De voorziening voor verliesgevendende grondexploitaties worden gewaardeerd tegen contante waarden.

Grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord.

Onderhanden werk

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk toegerekende rente.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Voor het bepalen daarvan geldt de verplicht voorgeschreven methode van percentage of completion (POC-methode). Zolang er geen sprake is van een tussentijdse winstneming worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Hieronder vallen onder andere de uitgeleende gelden en vorderingen met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar.

Vorderingen (debiteuren)

De vorderingen en schulden zijn statisch bepaald en gewaardeerd tegen nominale waarde. In de financiële verordening is bepaald dat voor de vorderingen een voorziening wegens oninbaarheid wordt gevormd op basis van een individuele beoordeling op inbaarheid. Voor openstaande vorderingen betreffende onroerendezaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing wordt, met uitzondering van individuele vorderingen groter dan € 50.000, een voorziening wegens oninbaarheid gevormd ter grootte van het historische percentage van oninbaarheid.

Schatkistbankieren en drempelbedragen

In principe dienen alle overtollige middelen in de Rijks schatkist te worden aangehouden. Het zogenaamde drempelbedrag is hierop een uitzondering. Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van het begrotingstotaal van de gemeente) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Dit bedrag staat verantwoord op de *rekeningcourantverhouding met het Rijk*.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Het gerealiseerde resultaat, volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, is op de balans ook gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt dit bedrag bestemd. Conform het advies van de commissie BBV vindt er geen rentetoerekening plaats aan de reserves.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen of, dan wel het voorzienbare verlies. Rentetoerekening aan voorzieningen is wettelijk niet toegestaan tenzij de waardering tegen contante waarde is of voorzieningen als gevolg van bijdragen van derden dit verplicht stellen. Bij de gemeente Westerveld is daarvan sprake bij de voorziening aangaande de pensioenverplichtingen ten behoeve van de voormalig wethouders. Deze is tegen de contante waarde van de toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben van oorsprong een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

B.3.2 Algemene grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld. De lasten worden bepaald met inachtneming van de eerder vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

De jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume betreffen een uitzondering. Deze worden toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De mutaties in reserves worden, zowel bij de begroting als bij de rekening, afzonderlijk verantwoord. Zowel het totaal van het saldo van baten en lasten als het rekeningresultaat zijn hierdoor inzichtelijk.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het college over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat zij schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten. Eventuele schattingen en hiermee verbonden aannames zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd.

Resultaatbestemming

Het gerealiseerde resultaat, volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van het jaarverslag wordt dit bedrag bestemd.

B.4 Toelichting op de balans per 31 december 2019

B.4.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa van de gemeente Westerveld bestaan enkel uit bijdragen aan activa in eigendom van derden en betreft uitsluitend de investeringsbijdrage aan de Havelter Tennis Club in 2011. Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- tering	Desinves- tering	Af- schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2019
Bijdr. aan activa in eigendom derden	21	-	-	3	-	18
Totaal immateriële activa	21	-	-	3	-	18

Materiële vaste activa

Bij de materiële vaste activa is geen sprake van afwaardering wegens duurzame waardevermindering. Onder de bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. De afschrijvingslasten zijn niet toegelicht omdat dit jaarlijks terugkerende lasten betreft. Een gedetailleerd overzicht van de investeringen per 'nut' is terug te vinden in bijlage 3.

Investerings met economisch nut

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Investerings met economisch nut	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- tering	Desinves- tering	Af- schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	3.604	70	72	15	-	3.587
Bedrijfsgebouwen	22.731	895	-	1.096	-	22.530
Grond-, weg- en waterbouw k. werken	199	654	-	649	-	204
Vervoersmiddelen	644	130	7	100	-	667
Machines, apparaten en installaties	633	262	-	197	-	698
Overige materiële vaste activa	249	179	-	89	-	339
Totaal economisch nut	28.060	2.190	79	2.146	-	28.025

Investerings met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Investerings met economisch nut, waarvoor heffing geheven	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- tering	Desinves- tering	Af- schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2019
Bedrijfsgebouwen	1.417	-	-	94	-	1.323
Machines, apparaten en installaties	253	-	-	22	-	231
Totaal econ. nut, waarvoor heffing	1.670	-	-	116	-	1.554

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2018	Inves- tering	Desinves- tering	Af- schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg- en waterbouw k. werken	7.541	3.433	-	217	177	10.580
Overige materiële vaste activa	304	22	-	48	-	278
Totaal maatschappelijk nut	7.845	3.455	-	264	177	10.859

Aanvullend dient met ingang van de jaarrekening 2018 onderscheid gemaakt te worden in de activa in de openbare ruimte met maatschappelijke nut met een aanschafdatum van voor 1 januari 2017 en een aanschafdatum van na 1 januari 2017. Met onderstaand overzicht is aan deze voorwaarde voldaan.

Bedragen x € 1.000

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2018	Investering	Desinvestering	Af-schrijving	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2019
Waarvan aanschaf voor 1 januari 2017	4.019	26	-	224	-	3.821
Waarvan aanschaf na 1 januari 2017	3.826	3.429		41	177	7.037
Totaal maatschappelijk nut	7.845	3.455		264	177	10.859

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderen	Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Kap.verstrekingen aan deelnemingen	488	-	-	-	-	488
Leningen aan deelnemingen	666	-	-	438	-	228
Overige langlopende leningen	-2	3	-	-	-	1
Overige uitzettingen looptijd > 1 jaar	601	8	4	-	-	604
Totaal financiële vaste activa	1.753	11	4	438	-	1.321

Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen

Het saldo bestaat voornamelijk uit de kapitaalverstrekingen (aandelen) aan de ROVA en de BNG bank. De volledige post kapitaalverstrekingen aan deelnemingen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderen	Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Aand. Waterleidingmaatschappij Drenthe	1	-	-	-	-	1
Aandelen Rendo N.V.	36	-	-	-	-	36
Aand. Waterleidingmaatschappij Vitens	4	-	-	-	-	4
Aandelen Enexis Holding B.V.	15	-	-	-	-	15
Aand. Publiek Belang Elektr.prod. B.V.	6	-	-	-	-	6
Aandelen ROVA	308	-	-	-	-	308
Aandelen BNG Bank	118	-	-	-	-	118
Totaal kap.verstreking deeln.	488	-	-	-	-	488

Leningen aan deelnemingen

De leningen aan deelnemingen betreffen de uitgeleende gelden aan Enexis en Vitens. De Enexis lening is in 2019 volledig afgelost. De lening aan Vitens wordt jaarlijks met een bedrag van circa € 114.000 afgelost. Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Leningen aan deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderen	Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Lening Vitens N.V.	341	-	-	114	-	228
Lening Enexis B.V.	325	-	-	325	-	-
Totaal leningen aan deelnemingen	666	-	-	438	-	228

Overige langlopende leningen

De overige langlopende leningen bestaan uit de nog te verrekenen posten inzake de fietsregeling. Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderen	Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Fietsplan gemeente Westerveld	-2	3	-	-	-	1
Totaal overige langlopende lening.	-2	3	-	-	-	1

Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer

De overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer betreffen de uitzettingen bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). De uitzettingen bij de SVN zijn de zonne- en startersleningen. Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Startersleningen SVN (4281)	427	7	3	-	-	431
Zonnelening 2016 SVN (4283)	31	0	0	-	-	31
Zonnelening 2016 SVN (4284)	4	0	0	-	-	4
Zonnelening 2017 SVN (4285)	139	1	1	-	-	139
Totaal overige uitzettingen	601	8	4	-	-	604

B.4.2 Vlottende activa

Vorraden

De voorraden van de gemeente Westerveld bestaan uit bouwgronden in exploitatie en gereed product en handelsgoederen. Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Vorraden	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstneming	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2019
Bouw gronden in exploitatie	863	533	2.367	351	25	-645
Gereed product en handelsgoederen	4	1	-	-	-	5
Totaal voorraden	867	534	2.367	351	25	-640

Bouwgronden in exploitatie

In 2019 zijn er een viertal lopende bouwgrondexploitaties. Dit betreffen Meenteweg – Oeveraseweg (Havelte), Zorgvlied Noord-Oost II (Zorgvlied), Kalterbroeken (Diever) en Vledder Noord fase 1A. Van de bouwgronden in exploitatie wordt het volgende overzicht weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstneming	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2019
Zorgvlied Noord-Oost II	5	15	66	31	-	-15
Kalterbroeken Diever	936	359	1.790	217	-	-278
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	111	23	21	-	214	-101
Vledder Noord fase 1a	-	136	490	103	-	-251
Totaal bouwgronden in exploitatie	1.052	533	2.367	351	214	-645
Voorziening t/m 2018	-189	-25			-214	-
Totaal bouwgronden in exploitatie	863	508	2.367	351	-	-645

De bouwgronden in exploitatie, alsmede de toelichting op de winstneming en de prognose van de nog te verwachten resultaten, zijn nader toegelicht in de paragraaf G: grondbeleid.

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2019	Prognose lasten	Prognose baten	Geraamd result. (nom. waarde)	Geraamd result. (cont. waarde)
Zorgvlied Noord-Oost II	-15	116	266	165	160
Kalterbroeken Diever	-278	2.252	2.667	693	599
Meenteweg - Oeveraseweg Havelte	113	644	703	-54	-214
Vledder Noord fase 1a	-251	123	-	128	130
Totaal bouwgronden in exploitatie	-431	3.135	3.636	932	675
Voorziening t/m 2019	-214				
Totaal bouwgronden in exploitatie	-645				

Omdat de Netto Contante Waarde (NCW) van de grondexploitatie Meenteweg / Oeveraseweg negatief is, wordt een voorziening opgenomen welke onder de voorraad brouwgronden wordt gepresenteerd.

Gereed product en handelsgoederen

Dit betreft in zijn volledigheid de voorraad gezondheidsverklaringen (CBR).

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	3.565	421	496	3.490
Rekeningcourantverhouding met het Rijk	326	696	-	1.022
Overige vorderingen	801	492	548	744
Totaal uitzettingen < 1 jaar	4.692	1.609	1.044	5.257

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit een openstaande debiteurenpositie bij openbare lichamen (€ 101.000) en de te verrekenen btw en dividendbelasting (€ 3.389.000).

Rekening-courantverhouding met het Rijk

De rekening-courantverhouding met het Rijk betreft het bedrag dat is gestald in 's Rijks schatkist (schatkistbankieren). Voor de verantwoording over het schatkistbankieren conform wettelijke bepalingen wordt verwezen naar paragraaf D Financiering.

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit de kruisposten (€ 1.000) en de belasting- en overige debiteuren (€ 753.000). Bij de debiteurenpositie is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid. In 2019 is voor een bedrag van € 27.000 aan vorderingen oninbaar verklaard. Deze oninbare vorderingen zijn ten laste gekomen van de voorziening. Daarnaast is aan de hand van de debiteurenanalyse bepaald dat een bedrag van € 53.000 kan vrijvallen uit de voorziening. Voor de gehanteerde systematiek wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen. Een gedetailleerde specificatie van de debiteurenpositie volgt hieronder:

Bedragen x € 1.000

Overige vorderingen	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Debiteuren (regulier)	262	439	293	408
Debiteuren belastingen	736	-	253	483
Af: voorziening oninbaarheid	-201	53	-	-148
Totaal debiteuren	797	492	546	743
Overige vorderingen	3	-	2	1
Totaal Overige vorderingen	801	492	548	744

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit de bank- en kassaldi. Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	Boekwaarde	
	31-12-2018	31-12-2019
Legeskas	2	3
Kas w erf Havelte	0	0
Totaal kassaldi	2	3
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	251	251
Rabobank	21	31
Totaal banksaldi	272	281
Totaal liquide middelen	273	284

Overlopende activa

Voor sommige projecten is een subsidiebeschikking ontvangen van overheidsorganen. Voor zover er al subsidiabele kosten zijn gemaakt, is een deel van de toegezegde subsidie als opbrengst verantwoord in 2019. Het deel van die opbrengst wat hoger is dan een eventueel voorschot wat daadwerkelijk is ontvangen, is opgenomen onder de nog te ontvangen bijdragen. De overige overlopende activa bestaan uit overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. De overlopende activa is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde		Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
	31-12-2018				
Overige overlopende activa	524	861	366	1.020	
Totaal overlopende activa	524	861	366	1.020	

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa hebben volledig betrekking op de nog te ontvangen bedragen met betrekking tot 2019 voor een totaliteit van € 783.000. De grootste posten betreffen de nog te ontvangen algemene uitkering over december 2019 (€ 153.000), afrekening beschermd wonen 2019 (€ 275.000), afrekening afvalbrengstation 2019 (€ 191.000), nog te ontvangen claim op Reestmond (€ 237.000), nog te ontvangen toeristenbelasting 2019 (€ 81.000) en de vooruitbetaalde contributie VNG 2020 (€ 30.000).

B.4.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. De aard van de reserve en de individuele mutaties op iedere reserve is hieronder afzonderlijk toegelicht.

Algemene reserve

De algemene, ook wel vrije reserve genoemd, is de reserve waar door de gemeenteraad geen bestemming aan is gegeven. Gevolg hiervan is dat deze reserve in beginsel vrij besteedbaar is. Deze reserve ontstaat door overschotten en tekorten in de exploitatie, welke niet in de resultaatbestemming specifiek worden bestemd. De algemene reserve van de gemeente Westerveld is onderverdeeld in een drietal posten.

Bedragen x € 1.000

Algemene reserve	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Vermind. i.v.m. afschr. op activa	Bestem. result. vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserve	2.679	2.923	2.850	104	-2.438	210
Res. w weerstandsvermogen	1.600	-	-	-	-	1.600
Reserve rekeningsaldo	1.250	-	-	-	-	1.250
Totaal algemene reserve	5.529	2.923	2.850	104	-2.438	3.060

Algemene reserve

Deze reserve ontstaat door overschotten en tekorten in de exploitatie, die in de resultaatbestemming niet specifiek worden bestemd. In 2019 hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1.000

Mutaties algemene reserve	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Vorming bestemmingsreserve duurzame landbouw	2019-P	-	-200	-2.438
Vorming bestemmingsreserve innovatieve initiatieven	2019-P	-	-200	-
Vorming bestemmingsreserve dorpshuizen en overige	2019-P	-	-400	-
Vrijval bestemmingsreserve Sociaal Domein	2019-P	2.923	-	-
Vorming bestemmingsreserve Omgevingswet	2019-P	-	-1.500	-
Budget project integrale toegang 2019	2019-1	-	-550	-
Afwaardering Dingspilhuus in verband met sloop	2019-4	-	-104	-
Totaal mutaties algemene reserve		2.923	-2.954	-2.438

Reserve weerstandsvermogen

Aanhouden van vermogen voor opvangen van niet voorziene risico's. In 2019 hebben er geen mutaties plaatsgevonden op deze reserve.

Reserve rekeningsaldo

Om schommelingen in de algemene uitkering uit het gemeentefonds en negatieve exploitatieresultaten op te vangen. In 2019 hebben er geen mutaties plaatsgevonden op deze reserve.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de gemeenteraad een specifieke bestemming gegeven is. De gemeenteraad is bevoegd deze bestemming te wijzigen.

Bedragen x € 1.000

Bestemmingsreserves	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Vermind. i.v.m. afschr. op activa	Bestem. result. vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2019
Verzelfstandiging zwembaden	346	-	61	-	-	285
Overhevelingsreserve	684	1.033	684	-	-	1.033
Bouw gemeentehuis	7.090	-	-	244	-	6.846
MFA Havelte	1.241	-	-	121	-	1.120
Co-financiering Fonds	71	-	20	-	-	51
Huishoudelijk afval	519	-	127	-	52	444
Licht- en Duisternisplan	318	-	-	-	-	318
Sociale structuurvisie	217	-	55	-	-	162
Fonds dorpshuizen	223	25	-	-	-	248
Sociaal Domein	2.923	-	2.923	-	-	-
Zonnelingen	488	-	-	-	-	488
Versterk. fysieke aantr.heid	2.000	-	497	-	-	1.503
Fonds duurzame landbouw	-	200	-	-	-	200
Fonds maatsch. initiatieven	-	200	-	-	-	200
Fonds innovatieve initiatieven	-	400	-	-	-	400
Invoering omgevingswet	-	1.500	179	-	-	1.321
Duurzaamheid	-	450	70	-	-	380
Stad & Esch	1.944	-	0	32	-	1.912
Totaal bestem.reserve	18.063	3.808	4.616	398	52	16.909

Verzelfstandiging zwembaden

In 2012 zijn de openlucht zwembaden in de gemeente Westerveld geprivatiseerd. Naast de reguliere jaarlijkse exploitatiebijdragen betaalt de gemeente tien jaar lang een afkoopsom voor het meerjarenonderhoud. Vanaf 2022 zijn de stichtingen zelf verantwoordelijk voor het onderhoud en de investeringen. Een deel van de jaarlijkse afkoopsommen worden gedekt vanuit deze bestemmingsreserve.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Afkoop meerjarenonderhoud zwembaden	2019-P	-	61	-
Totaal mutaties		-	61	-

Overhevelingsreserve

Het BBV gaat uit van het stelsel van baten en lasten. Dit houdt in dat ten laste van een boekjaar de baten en lasten die op het boekjaar betrekking hebben moeten worden verantwoord. Hierdoor komen de budgetten die in 2019 nog niet (volledig) zijn uitgeput te vervallen. Er kunnen situaties zijn die het wenselijk maken dat enkele activiteiten in het volgende dienstjaar worden voortgezet of alsnog worden opgestart. In deze reserve worden, ter dekking van deze uitgaven in het volgend dienstjaar, de over te hevelen budgetten gestort. Bij het vaststellen van de Najaarsrapportage 2019 heeft de raad ingestemd met de overheveling naar het volgende boekjaar. Eventuele bijstelling van de overheveling naar 2020 gebeurt aan de hand van de daadwerkelijke realisatie in 2019.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Budgetoverheveling 2018 → 2019	2019-01	1.033	-	-
Budgetoverheveling 2019 → 2020	2019-19	-	684	-
Totaal mutaties		1.033	684	-

Bouw gemeentehuis

Vanaf 1998 heeft de vorming van deze reserve plaatsgevonden. Naast een deel van de voordelige exploitatiesaldi, vond ook een jaarlijkse dotatie plaats ter hoogte van de gewenningsraming. Nu het gemeentehuis er staat worden hieruit de kapitaallasten gedurende de afschrijving(stermijn) van het gemeentehuis gedekt.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Kapitaallasten gemeentehuis	2019-P	-	244	-
Totaal mutaties		-	244	-

Multifunctionele accommodatie Havelte (MFA)

De reserve is in 2015 gevormd. De reserve is bestemd voor de dekking van een deel van de kapitaallasten van vervanging van de openbare basisschool, het gymnastieklokaal en enkele andere ruimtes in Havelte.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Kapitaallasten MFA Havelte	2019-P	-	121	-
Totaal mutaties		-	121	-

Cofinanciering Fonds

In 2003 is deze reserve gevormd met als doel de economische ontwikkeling van de gemeente Westerveld te stimuleren. Hiermee kunnen subsidie aanvragen worden ondersteund. Hiervoor geldt de 1/3, 1/3, 1/3-regel. LEADER Zuidwest-Drenthe richt zich op het versterken van de economie en daarmee de leefbaarheid. Deze mutatie betreft de eigen bijdrage (cofinanciering) van de gemeente.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
LEADER ter versterking vrijetijdseconomie	2019-P	-	20	-
Totaal mutaties		-	20	-

Huishoudelijk afval

Het betreft een gesloten (dekking)systeem. Indien er sprake is van overtollige inkomsten kunnen tarieven in de toekomst lager worden vastgesteld dan de kosten die moeten worden gemaakt. Wettelijk is vastgesteld dat de opbrengsten voor afval niet hoger mogen zijn dan de lasten en dat deze meeropbrengst ten gunste moet komen van de inwoners. Voor 2019 zijn de kosten voor de afvalstoffenheffing hoger dan het begrote bedrag aan onttrekking. Hierdoor wordt het volledig begrote bedrag onttrokken en wordt voor het restant voorgesteld om via de resultaatbestemming een extra onttrekking te doen aan de bestemmingsreserve huishoudelijk afval.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	2019-P	-	127	52
Totaal mutaties		-	127	52

Kapitaallasten Licht- en Duisternisplan 2011-2020

Voor het uitvoeren van het Licht- en duisternisplan 2011-2020 is een bedrag uit de algemene reserve beschikbaar gesteld. Met ingang van 1 januari 2017 (wijziging BBV) moeten alle investeringen, die vanaf het begrotingsjaar 2017 of later gereedkomen, geactiveerd worden. De investeringen mogen daarbij niet meer direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het doel van de reserve zoals die oorspronkelijk door de raad is vastgesteld vervalt daardoor. Bij de bestemming van het resultaat wordt in het kader van het versterken van de algemene reserve voorgesteld het restant van deze bestemmingsreserve te laten vrijvallen. Doordat de investering in 2019 voor het eerst wordt geactiveerd, hebben er dit boekjaar geen onttrekkingen aan de reserve plaatsgevonden.

Sociale structuurvisie

Dekking van de sociale structuurvisie.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Jaarlijkse onttrekking t.g.v. exploitatie	2019-P	-	55	-
Totaal mutaties		-	55	-

Fonds dorps huizen

Bij de tweede bestuursrapportage 2011 is besloten om het restant van het beschikbare budget voor dorps huizen bij de jaarrekening 2011 in een reserve te storten. Deze reserve is beschikbaar voor de begeleiding van de dorps huizen naar zelfstandige dorps huizen, die geen gemeentelijke bijdrage meer nodig hebben.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Jaarlijkse dotatie in fonds dorps huizen	2019-P	25	-	-
Totaal mutaties		25	-	-

Sociaal Domein

De bestemmingsreserve Sociaal Domein is in 2019 vrijgevallen. Een deel hiervan is gebruikt voor het instellen van de reserve invoering omgevingswet. Het overige deel is ten gunste gekomen van de algemene reserve, van waaruit enkele nieuwe reserves zijn gevoed: fonds duurzame landbouw, innovatieve initiatieven en verruimen maatschappelijke initiatieven.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Opheffen reserve Sociaal Domein	2019-P	-	2.923	-
Totaal mutaties		-	2.923	-

Zonnelingen

Ter stimulering voor het opwekken van duurzame energie. Er hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Versterking fysieke aantrekkelijkheid

Dekking voor activiteiten die bijdragen aan kwaliteitsverbetering van de infrastructuur, bevordering van de cultuurhistorie en versterking van de lokale economie. In 2019 is hiervoor een eenmalige stimulans verduurzaming monumenten uitgezet. Tevens is de reserve duurzaamheid gevoed vanuit de reserve versterking fysieke aantrekkelijkheid.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Monumenten subsidie & vorming reserve duurzaamheid	2019-04	-	497	-
Totaal mutaties		-	497	-

Duurzame landbouw

In het nieuwe coalitieakkoord 'Grensverleggend besturen 2.0' is afgesproken om de bestemmingsreserve Duurzame landbouw op te heffen en de vrijval toe te voegen aan de algemene reserve. Dit zal worden meegenomen in de resultaatbestemming 2019.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Vorming reserve Duurzame landbouw	2019-P	200	-	-
Totaal mutaties		200	-	-

Innovatieve initiatieven

In het nieuwe coalitieakkoord 'Grensverleggend besturen 2.0' is afgesproken om de bestemmingsreserve Innovatieve initiatieven op te heffen en de vrijval toe te voegen aan de algemene reserve. Dit zal worden meegenomen in de resultaatbestemming 2019.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Vorming reserve Innovatieve initiatieven	2019-P	200	-	-
Totaal mutaties		200	-	-

Maatschappelijke voorzieningen

In het nieuwe coalitieakkoord 'Grensverleggend besturen 2.0' is voorgesteld de reserve met een omvang van € 200.000 in stand te houden voor het geval zich een situatie voordoet waarbij een dorpshuis, zwembad of andere maatschappelijke voorziening dringend financiële steun nodig heeft om de accommodatie veilig, schoon en functioneel te houden. Gezien de huidige omvang van de reserve, zal de vrijval van € 200.000 worden meegenomen in de resultaatbestemming 2019.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Vorming reserve Maatschappelijke voorzieningen	2019-P	400	-	-
Totaal mutaties		400	-	-

Invoering Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet zal deze bestuursperiode van groot belang zijn. De wet kent niet alleen inhoudelijk vergaande veranderingen, maar zal ook een omslag in rol en houding van de gemeente betekenen. In 2019 is de reserve invoering omgevingswet ingericht en hebben de eerste uitgaven t.l.v. de reserve plaatsgevonden.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Vrijval Sociaal Domein & onttrekking omgevingswet	2019-P	1.500	179	-
Totaal mutaties		1.500	179	-

Duurzaamheid

Eind 2018 is tijdens een Raadsvergadering de bestemmingsreserve duurzaamheid in het leven geroepen ter dekking van de transitie naar hernieuwbare energiebronnen en klimaat robuuste openbare ruimte. In 2019 is deze reserve gevormd t.l.v. de reserve fysieke aantrekkelijkheid en zijn de eerste uitgaven gedaan.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Vorming reserve & kosten realisatie	2019-04	450	70	-
Totaal mutaties		450	70	-

Stad & Esch

Ter dekking van de kapitaallasten van sportaccommodatie en ontmoetingsruimte Stad en Esch Diever. Deze bestemmingsreserve is gevormd in de plaats van de door de raad beoogde onttrekking uit de algemene reserve, welke methode door gewijzigde regels omtrent de verwerking van activa niet langer is toegestaan.

Bedragen x € 1.000

Mutatie	Besluit	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming result. 2018
Kapitaallasten Stad & Esch	2019-04	-	32	-
Totaal mutaties		-	32	-

Resultaat van de rekening van baten en lasten

Dit betreft het gerealiseerde rekeningresultaat 2019 dat volgt uit het overzicht van baten en lasten. Het gerealiseerde rekeningresultaat in 2019 bedraagt € 1.655.725 nadelig.

Voorzieningen

Toelichting vindt plaats voor die voorzieningen die ultimo 2019 aanwezig zijn. Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Het verloop van het totaal van de voorzieningen gedurende het verslagjaar is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2019
Voorzieningen t.b.v. toekomstige verplichtingen en of verliezen					
Voormalige bestuurders en personeel	2.103	-	148	268	1.687
Gemeenschappelijke regeling	-	237	-	-	237
Subtotaal	2.103	237	148	268	1.924
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
Meerjarenonderhoud gebouw en	1.401	336	-	201	1.536
Voorziening onderhoud kunstwerken	-	130	-	67	63
Groot onderhoud wegen	2.718	895	-	708	2.905
Subtotaal	4.119	1.361	-	976	4.504
Voorzieningen t.b.v. gelden van derden met gebonden bestemming					
Vervangingsinvesteringen riolering	3.319	918	1.000	626	2.611
Subtotaal	3.319	918	1.000	626	2.611
Voorzieningen t.b.v. gelden van derden met gebonden bestemming					
Egalisatievoorziening riolering	1.439	-	-770	505	1.704
Subtotaal	1.439	-	-770	505	1.704
Totaal voorzieningen	10.980	2.516	378	2.375	10.743

Voorziening(en) ten behoeve van toekomstige verplichtingen

Dit betreffen de voorzieningen voor de toekomstige verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Voorziening (voormalig) bestuurders en personeel

Deze voorziening is gevormd ter dekking van het wachtgeld en pensioenen van voormalig bestuurders. In 2019 is de voorziening voor een bedrag van € 268.000 aangewend voor de betaling van wachtgelden en pensioengelden. Aan de hand van de meest recente actuariële berekeningen is daarnaast bepaald dat per saldo een bedrag van € 148.000 kan vrijvallen ten gunste van de exploitatie. Per einde 2019 bedraagt de voorziening nog bijna € 1.690.000.

Voorziening gemeenschappelijke regeling

Deze voorziening is gevormd ter dekking van de opgenomen vordering op de gemeenschappelijke regeling Reestmond over 2019. In 2019 is voor de volledige omvang van de openstaande vordering een bedrag gedoteerd aan de voorziening. Er bestaat onzekerheid over de inbaarheid van deze vordering.

Voorziening(en) ter egalisatie van kosten

Dit betreffen de voorzieningen die betrekking hebben op kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar (of in een voorafgaand begrotingsjaar) en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Meerjarenonderhoud gebouwen

Deze voorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten voor het (groot)onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. De totale kosten zijn gebaseerd op een plan voor de komende 15 jaar. Dit meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt eens in de drie jaar herzien. In 2019 is conform het beheerplan een bedrag van € 335.000 toegevoegd aan de voorziening.

Daarnaast is een bedrag van € 201.000 aangewend voor het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen waar een bedrag van € 555.000 was begroot. Per einde 2019 bedraagt de voorziening nog € 1.540.000.

Voorziening onderhoud kunstwerken

Deze voorziening is gevormd bij de voorjaarsrapportage 2019 en dient ter egalisatie van de kosten voor het (groot)onderhoud van de kunstwerken (bruggen, vlonder, beschoeiingen en dergelijke). De totale kosten zijn gebaseerd op een beheerplan voor de komende 10 jaar.

Dit MJOP wordt eens in de drie jaar herzien. In 2019 is een bedrag van € 130.000 aan de voorziening toegevoegd. De aanwending bedraagt € 67.000 (begroot € 370.000). Ultimo 2019 bedraagt de voorziening nog € 63.000.

Groot onderhoud wegen

Deze voorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten voor het (groot)onderhoud en achterstallig onderhoud van de wegen binnen het gebied van de gemeente. Voor het onderhoud is een plan opgesteld dat eens in de twee jaar wordt herzien. Conform begroting 2019 is in eerste instantie een bedrag van € 515.000 aan de voorziening toegevoegd. Aanvullend is aan de hand van het herziende wegenbeheerplan nog eens € 380.000 gedoteerd in 2019. In totaliteit is een bedrag van € 708.000 aangewend voor het groot onderhoud wegen (begroot € 678.000). Per einde 2019 bedraagt de voorziening nog ruim € 2.900.000.

Voorziening(en) ten behoeve van de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen

Dit zijn voorzieningen ten behoeve van bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Vervangingsinvesteringen riolering

Deze voorziening is gevormd voor de dekking van kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen voor de riolering. Conform het GRP is een bedrag van € 900.000 toegevoegd aan de voorziening. Het verschil in de kapitaallasten is tevens toegevoegd aan de voorziening en bedraagt ruim € 17.000. In totaliteit is € 626.000 uit de voorziening aangewend ten gunste van de vervangingsinvesteringen 2019 (€ 746.000 begroot). Op basis van het meerjarig Watertakenplan wordt € 1.000.000 overgeheveld naar de egalisatievoorziening riolering. Ultimo 2019 bedraagt de voorziening nog € 2.611.000.

Voorziening(en) ten behoeve van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Dit zijn voorzieningen ten behoeve van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Egalisatievoorziening riolering

Via deze voorziening wordt het saldo van de baten en lasten met betrekking tot de rioolheffing geëgaliseerd. In 2019 is een bedrag van € 231.000 vrijgevallen ten behoeve van een volledige kostendekkendheid van de rioolheffing. Daarnaast is de voorziening aangewend voor een bedrag van € 504.000 naar aanleiding van de uitspraak door de Hoge Raad inzake de rioolheffing 2014 en 2015. Er wordt € 1.000.000 toegevoegd uit de vervangingsinvesteringen riolering. Per einde 2019 bedraagt de voorziening € 1.704.000.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden van de gemeente Westerveld bestaan ultimo 2019 enkel uit onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen.

Onderhandse leningen

De onderhandse leningen bestaan volledig uit onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen. De totale vaste schulden bedragen circa € 6,8 miljoen. Het verloop van de vaste schulden is hieronder opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Onderhandse leningen	Boekwaarde 31-12-2018	Opgenomen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2019	Betaalde rente
Van binnenlandse banken en overige financiële instellingen					
Langlopende lening BNG 90058	545	-	91	454	25
Langlopende lening BNG 87141	73	-	18	54	4
Langlopende lening BNG 98177	2.000	-	200	1.800	92
Langlopende lening BNG 88185	363	-	73	290	17
Langlopende lening BNG 95306	600	-	150	450	27
Langlopende lening BNG 89538	545	-	91	454	21
Langlopende lening BNG 112544	-	3.000	-	3.000	37
Langlopende lening BNG 87895	272	-	54	218	12
Langlopende lening BNG 86900	73	-	18	54	4
Totaal onderhandse geldleningen	4.470	3.000	695	6.775	239

Een nadere toelichting op de opgenomen geldleningen en de betaalde rente is opgenomen in de paragraaf D: financiering.

B.4.4 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden bestaan uit kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen, overige kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Kasgeldlening BNG Bank	3.500	3.500	-	7.000
Banksaldi BNG Bank	-	-	-	-
Crediteuren	3.548	183	608	3.123
Totaal netto-vlottende schulden	7.048	3.683	608	10.123

Overige kasgeldleningen

De overige kasgeldleningen heeft betrekking op een kasgeldlening bij de BNG bank. Eind 2019 bedraagt deze kasgeldlening nog € 7 miljoen.

Banksaldi

Betreft de rekeningcourantverhouding bij de BNG voor afgerond. € 150 (roodstand).

Overige schulden

De overige vlottende schulden bestaan uit de crediteurenpositie van de gemeente Westerveld. Eind 2019 bedraagt het openstaande crediteurensaldo nog € 3,1 miljoen.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan vooral uit de verplichtingen die zijn opgebouwd in het begrotingsjaar maar pas in latere boekjaren tot een betaling zullen leiden.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar	2.001	1.025	1.351	1.675
Ontvangen voorschotten met specifiek best.doel	-	68	-	68
Totaal overlopende passiva	2.001	1.092	1.351	1.742

Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar

Hieronder vallen de transitorische posten als nog te betalen bedragen (€ 957.000), het saldo van de nog te betalen lonen, sociale premies en loonheffing (€ 595.000) en de transitorische rente (€ 123.000).

Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel

De ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, dienen te worden uitgesplitst naar het soort overheidslichaam waarvan de uitkering is ontvangen. Het saldo is gepresenteerd in onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1.000

Ontvangen voorschotbedragen	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Subsidie impuls culturele activiteiten Westerveld	-	15	-	15
Subsidie activiteiten 75 jaar vrijheid Westerveld	-	25	-	25
Subsidie permanente verkeerseducatie 2020	-	28	-	28
Totaal ontvangen overige Nederl. overheid	-	68	-	68
Totaal ontvangen voorschotbedragen	-	68	-	68

B.4.5 Waarborgsommen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Gewaarborgde leningen	Hoofdsom	Boekwaarde 31-12-2018	Aflos- singen	Boekwaarde 31-12-2019	Dekking
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen					
Stichting Actium BNG 84764	3.392	1.669	182	1.487	76%
Stichting Actium BNG 86225	12.132	6.052	523	5.528	59%
Stichting sporthal Vledder BNG 89572	210	107	9	99	100%
Stichting sporthal Vledder BNG 90704	208	105	9	96	100%
Stichting Biblionet Drenthe BNG 85810	228	126	12	114	100%
VVV Vleder/Frederiksoord BNG 86231	75	42	4	38	100%
Stichting De Menning E1234750	1.134	312	28	284	100%
St. Nat. Restauratiefonds 804544026/804544034	242	83	8	75	100%
Voetbalvereniging Dwingeloo 10029939	110	110	4	106	50%
Subtotaal	17.731	8.605	780	7.826	
Af: deel dekkingspercentage	-818	-403	-44	-359	
Af: deel dekkingspercentage	-4.948	-2.468	-213	-2.255	
Af: deel dekkingspercentage	-55	-55	-2	-53	
Subtotaal	-5.821	-2.926	-259	-2.666	
Totaal gewaarborgde leningen	11.910	5.680	520	5.160	

Bedragen x € 1.000

Garantstellingen	Hoofdsom	Boekwaarde 31-12-2018	Aflos- singen	Boekwaarde 31-12-2019	Dekking
WSW achtervang	58.715	38.274	1.201	37.073	100%
Totaal garantstellingen	58.715	38.274	1.201	37.073	

De gewaarborgde leningen WSW betreffen de garantstellingen voor de woningbouwverenigingen die sociale woningen verhuren in onze gemeente. Wanneer een woningbouwvereniging niet aan de aflossingsverplichting van de afgesloten leningen kan voldoen, zal in eerste instantie de niet nagekomen verplichting worden gedekt uit het WSW-fonds. Als hier onvoldoende financiële middelen in zijn, zal de gemeente hiervoor worden aangesproken.

B.4.6 Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.”

B.4.7 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Voor de berekening van het EMU-saldo wordt mede gebruik gemaakt van de balans. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeenten.

Referentiewaarde EMU-saldo

Europa let op de schuld van gemeenten, dat gebeurt via het EMU-tekort. Dit is de begrenzing van het bedrag waarmee de totale netto schuld van alle gemeenten in een jaar mag groeien. De bedoeling is dat het gezamenlijke tekort van de gemeenten onder het plafond²⁵ voor het EMU-tekort blijft. Iedere gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde, die is afgeleid van dat plafond. Voor Westerveld bedraagt deze € 1.888.000²⁶.

Alle plussen en minnen van gemeenten opgeteld geeft normaal geen probleem met het EMU-tekort. Pas als nationaal blijkt dat gemeenten het plafond van het EMU-tekort gaan overschrijden, kan van gemeenten worden gevraagd het individuele EMU-tekort van de lopende begroting te verminderen. Het kijken naar de individuele referentiewaarde voor gemeenten heeft in dat perspectief weinig zin. Mede omdat tekorten of overschotten vooral worden bepaald door schommelingen in de hoogte van investeringen en het aan- en verkopen van bouwgronden. Wat ook uit onderstaande berekening blijkt.

²⁵ In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFV) is in mei 2018 de afspraak gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor de jaren 2019 tot en met 2022 totaal 0,4% van het BBP bedraagt.

²⁶ www.rijksoverheid.nl. Individuele referentiewaarden EMU-saldo correctie 24 september 2018. 0,04% van 49.835.000 totaal lasten na bestemming. De individuele referentiewaarde voor jaar t+1 wordt opgenomen in de septembercirculaire van jaar t.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van de gemeente Westerveld komt voor het boekjaar 2019 uit op negatief € 1.618.000. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 1.618.000 hoger zijn dan de inkomsten. Het EMU-saldo van de gemeente Westerveld is dus tekort verhogend aan het EMU-saldo van Nederland. De overschrijding blijft echter wel binnen de eerder genoemde referentiewaarde. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU saldo.

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Realisatie 2018	Realisatie 2019
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.588	-2.892
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-3	-3
3. Mutatie voorzieningen	-1.677	-237
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	119	-1.508
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-
Totaal netto-vlottende schulden	-5.381	-1.618

B.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

B.5.1 Toelichting financiële afwijkingen programma's

De gemeente Westerveld heeft in de jaarrekening gekozen om een toelichting, op het overzicht van baten en lasten, per programma te verantwoorden in hoofdstuk Deel A.1 Programmaverantwoording. Hieronder zijn de drie belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Toelichting op de programma's

Het resultaat wijkt af van de laatste bijstelling in de Najaarsrapportage. Een globale analyse van dat verschil is als volgt:

Omschrijving	Progr./ Taakveld	Bedrag x € 1000	V / N
Extra dotatie aan voorzieningen groot onderhoud wegen op basis van beheersplan wegen (BrinQ)	2.1	380	N
Een voordeel op de lasten in het sociale domein	Progr. 6	208	V
Vrijval voorziening voormalig personeel	0.1	148	V
Op overhead extra lasten voor de inhuur van personeel o.a. voor het invullen van capaciteit door het hoger dan begrote ziekteverzuim	0.4	354	N
Algemene uitkering: septembercirculaire en voorgaande jaren	0.7	129	V
Algemene uitkering: klimaatmiddelen cf. de decembercirculaire	0.7	237	V
Algemene uitkering: kerkervisie cf. de decembercirculaire	0.7	25	V
Saldo toevallige baten en lasten	0.8	63	V
GREX: Tussentijdse winstneming	8.2	350	V
Totaal		426	V

Voor een meer gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar Deel A.1: Programmaverantwoording.

Overhead

Voor een toelichting op de overhead wordt verwezen naar de overige programma onderdelen op pag. 48 en naar de paragraaf E bedrijfsvoering.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Hierbij gaat het uitsluitend om winstgevendende activiteiten waarbij in algemene zin sprake is van een onderneming. Voor de gemeente Westerveld gaat het alleen om de grondexploitaties. Voor zover we dat op basis van de nu bekende regelgeving in kunnen schatten zijn deze activiteiten fiscaal gezien niet winstgevend. Daarom hebben we ervoor gekozen in het boekjaar 2019 geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden. Afhankelijk van een positieve cashflow uit de grondexploitaties is het de verwachting dat dit standpunt later nog zal worden bijgesteld.

De belastingdienst is in overleg getreden met de branche organisatie voor afvalbedrijven (NVRD²⁷) aangaande de belastingplicht VpB in collectief verband.

De gemeente neemt met de activiteit 'het zich ontdoen van huishoudelijk afval tegen een positieve opbrengst²⁸' deel aan het economisch verkeer. Gelet op het gegeven dat met deze activiteit ook aan de overige voorwaarden van het drijven van een onderneming wordt voldaan - is er sprake van een voor de VpB belaste activiteit.

Voor het boekjaar 2017 is in 2019 € 116 betaald aan de belastingdienst op basis van de aangifte VpB. De lasten VpB betreffen een aangifte over opbrengsten uit verwerking van 'restafval'. De heffing vindt plaats op basis van een vaststellingsovereenkomst waarbij een vast percentage van de behaalde omzet als 'winst' wordt verantwoord.

²⁷ Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement.

²⁸ Voor het inzamelen van huishoudelijk afval neemt een gemeente niet deel aan het economisch verkeer en voldoet daarmee niet aan alle voorwaarden voor het drijven van een onderneming.

Onvoorzien

In de begroting 2019 is een post voor onvoorzien van € 20.000 (€ 1 per inwoner) opgenomen. Dit bedrag is bestemd om eventuele tegenvallers op te vangen en nog niet te kwantificeren uitgaven die zich in de loop van het verslagjaar voor doen.

Algemene dekkingsmiddelen

Voor het inzicht in de baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen dient onderstaand overzicht. Algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2018	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019	Verschil
Lasten					
Algemene heffingen					
OZB-gebruikers	-	-	-	-	- V
OZB eigenaren	289	265	295	295	0 N
Subtotaal alg. heffingen	289	265	295	295	0 N
Uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-	- V
Dividend	1	1	1	1	-0 V
Overige (toevallige) baten en lasten	164	134	155	185	31 N
Subtotaal Lasten	454	400	450	481	31 N
Baten					
Algemene heffingen					
OZB-gebruikers	296	360	360	353	-7 N
OZB eigenaren	2.801	2.880	2.880	2.875	-5 N
Subtotaal alg. heffingen	3.097	3.240	3.240	3.227	-13 N
Uitkeringen gemeentefonds	28.649	29.797	30.287	30.678	391 V
Dividend	940	861	934	911	-23 N
Overige (toevallige) baten en lasten	194	62	51	158	107 V
Subtotaal Baten	32.880	33.960	34.512	34.974	462 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	32.426	33.560	34.062	34.492	431 V

In de paragraaf A lokale heffingen wordt nader ingegaan op de lokale heffingen. De algemene uitkeringen zijn gebaseerd op de decembercirculaire van 2019. Het dividend is lager dan 2018 als gevolg van de verkoop van de aandelen van Enexis. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de overige programma onderdelen.

De algemene uitkeringen gemeentefonds zijn € 391.000 hoger dan begroot. In de decembercirculaire zijn klimaatmiddelen opgenomen alsmede middelen voor het opstellen van een kerkensie. Besteding van deze middelen zal plaats vinden in 2020. Door het tijdstip van het beschikbaar komen van deze middelen werken ze positief door in het resultaat over 2019.

De overige toevallige baten en lasten betreft een suppletie BTW (2018:€ 51.000 en 2019: € 11.000). Daarnaast is de voorziening dubieuze debiteuren naar beneden bijgesteld, waardoor € 35.000 vrij kan vallen.

De gemeente Westerveld heeft bestemmingsreserves gevormd in het verleden voor een specifiek doel. Jaarlijks vinden stortingen en onttrekkingen plaats. Naast een presentatie in baten en lasten wordt onderstaande onttrekkingen en stortingen getoond per programma.

Bedragen x € 1.000

Reserves	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2019	Realisatie 2019	Vershil	
<u>Lasten (Storting in reserve)</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	3.565	-	4.397	5.896	1.499	N
1 Veiligheid	-	-	-	-	-	V
2 Verkeer en vervoer	836	200	34	24	-10	V
3 Economie	57	-	120	120	-	V
4 Onderwijs	162	200	-	-	-	V
5 Sport cultuur en recreatie	-	425	58	56	-1	V
6 Sociaal domein	55	1.500	628	628	-	V
7 Volksgezondheid en milieu	-	1.423	14	7	-7	V
8 VHROSV	17	-	7	-	-7	V
Subtotaal Lasten	4.692	3.748	5.258	6.731	1.473	N
<u>Baten (Beschikking uit reserve)</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	3.815	121	4.809	6.258	1.449	V
1 Veiligheid	-	-	-	-	-	V
2 Verkeer en vervoer	994	528	198	45	-153	N
3 Economie	572	61	20	20	-	V
4 Onderwijs	104	220	32	32	-	V
5 Sport cultuur en recreatie	-	455	528	475	-53	N
6 Sociaal domein	363	400	662	662	-	V
7 Volksgezondheid en milieu	-	3.203	360	280	-80	N
8 VHROSV	45	-	417	196	-221	N
Subtotaal Baten	5.893	4.989	7.026	7.968	942	V
Totaal mutatie in reserves	-1.201	-1.241	-1.768	-1.237	532	V

In programma 7 is sprake van een lagere onttrekking voor de duurzaamheidsagenda van € 80.000 en in programma 8 wordt is de onttrekking voor het project invoering omgevingswet € 221.000 lager. Het bedrag blijft beschikbaar in de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve en zal in latere jaren alsnog worden besteed aan het doel.

De vorming van de bestemmingsreserve omgevingswet (€1,5 miljoen) loopt via de algemene reserve en is daarom zichtbaar als nadelig verschil in de lasten en voordelig verschil in de baten. Het verschil van € 50.000 betreft de afwaardering boekwaarde Dingspilhuus en een hogere onttrekking voor dekking kapitaallasten gemeentehuis.

Voor een toelichting wordt verwezen naar overzicht van het verloop in het gedetailleerde overzicht mutaties reserves (Hoofdstuk B.5.2).

B.5.2 Overzicht mutaties reserves

Mutaties op de reserves per programma

Ten behoeve van het inzicht is hieronder een gespecificeerd overzicht opgenomen van de mutaties reserves per programma. Per mutaties is de begrote en gerealiseerde mutatie gepresenteerd. Aanvullend is de begroting (swijziging) benoemd waarmee de raad de mutatie van de reserve heeft goedgekeurd. In de bijlagen (bijlage X) is een totaaloverzicht opgenomen van het verloop van de reserves in 2019.

Bedragen x € 1.000

Besluit	Reserve	Omschrijving mutatie	Begroting 2019 voor wijziging		Begroting 2019 na wijziging		Realisatie 2019		Verschil
			Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Resultaat
Programma 0. Bestuur en ondersteuning									
2019-4	R.300001	Afwaardering boekwaarde Dingspilhuus in verband met sloop	-	-	-	-124	-	-104	20
2019-P	R.305117	Jaarlijkse dekking kapitaallasten MFA Havelte	-	-121	-	-121	-	-121	
2019-P	R.305112	Kapitaallasten gemeentehuis	-	-280	-	-275	-	-244	31
2019-4	R.305145	Amendement (vorming reserve) Duurzaamheid	-	-	-	-450	-	-450	-
2019-4	R.305151	Vorming reserve duurzaamheid	-	-	450	-	450	-	-
2019-19	R.305010	Onderz. rekenkamer uitvoering WMO (overheveling 2019→2020)	-	-	10	-	10	-	-
2019-19	R.305010	Budget werf Havelte (overheveling 2019→2020)	-	-	5	-	5	-	-
2019-19	R.305010	Inhuur t.b.v. ONS (overheveling 2019→2020)	-	-	146	-	146	-	-
2019-19	R.305010	Budget BGT fase 2 (overheveling 2019→2020)	-	-	55	-	54	-	-1
2019-1	R.305010	Budget BGT (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-59	-	-59	-
2019-19	R.305010	Budget Dieversluis (overheveling 2019→2020)	-	-	9	-	9	-	-
2019-1	R.305010	Onderzoeken ontwikkeling Dieversluis (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-9	-	-9	-
2019-1	R.305010	Budget digitale dienstverlening (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-37	-	-37	-
2019-1	R.305010	Budget klantbelevingsonderzoek (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-11	-	-11	-
2019-P	R.305142	Opheffen reserve Sociaal Domein	-	-2.923	-	-2.923	-	-2.923	-
2019-P	R.300001	Vorming reserve Fonds duurzame landbouw	-	-200	-	-200	-	-200	-
2019-P	R.300001	Vorming reserve innovatieve initiatieven	-	-200	-	-200	-	-200	-
2019-P	R.300001	Vorming reserve Fonds verruimen	-	-400	-	-400	-	-400	-
2019-P	R.305150	Vorming bestemmingsreserve Invoering Omgevingswet	1.500	-	1.500	-	1.500	-	-
2019-P	R.300001	Vrijval reserve Sociaal Domein t.g.v. algemene reserve	1.423	-	1.423	-	1.423	-	-
2019-P	R.305147	Vorming reserve Fonds duurzame landbouw	200	-	200	-	200	-	-
2019-P	R.305149	Vorming reserve Innovatieve initiatieven	200	-	200	-	200	-	-
2019-P	R.305148	Vorming reserve Fonds verruimen	400	-	400	-	400	-	-
2019-P	R.300000	Vorming bestemmingsreserve Omgevingswet t.v. alg. reserve	-	-	-	-	1.500	--1.500	-

Bedragen x € 1.000

Besluit	Reserve	Omschrijving mutatie	Begroting 2019 voor wijziging		Begroting 2019 na wijziging		Realisatie 2019		Verschil
			Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Resultaat
Totaal mutatie reserves programma 0. Bestuur en ondersteuning			3.723	-4.124	4.397	-4.809	5.896	-6.258	50
Programma 2. Verkeer en vervoer									
2019-P	R.305145	Afschrijving ruimtelijk actieplan Havelte	-	-48	-	-	-	-	-
2019-P	R.305137	Jaarlijkse lasten Licht- en duisternisplan	-	-153	-	-153	-	-	153
2019-1	R.305010	Budget fietsplan en GVVP (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-45	-	-45	-
2019-19	R.305010	Realisatie GVVP (overheveling 2019→2020)	-	-	25	-	15	-	-10
2019-19	R.305010	Actualisatie wegenlegger (overheveling 2019→2020)	-	-	10	-	10	-	-
Totaal mutatie reserves prog. 2. Verkeer en vervoer			-	-201	34	-198	24	-45	143
Programma 3. Economie									
2019-P	R.305121	Co-financiering LEADER ter versterking vrijetijdseconomie	-	-20	-	-20	-	-20	-
2019-19	R.305010	Subsidie St. Holtinger Schaapskudde (overheveling 2019→2020)	-	-	60	-	60	-	-
2019-19	R.305010	Vrijtijdsprogramma (overheveling 2019→2020)	-	-	60	-	60	-	-
Totaal mutatie reserves prog. 3. Economie			-	-20	120	-20	120	-20	-
Programma 4. Onderwijs									
2019-4	R.305152	Kapitaallasten Stad & Esch	-	-	-	-32	-	-32	-
Totaal mutatie reserves programma 4. Onderwijs			-	-	-	-32	-	-32	-
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie									
2019-P	R.305007	Onttrekking t.b.v.afkoopsommen zwembaden	-	-61	-	-61	-	-61	-
2019-1	R.305010	Budget cultuurcoach (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-30	-	-30	-
2019-4	R.305145	Monumenten subsidie	-	-	-	-50	-	-47	3
2019-19	R.305010	Budget Erfgoed (overheveling 2019→2020)	-	-	58	-	56	-	-1
2019-1	R.305010	Budget boomverzorging (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-175	-	-175	-
2019-1	R.305010	Subsidie VV Dwingeloo (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-162	-	-162	-
2019-4	R.300001	Actualisatie reserves (voorjaarsrapportage 2019)	-	-	-	-50	-	-	50
Totaal mutatie reserves programma 5. Sport, cultuur en recreatie			-	-61	58	-528	56	-475	52
Programma 6. Sociaal domein									
2019-P	R.305140	Jaarlijkse dotatie in fonds dorpshuizen	25	-	25	-	25	-	-
2019-P	R.305138	Jaarlijkse onttrekking reserve structuurvisie t.g.v. exploitatie	-	-55	-	-55	-	-55	-
2019-19	R.305010	Plan van aanpak eenzaamheid (overheveling 2019→2020)	-	-	145	-	145	-	-
2019-19	R.305010	Budget culturele activiteiten (overheveling 2019→2020)	-	-	108	-	108	-	-

Bedragen x € 1.000

Besluit	Reserve	Omschrijving mutatie	Begroting 2019 voor wijziging		Begroting 2019 na wijziging		Realisatie 2019		Verschil
			Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Resultaat
2019-19	R.305010	Project integrale toegang (overheveling 2019→2020)	-	-	350	-	350	-	-
2019-1	R.300001	Budget project integrale toegang 2019	-	-	-	-550	-	-550	-
2019-1	R.305010	Budget project integrale toegang (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-57	-	-57	-
Totaal mutatie reserves programma 6. Sociaal domein			25	-55	628	-662	628	-662	-
Programma 7. Volksgezondheid en milieu									
2019-P	R.305135	Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	-	-127	-	-127	-	-127	-
2019-1	R.300006	Septemercirculaire t.g.v. reserve rekeningsaldo	-	-	14	-	-	-	-14
2019-4	R.305151	Duurzaamheid	-	-	-	-150	-	-70	80
2019-1	R.305010	Budget duurzaamheid (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-83	-	-83	-
Totaal mutatie reserves prog. 7. Volksgezondheid en milieu			-	-127	14	-360	-	-280	65
Programma 8. VHROSV									
2019-P	R.305150	Onttrekking t.g.v. exploitatie 2019 Omgevingswet	-	-400	-	-400	-	-179	221
2019-1	R.305010	Budget gebiedsmanager (overheveling 2018→2019)	-	-	-	-17	-	-17	-
2019-19	R.305010	Woonvisie (overheveling 2019→2020)	-	-	7	-	7	-	-
Totaal mutatie reserves programma 8. VHROSV			-	-400	7	-417	7	-196	221
Totaal toevoegingen en onttrekkingen reserves			3.748	-4.989	5.258	-7.026	6.731	-7.968	532
Totaal Mutatie in reserves				-1.241		-1.768		-1.237	532

Structurele mutatie op de reserves

In principe zijn alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard. Er zijn echter uitzonderingen. Bij de bepaling van het structurele evenwicht is het van belang om rekening te houden met structurele mutaties van de reserves. Het BBV schrijft voor dat er een overzicht gegeven moet worden van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In onderstaand overzicht zijn de structurele mutaties aan de reserves weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Structurele mutatie reserves	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Realisatie 2019
A. Structurele onttrekkingen uit reserves			
Bestemmingsreserve bouw gemeentehuis	280	275	244
Bestemmingsreserve MFA Havelte	121	121	121
Bestemmingsreserve Stad & Esch	-	32	32
Totaal structurele onttrekkingen uit reserves (A)	401	428	398
B. Structurele toevoegingen aan reserves			
Bestemmingsreserve fonds dorpshuizen	25	25	25
Totaal structurele toevoegingen (B)	25	25	25
(A -/ B) Saldo structurele mutaties	376	403	373

B.5.3 Overzicht incidentele baten en lasten

Achtergrond

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dient de gemeentebegroting te voorzien in een overzicht van incidentele lasten en baten. Inzicht daarin is van belang voor de beoordeling²⁹ van het structurele en reële evenwicht van baten en lasten door de gemeenteraad. Daarnaast is het noodzakelijk voor het financiële toezicht en de beoordeling van de begrotingspositie door Gedeputeerde Staten. Het is daarmee ook een van de beoordelingscriteria om voor repressief financieel toezicht in aanmerking te komen.

Criteria

De incidentele baten en lasten zijn opgesteld met in achtname van de door de commissie BBV daarvoor opgestelde richtlijnen in haar 'notitie structurele en incidentele baten en lasten'. Baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar of minder voordoen kunnen beoordeeld worden als 'incidenteel', waarbij rekening wordt gehouden met de soort of de eigenschap van de begrotingspost.

Ter invulling is in de inventarisatie van incidentele baten en lasten uitgegaan van de volgende criteria:

- lasten/baten die alleen in het jaar 2019 voorkomen;
- lasten/baten die zich maximaal gedurende drie jaar voordoen (2109-2022);
- lasten/baten waarvan de eindigheid vast ligt op basis van raadsbesluit en/of toekenningsbesluit, ook als de looptijd langer is dan drie jaar;
- onttrekkingen en toevoegingen aan reserves met een looptijd korter dan drie jaar.

Hieronder volgt het overzicht van incidentele baten en lasten voor de jaarrekening 2019. Hierbij de kanttekening dat incidentele baten en lasten met een waarde van kleiner dan € 50.000 zijn gesaldeerd per programma onder de noemer 'overige incidentele baten' of 'overige incidentele lasten'. Dit ten behoeve van de overzichtelijkheid.

²⁹ Wettelijke taak gemeenteraad, art. 189-2 Gemeentewet.

Incidentele baten en lasten per programma	Begr. 2019 v. wijziging	Begr. 2019 na wijziging	Realisatie 2019
Winstnemingen grondexploitaties 2019	-	-	351
Totaal 8. VHROSV	-	-	351
Ammendement (vorming reserve) Duurzaamheid	-	450	450
Duurzaamheid	-	150	70
Vorming reserve Duurzame landbouw	200	200	200
Vorming reserve Innovatieve initiatieven	200	200	200
Budget project integrale toegang 2019	-	550	550
Vorming bestemmingsres Maatschappelijke voorzieningen	400	400	400
Onttrekking t.b.v. dekking verzelfstandiging zwembaden	61	61	61
Monumenten subsidie	-	50	47
Vrijval reserve Sociaal Domein	2.923	2.923	2.923
Afwaardering boekwaarde Dingspilhuus i.v.m. sloop	-	124	104
Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	127	127	127
Onttrekking t.g.v. exploitatie 2019 Omgevingswet	400	400	179
Overhevelingen 2018→2019	-	684	684
Overige incidentele baten	20	20	20
Totaal onttrekkingen reserves	4.331	6.339	6.015
Totaal incidentele baten (A)	4.331	6.339	6.366
B. Incidentele lasten			
Afwaardering boekwaarde Dingspilhuus ivm sloop	-	124	104
Implementatie SCC/ONS	-	198	215
Vrijval voorziening (voormalig) bestuurders	-	-	-300
Overige incidentele lasten	51	82	65
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning	51	404	84
Actualisatie wegenlegger	51	41	41
Overige incidentele lasten	-	45	30
Totaal 2. Verkeer en vervoer	51	86	71
Vrijtijdsprogramma	-	55	33
Overige incidentele lasten	20	20	20
Totaal 3. Economie	20	75	53
Afkoop onderhoud t.b.v. verzelfstandiging zwembaden	465	465	465
Monumenten subsidie	-	50	47
Budget boomverzorging	-	175	150
Investeringsubsidie VV Dwingeloo	-	162	123
Overige incidentele lasten	-	10	12
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie	465	861	796
Project integrale toegang 2019	-	257	238
Overige incidentele lasten	-	5	0
Totaal 6. Sociaal domein	-	262	238
Duurzaamheidsbeleid	-	233	159
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	-	233	159

Incidentele baten en lasten per programma	Begr. 2019 v. wijziging	Begr. 2019 na wijziging	Realisatie 2019
Programma 8. VHROSV			
Invoering Omgevingswet	417	281	179
Overige incidentele lasten	-	35	28
Totaal 8. VHROSV	417	316	207
Toevoegingen reserves			
Vorming reserve duurzaamheid	-	450	450
Vorming reserve Duurzame landbouw	200	200	200
Vorming reserve Innovatieve initiatieven	200	200	200
Vorming bestemmingsres. Maatschappelijke voorzieningen	400	400	400
Vrijval reserve Sociaal Domein. t.g.v. algemene reserve	1.423	1.423	1.423
Vrijval reserve Sociaal Domein t.g.v. reserve Omgevingswet	1.500	1.500	1.500
Overhevelingen 2019→2020	-	1.046	1.033
Overige incidentele lasten	-	14	-
Totaal toevoegingen reserves	3.723	5.233	5.206
Totaal incidentele lasten (B)	4.726	7.470	6.814
Saldo incidentele baten en lasten (B-A)	395	1.131	448

Toelichting

Het saldo incidentele baten en lasten is 430 duizend euro positief. Het structurele begrotingssaldo van Westerveld verbetert daardoor verder. Het rekeningresultaat 2019 gecorrigeerd voor dit positieve saldo blijft structureel negatief. Reden waarom het kengetal in de paragraaf B weerstandsvermogen negatief wordt weergegeven.

De overdacht van inkomsten voor beschermd wonen aan de gemeente Westerveld eindigt in 2020. De met een ✓ gemarkeerde regels verwijzen naar het Verloopoverzicht reserves en voorzieningen. De als incidenteel aangemerkte onttrekkingen uit de bestemmingsreserves komen terug in bovenstaand overzicht waarbij tevens de in de begroting opgenomen lasten worden gepresenteerd. Het gaat bijvoorbeeld om projecten zoals invoering omgevingswet en duurzaamheid. Voor de tijdelijke inzet van personeel of voor de tijdelijke vervanging van vaste medewerkers die op deze projecten worden ingezet is er dekking in de vorm van een onttrekking aan deze bestemmingsreserve. Het wandelknooppunt wordt gerealiseerd in 2020. Het betreft een eenmalig budget van € 100.000. Verder daalt de meerjarige bijdrage voor toeristische evenementen en overige met € 40.000. De frictiekosten sociaal domein zijn structureel voor vier jaar begroot. Deze kosten zijn in haar aard aangemerkt als incidenteel.

B.5.4 Verantwoording Wet normering topinkomens (WNT)

Het BBV schrijft voor dat de salarissen van de griffier en gemeentesecretaris inzichtelijk zijn in verband met de wet normering topinkomens. Onderstaande tabel geeft het overzicht weer. Beide salarissen komen niet boven de normering van het topinkomen uit.

Bedragen in €

Functiegegevens	R.J. van der Veen Griffier	N.L.J.J. Dusink Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	0,89	1,0
Gewezen topfunctionaris (fictieve) dienstbetrekking	Nee Ja	Nee Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	76.064	94.171
Beloningen betaalbaar op termijn	11.851	16.212
Totaal bezoldiging in het kader van de WNT	87.915	110.383
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	172.660	194.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Totale bezoldiging	87.915	110.383
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	0,89	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	70.061	94.045
Beloningen betaalbaar op termijn	11.095	15.157
Totaal bezoldiging in het kader van de WNT	81.156	109.202
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.210	189.000

B.5.5 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Kaders begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole door de accountant vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Binnen het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn in 2019 een aantal begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen ten minste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:

#	Beschrijving soort onrechtmatigheid	Telt mee voor het oordeel?
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Nee
2	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	Nee
3	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn	Ja
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd	Ja
5	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend	Ja
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt	
a	Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar	Ja
b	Geconstateerd na verantwoordingsjaar	Nee
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren	
a	Jaar van investeren	Ja
b	Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	Nee

Bij enkele (programma)onderdelen en kredieten is sprake van een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting of het toegekende investeringskrediet. Ten behoeve van de controle op de begrotingsrechtmatigheid is voor enkele overschrijdingen achteraf alsnog instemming vereist van de raad. Deze overschrijdingen zijn in de toelichting te herkennen aan een **X**. De overschrijdingen die onrechtmatig zijn, maar niet meetellen voor het accountantsoordeel, zijn te herkennen aan een **✓**. Door het vaststellen van de jaarrekening 2019 worden de uitgaven alsnog geautoriseerd door de raad.

Overzicht begrotingsoverschrijdingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel					Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel				
	1	2	6b	7b	3	4	5	6a	7a	
Programma's en overige onderdelen										
Overhead	-	-	-	-	-	498	-	-	-	
Totaal overschrijdingen programma's	-	-	-	-	-	498	-	-	-	
Investeringskredieten:										
Aanpassing Brink 4b Dwingeloo	-	-	-	-	-	-	-	-	52	
Infrastructuur SSC-ONS	169	-	-	-	-	-	-	-	-	
Videosysteem Raadzaal	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Reconstructie dorpskern Diever	-	-	-	-	-	-	-	-	25	
Fietspad De Vennen - De Mussels	-	-	-	-	-	-	-	-	14	
Uitvoering licht- en duisternisplan	-	-	-	-	-	-	-	-	23	

Omschrijving	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel					Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel			
Renovatie trainingsveld Darp	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Investeringskredieten (vervolg):	1	2	6b	7b	3	4	5	6a	7a
Renovatie ontmoetingscent. Dingspilhuus	-	-	-	-	-	-	-	-	29
Riolering milieumaatregelen	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Stedelijk watersysteem (2018)	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Stedelijk watersysteem (2019)	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Begraafplaatsadministratie	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Totaal overschrijdingen kredieten	169	-	-	-	-	-	-	-	161
Totaal overschrijdingen	169	-	-	-	-	498	-	-	161

Toelichting overschrijdingen programma's en overige onderdelen

Een lastenoverschrijding is een saldo van meerdere onderdelen binnen een (programma)onderdeel, hierdoor is het mogelijk dat de nadere uitsplitsing van de overschrijdingen kan leiden tot een hoger bedrag aan overschrijdingen dan het saldo van overschrijdingen zoals gepresenteerd binnen het betreffende (programma)onderdeel. Op bepaalde (programma)onderdelen zijn namelijk ook lagere lasten dan begroot gerealiseerd. Deze zijn binnen de context van de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid buiten beschouwing gelaten. In onderstaande toelichting is een ondergrens gehanteerd van minimaal €10.000 ten opzichte van de begroting na wijziging.

Overhead

Vervanging van ziekte-, zwangerschaps- en ouderschapsverlof (X) € 497.840

De overschrijding binnen het onderdeel overhead ontstaat hoofdzakelijk door de overschrijding van het budget voor de vervanging van ziekte-, zwangerschaps- en ouderschapsverlof. Gezien het relatief hoge percentage langdurig zieken in 2019 was deze overschrijding bij de Najaarsrapportage 2019 al voorzien en gerapporteerd. Bij de vervanging van ziekte-, zwangerschaps- en ouderschapsverlof geldt de afspraak³⁰ dat, indien dit budget niet toereikend is, de organisatie toestemming heeft om de uitgaven te verhogen tot een budget dat gelijk is aan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer.

Ondanks dat de raad toestemming heeft gegeven om te mogen overschrijden tot maximaal het budget dat gelijk is aan het landelijke gemiddelde verzuimcijfer, is dit niet zodanig in de begroting verwerkt (de geautoriseerde begroting is niet aangepast). Dit is in strijd met de budgetregels waardoor de overschrijding als onrechtmatigheid moet worden aangemerkt (begrotingsrechtmatigheid).

Toelichting overschrijdingen investeringen

Dit betreffen de kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende begrotingsjaren.

Op grond van de financiële verordening gemeente Westerveld 2017, artikel 5, lid 4, is het college bevoegd een geautoriseerd investeringskrediet met ten hoogste 10% te overschrijden tot een maximum van € 50.000. In onderstaande toelichting is daarom ook een ondergrens gehanteerd van overschrijdingen groter dan 10% en/of groter dan € 50.000 ten opzichte van het vastgestelde investeringskrediet. De overige overschrijdingen zijn wel inzichtelijk gemaakt in het overzicht, maar zijn hieronder niet verder toegelicht.

Aanpassing Brink 4b Dwingeloo (X) € 52.323

Het project is voltooid en het investeringskrediet kan worden afgesloten. De overschrijding van het krediet is voornamelijk ontstaan doordat het bedrag die de huurder was verschuldigd voor de aanpassing van de verdiepingsvloer is verlaagd in overleg met het gemeentebestuur en de afdeling grondzaken. De totale uitgaven vallen hierdoor per saldo hoger uit.

³⁰ 2^e bestuursrapportage 2014

Infrastructuur SSC-ONS (✓) € 169.090

Het investeringskrediet is bij de najaarsrapportage 2019 volledig overgeheveld naar 2020. Dit in verband met vertraging van het project (nieuwe opleverdatum 1 april 2020) en de veronderstelling dat de bestedingen dan ook volledig in 2020 plaats zouden vinden. Eind 2019 hebben er alsnog uitgaven plaatsgevonden terwijl het krediet al was overgeheveld. De totale uitgaven komen uiteindelijk volledig voor rekening van SSC-ONS waardoor de uitgaven geen kapitaallasten in latere jaren tot gevolg hebben. Na definitieve afronding wordt de investering in zijn volledigheid overgedragen aan SSC-ONS.

Deel C | Bijlagen

Bijlage 1. Gedetailleerd overzicht reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering. i.v.m. afschrijving op activa	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserve						
R.300001 Algemene reserve	4.279	2.923	-2.850	-104	-2.439	1.810
R.300006 Reserve rekeningsaldo	1.250	-	-	-	-	1.250
Totaal algemene reserve	5.530	2.923	-2.850	-104	-2.439	3.060
Bestemmingsreserves						
R.305007 Bestemmingsreserve Verzelfstandiging zwembaden	346	-	-61	-	-	285
R.305010 Bestemmingsreserve Overhevelingsreserve	684	1.033	-684	-	-	1.033
R.305112 Bestemmingsreserve Bouw gemeentehuis	7.090	-	-	-244	-	6.846
R.305117 Bestemmingsreserve MFA Havelte	1.241	-	-	-121	-	1.120
R.305121 Bestemmingsreserve Co-financiering fonds	71	-	-20	-	-	51
R.305135 Bestemmingsreserve Huishoudelijk afval	519	-	-127	-	52	444
R.305137 Bestemmingsreserve Licht- en Duisternisplan 2011-2020	318	-	-	-	-	318
R.305138 Bestemmingsreserve Sociale Structuurvisie	217	-	-55	-	-	162
R.305140 Bestemmingsreserve Fonds dorpsuizen	223	25	-	-	-	248
R.305142 Bestemmingsreserve Sociaal Domein	2.923	-	-2.923	-	-	-
R.305143 Bestemmingsreserve Zonnelingen	488	-	-	-	-	488
R.305145 Bestemmingsreserve Versterking Fysieke Aantrekkelijkheid	2.000	-	-497	-	-	1.503
R.305147 Bestemmingsreserve Duurzame Landbouw	-	200	-	-	-	200
R.305148 Bestemmingsreserve Innovatieve initiatieven	-	200	-	-	-	200
R.305149 Bestemmingsreserve Maatschappelijke voorzieningen	-	400	-	-	-	400
R.305150 Bestemmingsreserve Invoering omgevingswet	-	1.500	-179	-	-	1.321
R.305151 Bestemmingsreserve Duurzaamheid	-	450	-70	-	-	380
R.305152 Bestemmingsreserve Stad & Esch	1.944	-	-	-32	-	1.912
Totaal bestemmingsreserves	18.063	3.808	-4.617	-398	52	16.909
Totaal reserves	23.593	6.731	-7.467	-501	-2.387	19.969

Bijlage 2. Gedetailleerd overzicht voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2019
Voorzieningen t.b.v. toekomstige verplichtingen en of verliezen					
Voormalige bestuurders en personeel	2.103	-	148	268	1.687
Gemeenschappelijke regeling	-	237	-	-	237
Subtotaal	2.103	237	148	268	1.924
Voorzieningen ter egalisatie van kosten					
Meerjarenderhoud gebouwen	1.401	336	-	201	1.536
Voorziening onderhoud kunstwerken	-	130	-	67	63
Groot onderhoud wegen	2.718	895	-	708	2.905
Subtotaal	4.119	1.361	-	976	4.504
Voorzieningen t.b.v. gelden van derden met gebonden bestemming					
Vervangingsinvesteringen riolering	3.319	918	1.000	626	2.611
Subtotaal	3.319	918	1.000	626	2.611
Voorzieningen t.b.v. gelden van derden met gebonden bestemming					
Egalisatievoorziening riolering	1.439	-	-770	505	1.704
Subtotaal	1.439	-	-770	505	1.704
Totaal voorzieningen	10.980	2.516	378	2.375	10.743

Bijlage 3. Gedetailleerd investeringenoverzicht

Investerings economisch nut	Bedragen x € 1000			
	Krediet Totaal	Besteed in 2019	Besteed t/m 2019	Restant krediet
Aanpassing Brink 4b Dwingeloo	127	103	179	-
Aanpassingen gemeentehuis Diever	523	419	419	104
Vervanging PC's en monitoren	200	170	170	-
Software Planon en e-besluitvorming	67	10	35	-
Laptops	29	9	20	-
Infrastructuur SSC-ONS	544	169	713	-169
Videosysteem Raadzaal	55	60	60	-
Vervanging MAN vrachtwagen	274	7	7	267
Vervanging natstroommachine	46	0	0	46
Hoogwerker	46	11	46	-
VW Transporter enkele cabine met kraan	61	52	58	-
Vervanging MAN vrachtwagen 18225	275	1	1	274
Vervanging VW Caddy nr 1	39	22	22	17
Vervanging VW Caddy nr 2	39	21	21	18
Vervanging VW Caddy nr 3	39	27	27	12
Vervanging werktuigen	15	13	13	-
Holtingerpoort aanpassingen info centrum	40	28	28	12
Renovatie hoofdveld Uffelte	34	35	35	-
Renovatie hoofdveld Wapserveen	34	29	29	-
Bouw Sportaccomodatie Stad en Esch	1,944	373	1,973	-
Riolering vrijerval 2017	305	142	305	-
Riolering vrijerval 2018	237	0	34	203
Riolering vrijerval 2019	228	118	118	110
Riolering drukriolering bouwkindig	25	9	9	16
Riolering bouwkundig	194	0	0	-
Riolering milieumaatregelen	150	154	154	-
Millieumaatregelen/afkoppelen	150	142	142	-
Stedelijk watersysteem 2018	47	11	47	-
Stedelijk watersysteem 2019	47	50	50	-
Totaal investeringen	5,813	2,185	4,716	910

Investerings maatschappelijk nut	Bedragen x € 1000			
	Krediet Totaal	Besteed in 2019	Besteed t/m 2019	Restant krediet
Vervanging en reconstructie wegen 2018	628	120	300	328
Herinrichten Vledderweg en Dorpsstraat Vledder	11	4	4	-
Vervanging reconstructie wegen	200	56	56	144
Reconstructie dorpskern Diever	1,750	1,185	1,775	-25
Kwaliteitsimpuls fietspaden	246	-5	228	18
Fietspad De Vennen - De Mussels	350	57	789	-439
Moleneinde/Lheeweg	157	104	262	-
Vervanging M.A. Naamen van Eemneslaan	460	193	374	86
Ruimtelijk Actie Plan Havelte	2,200	845	2,059	141
Reconstructie Heuvelenweg	270	77	77	193
Herontwikkeling locatie Dingspilhuus	820	149	149	671
Herinrichting omgeving Stad en Esch	480	402	402	78
Uitvoering licht- en duisternisplan	1,835	287	1,850	-15
Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken	15	17	17	-
Evenemententerrein en Brink Dwingeloo	200	10	171	-
Project toegangspoort Holtingerveld	851	22	937	-
Begraafplaatsadministratie	30	10	32	-
Totaal investeringen	10,503	3,534	9,483	1,179

Bijlage 4. Taakveldenoverzicht

Taakveld/product	Begroting 2019 vóór wijziging			Begroting 2019 ná wijziging			Realisatie 2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	-605	2.343	1.738	-633	2.560	1.926	-358	2.069	1.711
0.1 Bestuur	-192	1.607	1.415	-275	1.816	1.541	-	1.352	1.352
0.2 Burgerzaken	-348	532	184	-283	526	243	-263	508	245
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-65	204	138	-75	218	143	-95	209	114
1. Veiligheid	-40	1.397	1.358	-71	1.452	1.381	-14	1.388	1.374
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-32	1.216	1.183	-63	1.257	1.194	-2	1.190	1.188
1.2 Openbare orde en veiligheid	-7	182	174	-7	195	188	-12	198	187
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-1.386	4.186	2.800	-1.384	4.050	2.667	-311	3.288	2.977
2.1 Verkeer en vervoer	-1.386	4.186	2.800	-1.384	4.050	2.667	-311	3.288	2.977
2.2 Parkeren	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3 Recreatieve havens	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4 Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Economie	-1.511	1.213	-298	-1.511	1.196	-315	-1.544	1.221	-324
3.1 Economische ontwikkeling	-	614	614	-	628	628	-	590	590
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-21	36	15	-21	49	28	-14	45	31
3.4 Economische promotie	-1.490	563	-927	-1.490	519	-971	-1.530	585	-945
4. Onderwijs	-170	1.536	1.366	-198	1.509	1.311	-195	1.487	1.293
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	136	136	-	136	136	-	127	127
4.2 Onderwijshuisvesting	-66	715	649	-66	742	676	-63	744	681
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-104	685	581	-131	631	500	-131	616	485
5. Sport, cultuur en recreatie	-358	4.608	4.250	-510	5.283	4.774	-335	5.142	4.807
5.1 Sportbeleid en activering	-20	201	181	-	232	232	-38	246	208
5.2 Sportaccommodaties	-248	885	637	-317	1.247	930	-152	1.103	951
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	445	445	-	309	309	-	331	331
5.4 Musea	-	42	42	-	42	42	-	50	50
5.5. Cultureel erfgoed	-46	267	222	-76	288	213	-27	213	185
5.6 Media	-	379	379	-100	478	378	-100	478	378
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-44	2.388	2.344	-17	2.688	2.670	-17	2.721	2.704

Taakveld/product	Begroting 2019 vóór wijziging			Begroting 2019 ná wijziging			Realisatie 2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6. Sociaal domein	-3.595	18.856	15.260	-3.697	21.275	17.578	-3.878	21.242	17.365
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-34	2.690	2.657	-123	2.804	2.680	-51	2.581	2.529
6.2 Wijkteams	-	892	892	-	653	653	-	723	723
6.3 Inkomensregelingen	-3.158	5.050	1.892	-3.271	5.627	2.356	-3.344	5.672	2.328
6.4 Begeleide participatie	-	2.893	2.893	-	3.459	3.459	-	3.446	3.446
6.5 Arbeidsparticipatie	-	718	718	-	1.521	1.521	-	892	892
6.6 Maatwerkvoorzieningen	-4	935	931	-106	3.651	3.546	-202	4.076	3.875
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-400	2.872	2.472	-	640	640	-	746	746
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	1.700	1.700	-	2.560	2.560	-	2.926	2.926
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-197	-4	-201	-281	-	-281
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	1.105	1.105	-	365	365	-	180	180
7. Volksgezondheid en milieu	-5.319	5.343	24	-5.359	5.664	305	-4.715	4.758	43
7.1 Volksgezondheid	-	676	676	-	686	686	-	662	662
7.2 Riolering	-2.900	2.405	-495	-2.900	2.438	-461	-2.158	1.386	-772
7.3 Afval	-2.164	1.792	-372	-2.164	1.785	-379	-2.197	1.989	-207
7.4 Milieubeheer	-	83	83	-	321	321	-	251	251
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-255	388	133	-295	434	139	-360	470	110
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.926	3.444	1.518	-2.952	4.194	1.242	-3.361	4.119	758
8.1 Ruimtelijke ordening	-20	817	797	-20	748	728	-53	636	583
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.552	1.552	-	-2.507	2.353	-154	-2.678	2.356	-322
8.3 Wonen en bouwen	-354	1.075	721	-424	1.093	668	-630	1.127	497
Overhead									
0.4 Overhead	-74	6.712	6.639	-126	7.204	7.079	-155	7.588	7.433
VpB									
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Taakveld/product	Begroting 2019 vóór wijziging			Begroting 2019 ná wijziging			Realisatie 2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen	-33.958	361	-33.597	-34.510	412	-34.098	-34.970	426	-34.543
0.5 Treasury	-892	-12	-905	-954	9	-945	-959	48	-910
0.61 OZB Woningen	-2.160	265	-1.895	-2.160	295	-1.865	-2.163	295	-1.868
0.62 OZB niet-woningen	-1.080	-	-1.080	-1.080	-	-1.080	-1.064	-	-1.064
0.64 Belastingen overig	-29	89	60	-29	89	60	-25	75	49
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-29.797	-	-29.797	-30.287	-	-30.287	-30.678	-	-30.678
0.8 Overige baten en lasten	-	20	20	-	20	20	-80	9	-72
Mutaties Reserves									
0.10 Mutaties Reserves	-4.989	3.748	-1.241	-7.026	5.258	-1.768	-7.968	6.731	-1.237
	-53.931	53.748	-183	-57.975	60.057	2.082	-57.803	59.459	1.656

Bijlage 5. Overzicht SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020						
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	
			<i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03</i>	
			€ 91.915	€ 0	€ 54.177	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07</i>	
		1 061701 Gemeente Westerveld	€ 0	061701 Gemeente Westerveld	€ 0	

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Gemeenten	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO).	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO).	Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO).	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>		
1	061701 Gemeente Westerveld	€ 0	061701 Gemeente Westerveld	€ 0				
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>				
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2018	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
				1 061701 Gemeente Westerveld	€ 3.109.511	€ 86.265	€ 219.546	€ 6.458	€ 55.988
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Besteding (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Besteding (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
				1 061701 Gemeente Westerveld	€ 0	€ 25.060	€ 3.462	€ 0	€ 121.300
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13					
				1 061701 Gemeente Westerveld	€ 1.496				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09				
			€ 0	€ 0	Nee				

SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004		inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
		1	061701 Gemeente Westerveld	€ 148.930	€ 7.908	€ 56.505	€ 63.007	€ 12.694
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
		1	061701 Gemeente Westerveld	€ 0	€ 0	€ 0		
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten						
			Aard controle R. Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
		1	€ 146.411	633033	€ 96.514	€ 19.201	€ 66.108	€ 59.716
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
		1	633033	145025	65,92%	n.v.t.	€ 1.386	

DRE	DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding (in jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer	Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 02	Aard controle R Indicatumnummer: DRE2C / 03	Aard controle R Indicatumnummer: DRE2C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 06
			1 201503138-00608541	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 31.828	nvt
			2 201503141-00607654	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 56.681	€ 0	€ 789.232	nvt
			3 201702452-00806400	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 838.133	nvt
			5 VVBD/2018035	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 342.061	nvt
			6 VVBD/2019031	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 267.976	€ 0	€ 267.976	nvt
			Kopie beschikingsnummer	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee	
				Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 07	Aard controle R Indicatumnummer: DRE2C / 08	Aard controle R Indicatumnummer: DRE2C / 09	Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 10	Aard controle n.v.t. Indicatumnummer: DRE2C / 11	
			1 201503138-00608541	€ 0	€ 0	€ 31.828	Ja	
			2 201503141-00607654	€ 56.681	€ 0	€ 789.232	Ja	
			3 201702452-00806400	€ 0	€ 0	€ 838.133	Ja	
			5 VVBD/2018035	€ 0	€ 0	€ 342.061	Ja	
			6 VVBD/2019031	€ 267.976	€ 0	€ 267.976	Ja	

Bijlage 6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

VASTSTELLINGSBLAD JAARSTUKKEN 2019

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Westerveld op 30 juni 2020.

De voorzitter,

de griffier,

H. Jager

M. Frensel